

גליון שיחת חברים מימי הנחל

י"ז ע"י
איחוד האברכים הצעירים דחסידי ברסלב ירושלים
"מורשת הנחל"

שבט מירון - מורשת הנחל ויקרא - אד"ב תשע"ד גליון כ"ה תורה כ"ד

נקודת דבר האיחוד

אף שמה ידע לנקוב בבירור / "נקודת החבר" בלא
הרהור.

על זה בדיוק נעמדנו בכותרת הפעם / לבאר
זאת הענין בטוב טעם,
כי אכן בכל אחד ואחד שכן נקודה חשובה / אשר
לו בעצמו נמשך מלמעלה,
אולם כל אחד צריך את זאת הנקודה להאיר
בלבות חברו / והוא יקבל את נקודתו מהם
להתעורר עמו,
וזה כל מטרת "איחוד האברכים" ולשם זה הוקמה
/ לקבל דין מן דין יחד באהבה רבה.

◆◆◆

"נקודת דבר האיחוד" זוהי הנקודה הפנימית /
להתאחד תחת דגל אחד לקבל את העידית,
וכך כותב מפורש הרב מטשעהרין / בפרפראות
לחכמה (תורה ז' אות כ"ז) דבריו לעיניים
קילורין,
כי "כמו רבינו הקדוש בחיים חיותו / קיבל כל אחד
הארות כפי שורש נשמתו,
כמו"כ ממש גם עכשיו כל אחד לפי בחינתו מקבל
/ והעיקר ע"י שיחוקו את עצמם כולם באהבה
ואחדות גדול!"

אשר ע"כ אכן כל אחד יש לו להאיר את
"נקודת החבר" / ומקומו נאה לו בגליונו בעמוד
השער,
אולם דייקא בתווך ייכנס "דבר האיחוד" לתפארה
/ להורות על נחיצות האחדות והאהבה,
כי זה בלא זה אי אפשר כלל / ורק שניהם יחד
יירצו בשמי מעל.

ומלאים אנו תפילה קדם רבון העולמים /
שנוכה להתקרב אל רביה"ק באמת ובתמים,
להתבטל אליו בפשיטות / ואל כל תלמידיו
בכלליות,
ובמהרה נוכה לראות במפלת המן עמלק ימח
שמו / ובזה יתגדל ויתקדש שמו הגדול בעולמו.
אמן.

שמואל נחמן גודלבסקי, העורך

על כן הבה נשליך את כל חכמותינו / ונעיר אוזן
לשמעו מה מגלה לנו רבינו,
כיצד לקבל את רפואותיו / ומצרות נפשנו לצאת
אל המרחב.

◆◆◆

ונפלה עיני על אשר אמר וגילה / כי בפורים כל
ההתחלות להתחיל מהתחלה,
במה שמגלה תלמידו - ברוחו פי שנים / את סוד
הדברים אשר התחלתן מפרשת שקלים,
בהסבירו בטוב טעם ובנעימות / מדוע כל אחד
צריך ליתן מחצית השקל בנדיבות,
"כי כל אחד מישראל בעצמו הוא רק בחינת
מחצית ואין לו שלימות / כי אם על ידי שנצטרף
לחבירו בחביבות,
שעל ידי זה נעשין ריבוי הצירופים / אשר מהם
מתרבים הבתים,
ובכח זה מפילין את קליפת המן עמלק ימח שמו /
אשר בזה השקיע כל כוחו ואינו,
לזנוב את הנחשלים מתוך החבורה / להכשילם
להוציאם מתוך הקדושה,
כי ע"י ריבוי הבתים עד אין חקר / נחשבים כל
הגויים כעפר ואפר.

וכך רואים בהמשך סיפור המגילה / מה שציוותה
אסתר להתכנס לשלשה ימי תפילה / וכן בגמרא
נקראת יום זה 'זמן קהילה',
כי זה עיקר הנס של פורים / לאחד ולקבץ כל בני
ישראל להיות מחוברים.
ובזה גם ממשיך לבאר את הטעם / שצירכים
לקרות את המגילה ברוב עם,
כי כל מה שמתרבים יותר בני ישראל / נמשכת
מפלה על המן עמלק עד שיבא במהרה לציון
גואל". (עי' הלכות ציצית הלכה ז')

◆◆◆

שמה יטען הקורא הצורב והבקי / כי שכחתי
מתורה מפורשת להפליא,
הלא היא בליקוטי מוהר"ן תורה ל"ד כתובה / כי
בכל אחד ואחד שוכן נקודה,
מה שאין כמותו בחבירו בייחודיות / והוא אשר
צריך להשפיע זאת אל הכלליות,

"נקודת דבר האיחוד" אשר ראיתם בכותרת /
ודאי התמיה אתכם למי זאת נרשמת,
שמה טעות היא מאת הבחור הזעזע"ר יצאה
/ או אולי דוקא לכבוד פורים לקיים "ונהפוך"
כהלכה...

והאמת כי גם אותי תמיה גדולה מילאה /
כאשר עלתה רעיון זה במחשבה,
האין זו סתירה גדולה ועצומה / לערב בין השניים
לעשותם מקשה.
ולא רק בגליונו זו הקושיא מנקרת / כי אם בכל
הגליונות אשר עד כה יצאו לתפארת,
מלמעלה ומסביב יעטר "נקודת החבר" / ודווקא
באמצע ידחק עצמו "דבר האיחוד" להיאמר,
ולא זו בלבד מתמיה אלא כל עצם מהותו / האם
'איחוד' היא זו או 'נקודת' כל אחד בעצמו?

בכן כאשר ימי הפורים מתקרבים / אשר בו כל
הסודות מתגלים,
מוכרחים גם אנו את הסוד לגלות / להסיר מעלינו
כל אלו התמיהות,
ועוד קושיות רבות ומגוונות / הממלאים את
האברכים ואת בני החבורות,
כאשר יסוד ושורש הכל הוא שאלה פשוטה
ביותר / מה ראינו על ככה ומה היה מקודם חסר.

וכדרך היהודים הנהוגים לענות בקושיא / אף
אנו בדרכם נלך בבטחה,
ונשיב לשואלים הנכבדים והיקרים / בתמיה רבתי
עצומה שבעתיים,
החסר חסידיות אנו בדורנו / אשר להתקרב
לחסידות ברסלב הוצרכנו,
האם לא די בממשיכי דרך הבעש"ט - תלמידיו
הגדולים / ולמה לנו להיות נמשך אחר נכדו הולך
תמים?

אולם התיירוץ על זה כל אחד יודע / כי אינו
דומה הרפוא הגדול המלא חכמה ומדע,
בקי בכל תחלואי נפשותינו הנשברות / ויודע
להביא מזור ותרופה לכל הצרות,
לרופא זוטא אשר מומחיותו מסתיימת
בחבישת מכה קטנה / אשר גם
מבלעדיו מעצמו יתרפא.

חידושים וביאורים בתורה הזמנית

תורה כ"ד "אמצעותא דעלמא"

השם, ומזה ראוי לאדם להתעורר וכו' מאחר שבתפלתו קורא לכל העולמות להללו ולשבחו יתברך. ובהמשך הפסוקים שם מעורר כל הדברים שבעולם לעבודת השם, כמו שכתוב "הללו את ה' מן הארץ תנינים וכל תהומות, אש וברד, שלג וקיטור, רוח סערה עושה דברו, ההרים וכל גבעות, עץ פרי וכל ארזים, החיה וכל בהמה, רמש וצפור כנף, מלכי ארץ וכל לאומים, שרים וכל שופטי ארץ, בחורים וגם בתולות, זקנים עם נערים", וחושב את כל חלקי דומם צומח חי מדבר, שכולם יתעוררו להללו יתברך. וזה שמסיים "בחורים וגם בתולות זקנים עם נערים" על דרך הפסוק "בנעריו ובזקניו ובנותינו".

(ה) ד"ה זה ששאלו: ואמרו לו מי יימר, מי הוא זה שיכנס וכו' למקום הקליפות להעלות משם הקדושה וכו', והשיב להם אייתו אשלי ומושחו וכו', על ידי השמחה, ולעתיד בצאת ישראל מהגלות בשמחה וכו', ואז יכלו הקליפות לגמרי וכו' על ידי רבי השמחה שיהיה בעת הזאת. ב'ליקוטי הלכות' (אורח חיים הלכות הוראה הלכה ה' אות י') כותב "הנה כלל דברי רבינו בזה שלעתיד בצאת ישראל מהגלות תוגדל השמחה מאד, ועל ידי זה יתבטלו הקליפות וכו', אבל עדיין אין אנו מבינים מה נעשה עתה בעומק הגלות הזה, שעיקר הגלות הוא עצבות וכו', ובמה נזכה עתה לזה לשמח נפשנו, להכניע הקליפות וכו', ולצאת מגלות הנפש בפרטיות וכו', אך עיקר הענין הוא על פי מה שרבינו כותב במאמר 'בשעה שהקדוש ברוך הוא זוכר את בניו' (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ר"ט) שכשהקדוש ברוך הוא רוצה להושיע את ישראל הוא ממשיך השגחה מקץ האחרון, וכמו כן גם כאן, שהשיב להם שבסוף האחרון, בצאת ישראל מהגלות, תוגדל השמחה מאד, שזה בחינת אייתי אשלי וכו', ורומז בזה שבוה עצמו מוציאין כל נפש ונפש מישראל מגלותו גם עתה, שעיקר הגלות הוא העצבות וכו', ועל כן העצה שיוכר את עצמו בכל פעם בסוף האחרון, שסוף כל סוף יושיע השם את ישראל בוודאי, בכלל ובפרט, ושלעתיד תוגדל השמחה מאד, והקליפות שהם בחינת עצבות, יתבטלו לגמרי וכנ"ל, ועל ידי זה בעצמו יוכל לשמח את עצמו גם עתה, שעל ידי זה יצא מגלותו. [כל זה מועתק ב'פרפראות לחכמה'].

ואפשר דסבא דבי אתונא, חכמי יון, הם הקליפות הכובשים את ישראל בגלות על ידי שמפילים אותם ביאוש ועצבות, וזהו מה ששאלו מי יימר, מי הוא זה שיכנס בהיכלי התמורות, למקום הקליפות, להעלות משם הקדושה, שהקליפות עצמן מכניסים מחשבות אלו במוחו של האיש הישראלי הרוצה לצאת מגלותו, גלות הנפש, ולהתקרב לעבודתו יתברך, כי הרי כדי להחליש דעתו אי אפשר ליכזר לזה עד שיברר את כל הניצוצות הקדושים שנפלו לקליפות על ידי עוונותיו, ואין יוכל להכנס לתוך הקליפות וכו', ומפילים אותו על ידי זה ליאוש ועצבות, וזה גופא נותן כח ותוקף לקליפות, שהם בחינת עצבות, להתגבר ביותר. וכשיחת רבינו "שאין היצר הרע מכון כל כך לעבירה שמכשיל בה את האדם, כמו שמכון אל העצבות והמרה שחורה הבאים בעקבותיה". כי כל מה שאיש הישראלי, שהוא עצם השמחה, נופל בעצבות, על ידי זה נופלת השמחה בגלות ונותנת ניקה וחיות לקליפות, שזוהי כל תוקף כוחם והתגברותם. ועל זה נאמר הפסוק "כי בשמחה תצאו", שהשמחה בעצמה תצא מהגלות.

וזה שהשיב להם רבי יהושע בן חנניה, שהוא החכם דקדושה, העוסק לחזק נפשות ישראל, להעלותם ולקרבם לעבודת השם יתברך, והוא מחזק את נפש הישראלי בהזכירו לו שסוף סוף בוודאי יידן נצח, ותגדל השמחה לעתיד מאד, ונזכה לכלות כל הקליפות, שבכח זה מתגבר האיש הישראלי להיות גם עתה בשמחה, עד שזוכה על ידי זה להתגבר ולצאת מגלותו, גלות הנפש, וגם הניצוצות הקדושים מתבררים מאליהם על ידי תוקף השמחה, ונחלש על ידי זה כח הסטרא אחרא, כי כל כוחם הוא מנפילת השמחה כנ"ל, וכן חוזר חלילה.

וזהו שהשיב להם "אייתו אשלי ומושחו וכו'", היינו על ידיכם ועל כרחם יתבטלו הקליפות, כי אתם בעצמכם תביאו את בית ישראל מהגלות הנקראים אשלי, היינו חבל נחלתו, שענה להם בלשון תקיף, שהוא בחינת תוקף ועזות דקדושה של נפש הישראלי, שהוא מבזה אותם בכל תוקף ואינו מתירא מפניהם, עד שאומר להם בלשון נוכח, אייתו אשלי וכו', כי אתם בעצמכם וכו'. כי העזות דקדושה הזאת באה מעוצם השמחה של האיש הישראלי, (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן כ"ב), שבא על ידי שנוכח בשמחה שלעתיד, ועל ידי זה מחליש דעתם ומוציא מהם את ניצוצות השמחה שנפל אצלם, עד שהם נכנעים לגמרי.

הרה"ח ר' שמואל משה קרמר שליט"א

מתוך ספרו החדש "מים עמוקים" - שיצא זה עתה לאור

(א) אות ב': השכינה שהוא בחינת לב. איתא בזהר בהר (דף ק"ט ע"א) (ללא דאיהו שכינתא).

(ב) שם: וגלות השכינה וכו' שהוא שמחתן של ישראל, עיקר גלותה כשעצבות וכו' גוברים עליה וכו', וזה הוא כשיצאו ישראל מהגלות כתיב כי בשמחה תצאו. פירוש שיצאו מהגלות עם השכינה, שהיא בחינת שמחה. עיין זוהר במדבר (דף קי"ח ע"א) "אמר רבי יהודה והא כתיב כי בשמחה תצאו, ודא היא כנסת ישראל [השכינה], כיון דאמר תצאו, מן גלותא הוא, ואקרי שמחה, אמר ליה ודאי הכי הוא, דכל זמנא דאיהי בגלותא וכו' לא אקרי שמחה, עד דקודשא בריך הוא ייתי לגבה ויוקים לה וכו', כדין חדותא אקרי וכו', וכדין בשמחה תצאו ודאי". ובזהר בלק (דף ר"ב ע"ב) "אמר רבי אבא מאי דכתיב כי בשמחה תצאו וגו', אלא כד יפקון ישראל מן גלותא, שכינתא נפקא עמהון, ועמה יפקון, הדא הוא דכתיב כי בשמחה תצאו".

(ג) אות ג': וכשאדם עושה איזה מצוה יש כח בהמצוה לילך ולעורר כל העולמות לעבודת השם יתברך, בבחינת בנעריו ובזקניו נלך בצאננו ובבקרנו נלך וכו', לילך ולעורר כל הדברים לעבודת השם יתברך. יובן על פי מה שכותב רבינו לעיל שבעשיית המצוה בשמחה נעשה בחינת גאולה, שעולה החיות והקדושה מהקליפות, ומביא על זה את הפסוק "כי בשמחה תצאו" הנאמר בגאולת ישראל לעתיד. כי גאולת ישראל מהגלות הוא עליית החיות והקדושה מהקליפות, כי הם ענין אחד והא בהא תליא. בזה מובן מה שרבינו מביא את הפסוק "בנעריו ובזקניו" הנאמר בגאולת ישראל ממצרים, כי כאמור הגאולה היא העלאת החיות והקדושה מהקליפות שנעשה על ידי עשיית המצוה בשמחה, ועל זה נאמר בנעריו וגו', שרומז על כל בחינות הניצוצות העולות מהקליפות, ונאמר בהם לשון הליכה, שהוא ענין הליכה לעורר כל העולמות.

ויתכן דזה מה שמסיים הפסוק "כי חג ה' לנו", כי מבואר במאמר 'מישרא דסכינא' (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ל') ש"השמחה של כל המצוות שעושין בכל השנה הוא מתקבץ אל הלב שהם השלש רגלים, ועל כן הם ימי שמחה, כמו שכתוב ושמחת בחגך". והוא המבואר במאמר זה דעיקר השמחה היא בלב, שהיא השכינה, שהיא היוצאת עמנו מן הגלות, בחינת "כי בשמחה תצאו". ולאמור נמצא דהחג שהוא בחינת הלב, הוא בחינת השכינה, בחינת שמחת המצוות [ושמחת בחגך], שהיא עמנו בגלות, ועיקר הגאולה הוא בשבילה, ואז היא הולכת לעורר וכו', בחינת "בנעריו וגו' כי חג ה' לנו", היינו שהשכינה שהיא שמחתן של ישראל, בחינת שמחת המצוות, היא היוצאת עמנו מן הגלות, והבן.

(ד) שם: יש כח בהמצוות לילך ולעורר כל העולמות לעבודת השם יתברך וכו', לילך ולעורר כל הדברים לעבודת השם יתברך. גם בעולם הזה מעוררת המצוה את כל חלקי הדומם צומח חי מדבר לעבודת השם, להלל ולשבח ולגלות גדולת היוצר, כעין פרק שירה. וזה גופא הוא ענין העלאת ניצוצות הקדושה מכל הדברים.

על פי דברי רבינו כאן יש לפרש את סמיכות הפסוק (תהלים קמ"ז י"ט) "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל", המדבר ממצוות התורה שאנו מקיימים בשמחה ועל ידי זה יש כח במצוות לילך ולעורר את העולמות וכל הדברים לעבודת השם יתברך, למזמור שלאחריו (שם קמ"ח א' - ד') הללו את ה' מן השמים וגו' במרומים וגו' כל צבאו וגו', ועיין בדברי רבינו (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן רל"ב) "בשעה שאומר הללו את ה' מן השמים וגו' הללוהו כל מלאכיו הללוהו כל צבאו וגו' אזי האדם קורא לכולם ומצוה לכולם שיהללו את

להיות גם היום בשמחה, ועל ידי זה מזכירים להם את סופם ומתערבבים ונחלש דעתם מלקטרג ולהחליש דעתו של הישראלי, ומתחזק האיש הישראלי להכנס לעבודתו יתברך. שזה נעשה בכל שנה ושנה בכלל ובפרט.

ואפשר דזה מה שתקיעת שופר של ראש השנה מחזק ומעורר לשוב בתשובה בכל עשרת ימי תשובה, כי כל התחזקות הנפש הישראלי לשוב אל השם ולהתקרב לעבודתו הוא בכח השמחה, שהוא בחינת תקיעת שופר, שזהו גם פשוטו של ענין השופר "עורו ישנים מתרדמתכם", כי השינה הוא בחינת עצבות הבאה על ידי חלישות הדעת ויאוש. וזכרון השמחה שלעתיד, שהוא בחינת תקיעת שופר, מחזק ומעורר מהשינה, עד שזוכים למחילת עוונות ביום הכפורים. ואחר כך זוכים לשלימות השמחה, בחג הסוכות, זמן שמחתנו, שהוא בחינת יציאה מהגלות לגמרי, בחינת "כי בשמחה תצאו", [שזה נעשה גם בפרטיות בכל שנה ושנה], ובהו אנו מתחזקים כל השנה לעבוד את השם יתברך בקיום התורה והמצוות בשמחה, עד שנוכה לתקיעת השופר גדול שלעתיד ויכלו הקליפות לגמרי, בחינת "ובלע המות לנצח", ו"ימלא שחוק פינו ולשונו רנה אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה וגו' היינו שמחים", אמן כן יהי רצון במהרה בימינו.

שרבינו ממשיך מיד בסעיף ב' "ודע שאי אפשר להשיג אותו אפילו בבחי' מטי ולא מטי אלא ע"י עשיית המצוות בשמחה כי ע"י שמחת המצוה נשלם הקדושה".

כאן ניתן להזכיר את דברי ר' אברהם ב"ר נחמן זצ"ל ב' כוכבי אור' בפתיחה ל'ששון ושמחה' שם הוא מציין גם את תורתנו "ומכל הדברים האלה נתעוררתי להעמיק בענין זה כי אין לנו אלא דברי בן שמחה הנכלל במקור השמחה העוסק לקשרינו ע"י השמחה בה' ובצדיקו האמיתיים ובפרט בראש כל צדיקו הוא הוא בעצמו זכר צדיק וקדוש לברכה". וגם ממשיך שם ואומר "שע"י עצת התפילה העולה על כל העצות יכולים ביותר לזכות להשמחה בה' שזה התכלית מכל התכליתים לשמוח בה' ולדבקה בו שע"י נכללים בו לדעת ולהשיג אותו שזה יהיה העולם הבא של כל הצדיקים והחסידים" עכ"ל. אם כן, רבינו ההולך לפנינו מוביל אותנו בעוז בכטחה למחוז חפצנו בדרך השמחה והקדושה ואז נוכה גם אנו ההולכים בחושך לראות אור גדול ובעזי"ת יתקיימו גם בנו דברי הנביא (ישעיהו נ"ה) "כי בשמחה תצאו ובשלוש תובלון" וכפי שמפרש שם רש"י "בשמחה תצאו מהגלות" ואין לך שמחה כשמחת ההודאה המבטלת את כל הספקות... 'ספק' בגימטריא 'עמלק' – ש'מ'ח'ה תמחה את זכר עמלק... 'השמחה' בגימ' 'משח'ה' שהוא ישמח את כולנו בקרוב כאשר ישמח ישראל בעושי בני ציון יגילו במלכם אור חדש על ציון תאיר ונוכה כולנו במהרה לאורו במהרה בימינו אמן.

כאשר ר' נתן ביקש לחזק בזמנו אחד מאנ"ש שהתקשה להיות בשמחה תמיד הציע לו להלוות מהשמחה שתהיה לעתיד לבוא – ובכן זאת העצה בוודאי טובה ומתאימה גם לנו כיום כאשר חושך יססה ארץ והחשכה מביאה לשכחה – לשכוח מאין בנו ולאן הולכים, ובכלל, כדברי המון העם "המצב על הפנים"... זה א"כ הזמן להתחזק ולהתעלות בקדושה ובשמחה ולהעתיר בתפילה זכה שתתקיים גם בנו ברכת הכהנים "יאר ה' פניו אליך ויחנק" שנוכה לחן לחסד ולרחמים – להארת פנים הגדולה ביותר – באור פני מלך חיים.

כעת קראתי מה שכבר כתבתי וראיתי שהרבה ציטטתי ומעט אמרתי... אז באמת בקיצור ולעניין – זה הענין! לבקש ולקבל, לשאוב ולספוג מהעתיד לבוא... כידוע שדברי רבינו ובעקבותיו תלמידיו המובהק נושאים ונותנים הן בעבר והן בעתיד, בחי' מה שהיה הוא שיהיה – אך בעיקר מכוונים הדברים אל התכלית, כפי שכותב ר' נתן שדבריו מכוונים רק למי שיודע שיבוא יום וישכב עם רגליו אל הדלת... וגם

מובא (בליקוטי מוהר"ן נ"ד) "כך ראוי להיות מנהג יראי ה' תיקף בבוקר בהקיצו יזכר מיד בעלמא דאית" ועל זה אגב אפשר להמליץ כאן עצה טובה הרי כל אחד בהקיצו

בעין זה מובא ב' בית יוסף' (הלכות ראש השנה סימן תקפ"ה) על דברי ה'טור' בשם ה'ירושלמי', "כתיב (ישעיה כ"ה ח') בלע המות לנצח, וכתיב (שם כ"ז י"ג) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול, כד שמע תנינא אומר ודאי מטא זימנא, ומירתת ומתערב". וכתב ב' בית יוסף' וזה לשונו: "סמ"ג (מצוות עשה מצוה מ"ב) כתב הא דירושלמי בשם המדרש, וכתב עוד ובלא המדרש אם לא יתפחד מכל מקום זכר שלקץ הימים, כשיתקע בשופר גדול, יגיע זמנו להיות נבלע לנצח, ולעולם כששומע קול שופר זכר אותה שעה וכו' ומעורבב בזה ואינו יכול לקטרג". והוא ממש כענין האמור ומתבאר פה עם דברי רבינו ודברי מו"ה רבי נתן. וביותר מובא על פי המובא במקום אחר ('חיי מוהר"ן', סיפורים חדשים אות ט"ז) דשופר רומז על שמחה, והוא ראשי תיבות שחוק פינו ולשונו רינה (עיין תיקוני זוהר תיקון כ"א דף נ"א ע"ב). שעל ידי גודל השמחה שלעתיד, בחינת 'אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה וגו' היינו שמחים' [המובא במאמר והוא המשך הפסוק 'אז ימלא שחוק פינו'], על ידי זה יכלו הקליפות, בחינת 'בלע המות לנצח', והו עצמו בחינת 'והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול', כי כל מקום שנאמר 'והיה ביום' הוא בחינת שמחה (עיין מגילת י' ע"ב), 'ובאו האובדים', בחינת בירור הניצוצות, ועל ידי זה 'בלע המות לנצח'. ובכח זה של השופר גדול שלעתיד אנו מתחזקים גם היום לתקוע בשופר, שאנו מתחזקים

הר"ר יוסף דוד הכהן סוקר

אור אין סוף...

"...טעם גן עדן העליון, אור הגנוז, יין המשמח, יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית"... במילים נלהבות אלה מתאר ר' שמואל הורביץ (במכתב ס"ח) את "ההלכה הקדושה והנוראה, הודאה ו', ומבטיח: "תלמדו הלכה זאת ותזכו בוודאי לשמחה ולכל טוב סלה". ובכן, נאים הדברים למי שאמרם ויפיים גם לכל לומדי ההלכה הזאת, השואבת את כוחה המיוחד מתורה כ"ד – אמצעותא דעלמא – תורתנו הזמנית שהיא... למעלה מהזמן, כפי שכבר המילה הראשונה מעידה עליה שבאה בעולם האצילות "דע, שיש אור שהוא למעלה מנפשין ורוחין ונשמתי, והוא אור אין סוף".

כבר בתחילת ההלכה אנו לומדים יסוד עיקרי: "וצריך אתה המעיין שתדע ותאמין שכל מה שנאמר שם נעשה ע"י כל אחד מישראל כשזוכה להתגבר לעשות המצוה בשמחה". ועל כך לא נותר אלא להתפלל ולקוות לה' – ה' יזכינו.

ובכן, יש ענין שיתהפך הכל ל...תודה וכמובן – בשמחה! כי הרי "לעתיד לבוא כל הקרבנות בטלין וקרבת תודה אינו בטל, כל התפילות בטילות וההודאה אינה בטלה" (מדרש רבה צו פ"ט) הנה כן, ההלכה הקדושה והנוראה הודאה ו' מחברת אותנו ישירות לעולם הבא – עולם שכולו טוב... טוב להודות!

וראוי להביא כאן את דברי מוהרנ"ת היקרים מפז ומתוקים מנופת צופים "כאשר השי"ת עוזר שיוצאין מן הצרה צריכין להביא קרבן תודה, ועכשיו שאין לנו קרבן צריכין להודות בפה בכל לבו, שזהו בחי' שמחה, כי עיקר השמחה היא ההודאה להשי"ת שזהו עיקר תכלית השמחה של לעתיד שאז יעסקו רק בתודה והודאה להשי"ת בשמחה עצומה בחי' הודו לה' בכינור בנבל עשור זמרו לו, בחי' עשרה מיני נגינה, וכמו שכתוב במזמור לתורה הריעו לה' כל הארץ, עבדו את ה' בשמחה וכו', כי זה עיקר התיקון של תודה והודאה שחייבין להודות כשיוצאין מהצרה, לתקן הקלקול שמשם בא הצרות שהוא העצבות כדי שמעתה נזכה להנצל מכל הצרות ע"י תוקף השמחה עד שנוכה לכל התיקונים, להשיג אור אין סוף שהוא עיקר התכלית ועל כן כל הקרבנות בטלין חוץ מקרבן תודה". עד כאן מעט מהמתנה הנפלאה שנתן לנו ר' נתן – וכידוע מעט נותן טעם לעוד ועוד, בחי' "טועמיה... חיים זכו" – ה' יזכינו לעוד ועוד, יותר ויותר.

ואכן, רק מהדיבורים הנ"ל אפשר לחוש ולהרגיש את מתיקות נועם העליון של כל ליקוטי הלכות עליהן העיד המחבר בעצמו שהן "הגן עדן של ה' יתברך"...

מכאן נפתח הדרך לנגוע מעט באור האין סוף "בבחי' מטי ולא מטי, כי באמת אי אפשר להשיג אותו כי הוא למעלה מנפש רוח נשמה" וכפי

משנתו אומר "מודה אני" ואומר רבינו (תורה ב' תנינא) שתודה והודאה הם שעשועי עולם הבא אז הנה מיד באמירת מודה אני נזכרנו בעלמא דאתי... "מודה בגימ' "הכל" – אמרת מודה אמרת הכל... ואידך זיל גמור.

"לכו נרננה לה'... נקדמה פניו בתודה"

הנה באים אנו לשבת קודש ויקרא – שבת "מורשת הנחל" במירון "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד" אחים לדעה, אנ"ש היקרים העוסקים יחד בתורת הצדיק, במקום אחד יחיד ומיוחד בחי' אמצעותא דעלמא – אתרא קדישא מירון שכולו ספוג ברוח התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי "עיר וקדיש מן שמיא נחית" כאן ועכשיו אפשר לטעום מעין עולם הבא – אור אין סוף, חכמה קדומה, מושב טוב, "טוב להודות לה' ולומר לשמך עליון".

יהי רצון שנוכח בתוך כלל ישראל להשפעות טובות, אור יקרות, של תודה והודאה, קדושה ושמחה, תשובה וגאולה.

הכל הולך אחר החיתום – ולסיום נביא שלושה רמזים לחיזוק "התודה" שהיא בגימ' "גאולה שלמה" וידועים דברי ר' נתן (פריקה וטעינה ד') "תודה והודאה היא כל עבודתינו בעולם הזה והיא תכליתנו לעולם הבא, ואם היו הכל שומעים אל צדיקי אמת ללכת בדרך הזה של תודה והודאה בוודאי היו מתבטלות כל הצרות וכל הגלויות לגמרי וכבר היתה גאולה שלימה".

ועוד רמז – באמצעותא דעלמא כלומר "במרכז העולם" גם בגימ' "התודה". ועוד אחד אחרון חביב שאין לו סוף "אור אין סוף" עם הכולל בגימ' "תודה". ובכן מה נוסף ומה נאמר – רק מילה אחת על הכל... תודה!

מנאי "יוסף דוד בן נעמי וזאב (408) בגימ' "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו". מאת ה' היתה "זאת" היא נפלאת בעינינו

הר"ר אברהם שלום הלוי שישא

באות ב'. ע"י שמחת המצוה נשלם הקדושה ומעלה החיות והקדושה שבקליפות בבחי' אחד עשר סמני הקטורת. והמובן מדבריו ששמחת המצוות נלקחת מבחי' הקטורת המשמח לב. ראה בזה בספר "מעדני מלך" (אות כ"ה). ובה א"ש במצות מילה אחז"ל בשבת (ק"ל ע"א) שעדיין עושין אותה בשמחה יעו"ש. והרמ"א ביו"ד (סי' רס"ה סעי' י"א) כותב: ויפה כח הסנדק מכח המוהל להקדימו לקריה"ת. דכל סנדק הוא כמקטיר קטורת עכ"ל. והיינו מכיון שכל שמחת המצוות של המוהל נלקחת מבחי' הקטורת ולכן הסנדק יפה כוחו מהמוהל ודו"ק.

באות ג'. יש כח בהמצוה לילך ולעורר כל העולמות לעבודת השי"ת, בבחי' בנערנו ובזקנינו נלך. בפסוק הקודם כתוב "מי ומי ההולכים" ועל זה אומר משה 'בנערנו ובזקנינו נלך'. ובה א"ש המדרש פליאה (הובא בספר עיר דוד) עה"פ מי ומי ההולכים וז"ל: עתידים אתם אומרים מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו ע"כ. ולהמוב"פ א"ש 'מי יעלה בהר ה' היינו עליית העולמות וההתעוררות לעבודת ה' ומי יקום במקום קדשו היינו הט' היכלין דלית מאן דקיימא בהו המוב"פ ודו"ק.

בסיום הפסוק של בנערנו ובזקנינו נלך כתוב – כי חג ה' לנו – וכתב ע"ז בספה"ק נועם אלימלך: ר"ל כי התלהבות אש בוער בנו לעבודתו ית"ש ויתעלה זכרו עכ"ל. וראה בספה"ק שיחות הר"ן (סי' נ"ב) וז"ל: וזה שהאדם נתלהב לפעמים בתוך תפלתו ומתחיל להתפלל בהתלהבות וחשק גדול, ותפלתו שגורה ומרוצה בפיו, וזה אור השם יתברך בעצמו כביכול שנתלבש בו וכו', א"ש דברי הנוע"א הנ"ל ודו"ק.

באות ה'. ועיקר הברכה שנשפעת מהידים הם שכל וכשנבאים למטה נעשים לכאן"א כרצונו וכו'. ובבחי' מקדש ה' כונונו ידיך. מצינו בביהמ"ק הראשון מבואר בכתוב (מלכים א' ח' ס"ו) "וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב וגו' ואמחו"ל (מו"ק ט' ע"א) וטובי לב" שנתעברה אשתו בבן זכר. ומבואר בליקו"מ (תורה ל') שבנים היינו השכל העליון, והרמז שהמשיכו ברכת השכל בהברכה שנשפעת להם מהידים בבחי' מקדש ה' כונונו ידיך ודו"ק.

ואפ"ל עפ"י המובא בספרים שהס"ת של והיית אך' שמח' הוא שם חת"ך. ושם זה היינו שהידים נפתחין ונחתכין כמובא בתורה ס"ו (אות ב'), והרמז שהברכה שנשפעת מהידים ע"י השמחה ונעשים לכאן"א כפי רצונו וכמ"ש פותח את ידיך וכו' כמוב"פ ודו"ק.

בפרשת שמיני (ט', כ"ב – כ"ג) כתוב "וישא אהרן את ידיו ויברכם" שזהו ברכת כהנים, ואח"כ בפסוק שלאחריו כתיב "ויבא משה ואהרן אל אוהל מועד" פירש"י שנכנס עמו ללמדו על מעשה הקטורת עיי"ש, והיינו לפי המוב"פ שע"י עשיית המצות בשמחה בבחי' קטורת ישמח לב זוכים להברכות הנמשך מהידים ודו"ק.

לפי המוב"פ א"ש פסוקי ברכת כהנים שמברכים הכהנים 'יברך ה' היינו הברכה שנשפעת מהידים כמ"ש 'וישא אהרן את ידיו ויברכ' המוב"פ. 'וישמרך' איתא במד"ר (פ' נשא) וישמרך מן המזיקין המקיפין אותך, כמ"ש יפול מצדך אלף וגו' עיי"ש, והיינו שיכנס בהיכלי התמורות למקום

הקליפות להעלות משם הקדושה, ושע"י עלייתו יתעלה הברכות, וכמוב"פ (בסוף). 'אר ה' פניו אליך' יתן לך מן מאור השכינה (מד"ר שם), והיינו שע"י שעושה המצוות בשמחה מעלה את השכינה מגלותה כמוב"פ, לכן זוכה מדה כנגד מדה לקבל מאור השכינה. 'ויחנך' להוציאך משעבוד מלכויות (מד"ר שם), והיינו מלכות דעשייה העולה מן הקלי' כמוב"פ. 'ישא ה' פניו אליך' יהפוך פניו כלפי אצלך (מד"ר שם), והיינו בחי' מטי ולא מטי המוב"פ. 'וישם לך שלום' זה שלום מלכות בית דוד (מד"ר שם), והיינו כפי המוב"פ (בסוף התורה) עה"פ וימדם בחבל וגו' שקאי על דוד המע"ה ודו"ק היטב.

בטור (סו"ס קכ"א) כותב: אחר הודאה ברכת כהנים דכתיב "וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד מעשות החטאת" כבר, אלמא לאחר העבודה ברכה, והיה ראוי לאמרה מיד אחר עבודה אלא דעבודה והודאה חדא מילתא היא עכ"ל. ולפי"ז יומתק ביותר הענין שמוהרנ"ת כתב ביאור התורה הזאת באריכות נפלא בהלכות הודאה דייקא ודו"ק.

בסוף התורה. אייתו אשלי ומושחו היינו עיקר עליית הקדושה ע"י השמחה וזהו אייתו אשלי כי אתם בעצמכם תביאו את בית ישראל מהגלות הנקראים אשלי היינו חבל נחלתו עיי"ש. והנה בפ' האזינו כתיב 'יעקב' חבל נחלתו, וידוע שיעקב אע"ה הוא נגד חג הסוכות כמובא בטור או"ח (סימן ת"ז), ובה אפ"ל משאחז"ל (ריש מס' ע"ז) שלעתיד לבוא ירצו הגויים לקבל שכר עוה"ב ויתן להם השי"ת מצוה קלה וסוכה שמה והשי"ת מקדיר חמה עליהם ובוועטין ויוצאין ממנה יעו"ש. ולפי המוב"פ א"ש הרמז, כי במצות סוכה כתיב 'ושמחת בחגך' וגם כתיב 'והיית אך שמח' וגם נקרא זמן שמחתנו, והיינו שינסה אותם הקב"ה אם הם מקיימים את המצוות בשמחה, והם אדרבה בועטים בה וכו"ל. ואפ"ל הרמז בר"ת וס"ת של ס' ב' ד' ב' א' תונא' בגימ' פ"ו כמנין סכה עם הכולל, גם סו"ת אתם בעצמכם תביאו' בגי' כמו ר"ת מ' צוה ק' לה' ו' סוכה ש' מה ודו"ק.

והנה בהמשך הפסוק יעקב חבל נחלתו הוא הפסוק 'ימצאוהו בארץ מדבר וגו' ופירש רש"י: אותם מצא לו נאמנים, בארץ מדבר שקיבלו עליהם תורתו ומלכותו ועולו וכו', והיינו שקיבלו עליהם עול מלכות שמים באהבה ובשמחה (שזה מרמז בתיבת נאמנים) וההמשך 'צרנהו כאישון עינו' פירש"י: מנחש שרף ועקרב, המרמז על הקליפות והס"ט"א ומן או"ה ודו"ק.

בספר "מעדני מלך" (אות פ"ה) כותב: אייתו אשלי שפירושו חבל, שזה מרמז על בחי' חוט של ציצית ורצועות של תפילין, והיינו "אייתו אשלי" מבחי' הציצית והתפילין משם אנו ממשיכין השמחה וכו' יעו"ש. ואפשר להוסיף עפ"י הגמרא במנחות (מ"ג ע"ב) ר"א בן יעקב אומר כל שיש לו תפילין בראשו ובזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו הכל בחיזוק שלא יחטא [ופירש"י עומד בחזקה שלא יחטא] שנאמר (קהלת ד') והחוט המשולש לא במהרה ינתק, ואומר חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם ע"כ. והיינו שג' מצות אלו שהם חשובות מאוד, כמו תפילין שהוקשה לכל התורה, וכן מצוות ציצית ששקולה ככל התורה, ואנחנו בני ישראל זוכים לקיימם בכל יום תמיד וזוכים לקבל שמחה ע"י נקודות המצוות, וממילא עיי"ז בחיזוק שלא יחטא, שעיי"ז יפדה נפשו מגלותה גם עתה, וכמו שהאריך באריכות נפלא מוהרנ"ת זיע"א בהל' הודאה (הל' ו' אות י"ב י"ד) מענין זה יעו"ש. וז"ש חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם היינו שמצילנו מן האויבים והקלי' ודו"ק היטב. וזה

משנכנס אדר מרבין בשמחה. לפי המוב"פ שאמצעותא דעלמא היינו השגת אור אין סוף, וזהו זוכין ע"י השמחה, וזהו הרמז אדר"ר ר"ת ר"א א' מצעותא ד'עלמא מרבין בשמחה. והנה לפי המובא בליקוה"ל (הודאה ו') זוכין לזה בעיקר על ידי התקרבות להצדיק האמיתי, וזהו הרמז 'מרבין' באמצע התיבה יש אותיות "רב" ונשאר מ"ן והוא ר"ת נ' חמן מ' ברסלב, שעל ידו נזכה לשמחה אמיתית. והשגת אור אין סוף הוא בבחי' מטי ולא מטי כמוב"פ. והנה ר"ת מ' שנכנס אדר מרבין ב' שמחה עם הד' תיבות בגי' כמו ר"ת מ'טי ולא מ'טי עם הכולל.

תשובות על שאלות לחידודא

כי מחמת שהיה בקי מאד בכתבי האריז"ל וסידור הרש"ש והיה לו תמיד קשה איך זוכים להתעורר מתוך הלימודים האלו לתשובה ומעשים טובים, וכאשר ראה תורה זו איך שרבינו ז"ל מבאר את כל הדרוש הזה של תפילת השחר למעשה, בהתעוררות נורא ונפלא בעבודת השמחה איך נתעורר מזה להתקרב אל רביה"ק ודרכו ותורותיו הקדושים].

והנה, בגליון הקודם הבאתם שני שאלות: א. בענין עליית העולמות הנזכרים בתורה, ב. במש"כ רביז"ל באות ו' שממלכות דיצירה נעשה חב"ד דעשיה, ובאות ז' כתב "זה בחינת שמפנימיות חסד גבורה תפארת, ומפנימיות מלכות דיצירה נעשה כתר דעשיה, הרי מבואר דממלכות דיצירה [עם הפנימיות חג"ת דעשיה] נעשה "הכתר" דעשיה, ובאות ו' מבואר דממלכות דיצירה נעשה "החב"ד" דעשיה.

ואולי יש לבאר קצת ענין זה, כי הנה בדרוש ג' דתפילת השחר מבואר, כי המלכות דיצירה יורדת לעולם העשיה, והיא נחלקת לשני בחינות: חיצונית ופנימיות, והבחינה הפנימית שבה מתלבשת ע"י חיצונית חב"ד דעשיה והבחינה הפנימית שבה מתלבשת ע"י פנימיות חג"ת דעשיה, וממילא מש"כ רביז"ל באות ו' וזה בחינת מלכות דיצירה שנעשה ממנה חב"ד דעשיה, הכונה לפנימיות המלכות דיצירה, שמתלבשת בחיצונית חב"ד דעשיה, ומש"כ באות ז' דממלכות דיצירה עם הפנימיות דחג"ת דיצירה נעשה הכתר דעשיה, הכונה לבחי' החיצונית מלכות דיצירה שמתלבשת בפנימיות חג"ת דעשיה, ומזה נעשה הכתר דעשיה.

אולם אכתי יש לדקדק בלשון רביז"ל שכתב: ובפנימיות הברכאן שהוא דקות הברכאן וכו' נעשה הכתר, והוא שמפנימיות החג"ת ומפנימיות מלכות דיצירה נעשה הכתר דעשיה, צריך ביאור, כי לפי סדר העליות מבואר דפנימיות החג"ת מלביש את חיצונית המלכות דיצירה ומלשון רביה"ק מבואר שמלביש פנימיות המלכות דיצירה, ולפי המבואר שם חיצונית החב"ד היא מלבשת את פנימיות המלכות, ופנימיות החג"ת מלבשת את חיצונית המלכות, ואולי יש ליישב כי אע"פ שמצד עצמה היא בחינת חיצונית המלכות, אבל לערך החג"ת גם היא נקראת פנימיות, וע"כ נקראת שפיר פנימיות המלכות דיצירה ופנימיות החג"ת ומזה נעשה הכתר דעשיה. אולם אכתי לא ברירא לן כי שם אינו נזכר ענין הכתר דעשיה, ורביה"ק כן הביא בזה ענין הכתר דעשיה שנעשה ע"י המלכות דיצירה ופנימיות חג"ת דעשיה, וה' יאיר עינינו להבין מרחוק מעט מעט מדברים עמוקים ונסתרים אלו.

עוד יש לעיין במש"כ רביז"ל באות ה', וזה בחינת חג"ת שמלבישים את חב"ד, כי הנה בדרוש ג' לא נזכר עליה זו שהחג"ת דעשיה מלבישים את החב"ד דעשיה, ואולי זה קשור לעליות הנעשים בפנימיות העולמות, וכמו שמבואר ב"שמן ששון" שם, דכל העליות הנזכרים בדרוש הזה הוא בחיצונית העולמות, שהם בריאה יצירה עשיה התחתונים, אבל יש גם עליות בפנימיות העולמות שהם בריאה יצירה עשיה דעולם האצילות, ושם נעשה הבחינה הזאת דהחג"ת מלבישים החב"ד.

וה' יזכנו לעשות המצוות בשמחה ולהיות בשמחה תמיד, ועי"ז לזכות לבחינת הכתר שהוא המיישב והמסדר את המוחין, ועי"ז להתקרב להשי"ת ולעבדו בלבב שלם, אכ"ר.

הכו"ח זעירא דמן חבריית המתאבק בעפר רגליהם של אנ"ש, לזכות להתקרב לרביה"ק ועצותיו ודרכו הק', ולעשות תשובה שלימה.

מרומז ברש"י פ' האזינו עה"פ יעקב חבל נחלתו הנ"ל: כחבל הזה שהוא עשוי בג' גדילים עכ"ל. והרמז לג' מצוות הנ"ל שעל ידם בחיזוק שלא יחטא. והנה אשלי ר"ת א'ין ש'ום י'אוש ל'עולם. בליקוה"ל (הודאה ו') מבואר שאעפ"י שאנחנו עכשיו בגלות אבל ע"י שיזכיר את עצמו בסוף האחרון שלעתיד סוף כל סוף יושיע ה' את ישראל בוודאי, עי"ז יוכל לשמח א"ע גם עתה עיי"ש בארוכה. ויש לרמז זה בלשון המשנה (ריש מס' ע"ז) אמרו לו אעפ"י שהוא מיצר עכשיו שמח הוא לאחר זמן ע"כ, והיינו כנ"ל שאם ממשיך השמחה שלעתיד אזי הוא שמח גם עתה ודו"ק.

בנימין זאב חשין בי"ש

בס"ד אכתוב חידו"ת בתורה כ"ד (בנוגע להערתכם במדור שאלות ותשובות אות א') עיין היטב סעיף א', והנה, זה ידוע שהקדושה מספרה "עשר" שהוא כולל כל מדרגות הקדושה מראשית ועד אחרית, ולעומת זה הסט"א מספרה "אחד עשר" וז"ל מוהרנ"ת בהל' ערלה ה"ג: "כי הקדושה הוא לעולם בבחי' עשרה, כי אין דבר שבקדושה בפחות מעשרה, אבל חיות הקליפות הוא בבחי' עשתי עשרה, כידוע שזה בחי' י"א אלופי עשיו, בחי' עשתי עשרה יריעות עיזים כמובא, וזה בחי' י"א סמני הקטורת וכו' עכ"ל. וזה מש"כ רביז"ל כאן שהקליפות הם בחי' "מותרות", היינו שהם נוספים וחיצונים, כמו קליפה ואינם עצם הדבר.

אולם כאשר מבררים הקדושה מתוך הקליפות, הנה, "הגדיל ה' לעשות עם אלה" (עיין היטב בסוף התורה), להיות נכלל מספר הי"א בתוך הקדושה, בסוד י"א סמני הקטורת [ועיין ענין זה בארוכה בביאור הליקוטים על תורה ע"א תנינא]. וזה שלימות הקדושה, כלשון רביז"ל: "על ידי שמחת המצוה נשלם הקדושה וכו' בבחי' י"א סמני הקטורת" עכ"ל.

והנה לפי"ז מתאחד היטב פירושו של רביז"ל בפסוק "בכל עצב יהיה מותר" שהוא מלשון "מותרות וקליפות", עם הפירוש הפשוט שהוא מלשון יתרון ומעלה, כי באמת אחר שמבררים הקדושה משם (שנפלה לשם בסוד היכלי ה"תמורות" וה"מותרות") אכן יש בזה יתרון נפלא שלא היה קודם לכן. [ולולי דמסתפינא, אולי יש לרמז מרחוק, דידוע שמספר עשר הוא מכתר ועד מלכות, ואולם דייקא ע"י מספר י"א שנוסף מהיכלי התמורות אחר התיקון, עולים לאור אין סוף שלמלעלה מכתר].

והנה, המתבונן בתפילה של מוהרנ"ת ז"ל על תורה זו, יבחין בדבר פלא, שבאמצע תפלתו על שמחת המצוות, מתחיל לבקש שיזכה בכל יום ויום לפרש שיחתו לפני השי"ת בלב נשבר ונדכה וכו' ומאריך בזה כמה וכמה שורות, עד שמסיים "ותעזרני לבוא אח"כ לשמחה גדולה ועצומה באמת", וכוונתו לכאורה עפ"י השיחה בשיחות הר"ן שאחר לב נשבר בא שמחה עיי"ש, אולם הדבר אומר דרשני, מה ראה על ככה להרכיב ענין זה באמצע תפלתו על שמחת המצוות, שלא נזכר לכאורה בתורה דידן, ואין זה דרכו.

ואולי שייך להמבואר בסוף התורה בענין "מאן יימר" דהיינו סוד הירידה להיכלי התמורות, שיתכן שנכלל בזה הדרך והעצה של רביז"ל, להתבודד בכל יום ויום בלב נשבר ונדכה, ודייקא עי"ז לבוא אח"כ לשמחה עצומה באמת. ולפי"ז מתפרש היטב לענינינו הפסוק "בכל עצב יהיה מותר" כפירוש המפרשים הנ"ל, שבאמת "בעצב" דקדושה דהיינו, לב נשבר ונדכה בלי שום חלישות הדעת ועצבון "יהיה מותר" ומעלה נפלאה לבוא על ידה ומתוכה דייקא לשמחה גדולה ועצומה עד א"ס וק"ן. ה' יזכינו.

הר"ר שמואל הכהן אנגל הי"ו

לכבוד עלון "מימי הנחל" שלום רב!

ראשית רציתי להודות לכם על הגליון הנפלא שאתם מוציאים עם מאמרים נפלאים, ובפרט שבא לחזק את הלימוד בתורה למשך זמן כרצון רביה"ק. ובזכות הגליון זוכים ללמוד תורה בצוותא ובחבורה, וידוע מה שאמרו חז"ל "אין דברי תורה נקנים אלא בחבורה" אשריכם ואשרי חלקכם, חזקו ואמצו! והנה עתה לומדים תורה כ"ד אשר בו מבאר רביה"ק דרוש אחד עמוק מתפילת השחר בשעה"כ, ומבאר הכל לעובדא ולמעשה להתחזק מזה בעבודת השמחה, [ואגב רציתי לספר על אחד מאנ"ש שנתקרב ע"י תורה זו,

ור' אהרן מיינר קירב אותנו מאד, ואבי גם נהנה מאוד מהתפילה בהתלהבות בנעימות וכו'.

♦♦♦

לאחר שנהייתי בר מצוה התקרבותי לחסידות קרלין. לקראת זמן הקיץ תשס"ט נכנסתי לישיבה קטנה "בית ישראל" בראשות הרה"ח ר' שלמה מיינר שליט"א מאנ"ש. ישיבה כלל חסידי ונקראת כך על שם הבעש"ט הק". ר' שלמה בדרכו הנפלאה מקרב כל בחור כבנו ממש, כאשר בחור רוצה להיכנס לישיבה אומר לו: בוא לישיבה למשך שבוע תראה אם הינך אוהב את הישיבה אם הינך מסתדר וכו'. מאחורי הישיבה היה "פעלד" לעשות התבודדות. כל הבחורים כמעט נמנו על חסידי ברסלב, אולם אני הייתי קשור מאוד עם ראש החבורה דחסידי קארלין והוא תמיד דיבר אלי תהיה חסיד קארלין וכו'.

בחורף תש"ע זע משהו בלבי, ונכנס לי תאוה - ממש תאוה שאני יכול להסביר את זה - לומר את התיקון הכללי והתפילה של ר' נתן, וזה היה אחר שכמעט מאז שנכנסתי לישיבה הייתי מתווכח עם הברסלב ר' וכו'.

באיזו שבת התאחדות לבחורי חסידי קארלין קיבלתי התעוררות בסעודה שלישית, ובמוצ"ש אמרתי את התפילה של רלוי"צ מבארדיטשוב "גאט פון אברהם" עם הפנים אל הקיר והסידור על פני - מרוב התעוררות וכיסופים, עד שבחור אחד לקח מצלמה וצילם אותי ואח"כ אמר לי: "אתה מתפלל כמו ברסלב..."

באמצע החורף החל ראש החבורה בקארלין לשכנע אותי לצאת מהישיבה מפני שהתחלתי להיות מושפע ולהתקרב לברסלב. ולכן בשבת מברכים אדר כאשר הגיע האדמו"ר לארה"ב על שבת נכנסתי אליו במוצ"ש ושאלתי אותו כך: "אני לומד בישיבה שהשפעתה היא להיות ברסלב ר' מה אעשה?" גמגם ואמר: "אולי תצא מהישיבה?" שאלתי אותו: "להיכן אלך?" אמר לי: "תישאר שם ותלמד געשמאק!" *

בימי השובב"ם הירבה ר' שלמה לדבר מגודל ענין אמירת תהילים, ומחמת שראיתי במנהגי קארלין שזקני אנ"ש נהגו להתענות עד חצות היום בימי שני וחמישי, לכן בעת פת שחרית הייתי אומר תהילים. כאר ראה זאת ר' שלמה אמר לי "אתה מוקני אנ"ש? אתה בחור קטן?" ודיבר אתי שלא אתענה.

בר"ח אדר כאשר אור הצדיק המאיר בפורים כבר מתחיל להתגלות, ור' שלמה החל לדבר מהאור הגדול והנשגב המתגלה בימים אלו שאין כמותם בכל השנה, התחיל גם אצלי לבעור 'ברען' גדול קיבלתי אור ללמוד הרבה בגירסא והיו לי אז ימים נעלים טעם גן עדן ממש... הלכתי לישון מיד כשחזרתי הביתה, וקמתי בשעה 5 לפנות בוקר וגרסתי בשקיקה במשך שעה וחצי. ובפורים עצמו, החג - בה"א הידיעה אצל אנ"ש, ור' שלמה היה עורר במיוחד על קדושת היום וקבלת התפילת ביום מסוגל זה - "כל הפושט יד נותנים לו", ולכן בליל בפורים הלכתי לישון מוקדם, אמנם הרגשתי אור כזה עד שארך לי שעותיים עד שנרדמתי...

לפני סוף הזמן שאלתי את ר' שלמה: עכשיו יש לי אור גדול, אמנם אני מפחד שאפול מכל זה? ענה לי: "בודאי תיפול, רק צריך לדעת איך להתנהג בעת הירידה - - -"

♦♦♦

ואכן הירידה הגיעה, עדיין לא הגיע הזמן הראוי שאזכה להיטהר במימי הנחל נובע.

כפי שצוה רביה"ק לא לשתות לפני התפילה, החלטתי אף אני לא לשתות קפה לפני התפילה, אולם לאחר כמה ימים נשברתי, ר' שלמה כאשר ראני שותה ושאלני על זאת עניתי: "אני נוהג כך, כי ר' ישראל מרוז'ין אמר שגזרו גזירות רעות על היהודים מפני שלא היו שותים קפה עם חלב לפני התפילה..."

הייתי חסיד קרלין נלהב, בפרט עם התפילה בקול - הרבה פעמים נהייתי צרוד כמנהג קארלין... והחסידים יעצו לי לילך אל מורה לפיתוח קול, כאשר הלכתי אליו אמר לי שאם אנחנו רוצים לעשות משהו אסור לי לצעוק כמה חדשים. היה זה בימי הספירה ובליל שבת לא התפללתי בקול, וכן כשהגיע הספירה

מתתיהו לידר

סיפור התקרבותי הינה מנפלאות תמים דעים, כאשר סיבב בהשגחתו העליונה עד לפרטי פרטים כיצד אבוא אני - ממשפחה סלונימאית מובהקת להתקרב אל אור האורות רביה"ק והנורא לקבל ממנו את תיקוני נפשי בשלימות.

את סיפורי כתבתי בדרך של נקודות וציורים מה שעלו בזכרוני מהימים ההם, ומהם אפשר לראות את העליות והירידות המשברים והתחזקויות שעוברים על כל אחד כשרוצה ליכנס בעבודת ה', עד הסוף הטוב שהנני זוכה לעמוד בה כיום להיות נמנה עם הברסלב ר' חסידים, להיות שואף בכל מאווי לקיים את דרכי ועצותי הקדושים

והנוראים של רביה"ק ותלמידיו, ולהתבטל אליו בתמימות ופשיטות, ה' יזכני.

♦♦♦

משפחת לידר היא משפחה מיוחסת מחשובי חסידי סלונים, ראש המשפחה לפני שבע דורות ר' שלמה זלמן היה ליטאי ונהפך לחסיד והסתופף בצל הקדוש ר' שלמה מקארלין הי"ד, והאבא שהיה מתנגד גדול כמו ברסלב ר'...

חשב שנחרב עליו עולמו עד שישב עליו שבעה... בנו ר' מרדכי היה חתנו של ר' מתתיהו וויינבערג - אביו של בעל ה"יסוד העבודה" זצ"ל אשר היה מתלמידי תלמידי המגיד ממעזריטש זיע"א, ומחמת שאז בימי המגיד כבר התחיל הישוב החסידי בא"י שלח בעל יסוד העבודה את גיסו לא"י והלך לגור בטבריה.

♦♦♦

אבי שיחי' נסע בבחרותו ללמוד בארה"ב, ואף המציא לו השי"ת את זיווגו והתחתן שם, וקבע את דירתו בעיר מאנסי יצ"ו. כנצר למשפחה חסידית מובהקת היו חביבים עליו כל ספרי החסידות ואף היה לו רוב מהם בביתו, וביניהם גם כמה מספרי ברסלב.

פרק א'

הספקות וההתלבטויות

עוד כשהייתי ילד קטן אהבתי ללכת לביהמ"ד ברסלב במאנסי, מחמת החיות שהיתה שם, לדוגמא: עד לפני שנים ספורות רק שם עשו הדלקה והילולא בל"ג בעומר לכבוד רשב"י זיע"א, כן הייתי הולך לשם לסעודת הארציית של רביז"ל ופעם אחת גם אמרתי אז תיקון הכללי.

כאשר אחותי הגדולה התחתנה ועברה לגור בלייקווד הייתי הולך אליה בקיץ ולמדתי עם גיסי בבוקר בביהמ"ד ברסלב דשם. [אגב אציין אפיוזדה מעניינת: בוקר אחד ראיתי את אחד מאנ"ש מאר"י שבא לשם לאיזה צורך, פגש את חברו גם הוא מאנ"ש ולפתע יצאו שניהם בריקוד, סתם כך בבוקר של יום בהיר...] באחד הימים נפלה עיני על מודעה בביהמ"ד כי בכל יום שלישי יצא הסעה לפעלד. ואז החל רוח ה' לפעם בי. גם הייתי מגיע לשבתות בלייקווד ומחמת תשוקתי להתפלל בביהמ"ס חסידי הלכתי לביהמ"ס של ברסלב, ועדיין צרוב בזכרוני את הפעם הראשונה שבאתי לשם יחד עם אבי,

פעם אחת לקח אותי אחד מהמג"ש לשדה, ובדרך חזרה אמר לי כי בסלונים אמרו אם אתה יודע שיש צדיק גדול מאד, אולם אתה מרגיש יותר טוב בצדיק פחות במעלה יש להתקרב לצדיק הזה. (יש לציין כי אכן על זה אמר רבינו (תורה ל'): "על כן אין להאדם לומר די לי אם אהיה מקורב אצל איש נכבד וירא אף שאינו מופלג במעלה אל יאמר כן, כי אדרבא כפי מה שידע אינש בנפשיה גודל פחיתותו וגודל ריחוקו שנתרחק מאד מהשי"ת כל אחד ואחד כפי מה שידע בנפשו, וכמו"כ כל מה שידע עצמו שהוא מרוחק ביותר צריך לבקש לנפשו רופא גדול מאד מאד וכו'")

הלכתי כל יום סביב הנהר - כדי לסובבו כולו היה אורך כשעה. אולם לא עשיתי זאת אלא מפני שר' אהרן הגדול מקרלין כותב בסדר היום שלו "ולא יפחות משעה התבודדות בכל יום". את ההתבודדות התחלתי בתודה להקב"ה שהוא שלח ר' נחמן מברסלב ולימד אותנו איך לעשות התבודדות...

סוף מעשה היהכך , ר"ה חל אז ביום חמישי, והישיבה נסגרה ביום שישי שלפניו, וביום ראשון דסליחות הלכתי ליער במונסי ורציתי לעשות שם שש שעות התבודדות, התחלתי עם הודאה ולאחר שעתיים הלכתי הביתה והפצרתי באמי שאני רוצה לנסוע לירושלים. ראש החבורה אמר לי בניגון של אומן

ר"ה: "ירושלים ר"ה ירושלים ר"ה..." אף אמרתי כל ספר התהלים רצוף. בתוך כך החליטה אמי שתתקשר לאדמו"ר מקרלין לשאול מה לעשות, וזה היה ביום שלישי. הייתי אז בביהכ"נ קרלין במונסי, כשהתקשרתי לאמי לשאול מה ענה האדמו"ר ענתה: הרבי אמר שאני עוד צעיר וצריכין השגחה, יש בחורים מגיעים מחו"ל עם משגיח. כאשר שמעתי זאת בכיתי בדמעות שליש על שאני אצטרך להישאר במונסי על ר"ה, אבל אמרתי הקב"ה לא רוצה שאני יהיה בעצבות הלכתי לאיזה חדר בביהכ"נ ושתייתי לחיים ורקדתי 20 דקות...

בחד הסוכות ביומא דהילולא של רבינו"ל עברתי מבית מדרשינו במאנסי וראיתי שמה בחורים והלכתי לתוך הסוכה והם אמרו שהם יוצאים לשדה להתבודד ואח"כ יהיה סעודה. הלכתי איתם לשדה להתבודדות בקולי קולות כחסידי קארלין, ואח"כ היה ריקודים אשרינו מה טוב חלקינו שזכינו להתקרב לרבינו לא אמרתי המילים רק רקדתי...

לא צעקתי. לאחר מעריב דברתי עם חבר אחד והתחלתי לבכות מחמת שאני רוצה לצעוק ואיני יכול. אמרתי אז לראש הישיבה: ר' נחמן אמר כי הרופאים הם שלוחים ממלאך המות, והדוקטור הזה (שאין מרשה לי לצעוק) הוא שליח המלאך של עצבות ומרה שחורה... אגב, שאלתי פעם חסיד קרלין למה בקרלין לא צועקים 'ואטהר ואתקדש בקדושה של מעלה'? אמר לי: "בקרלין לא עושים עסק מקליפות... רק ממצוות..."

כן הייתי חזק מאוד בהתוועדויות החסידים בליל שבת ומלווה מלכה, גם בלימוד לפני התפלה, כמו שאמר הבית אהרון "לימוד גפ"ת לפני התפילה בחול - זה ג"ע התחנות, ובשב"ק - זה ג"ע העליון". והייתי מדבר תמיד עם החברים "לערנען פארן דאווענען" גם הייתי דופק על החלונות של בחורים להעירם, ובחור אחד היה קושר 'גארטל' לרגלו והייתי מושך בה להעירו... הן אמנם כשהייתי בישיבה הייתי תמיד מתנגד לרבינו, אולם כשבאתי לקרלין הייתי מדבר על ברסלב ומלמד עליהם זכות. בהגיע חודש תמוז היה ר' שלמה נכנס לחדר האוכל ושואל: "נו?! מביאים מתנות לרבינו" לראש השנה?! עדיין ילדות הייתה בי וצעקתי: "אל תגיד רבינו" ל!"

הבחורים היו יוצאים לשדה שמאחורי הישיבה כאמור. פעם אחת שאלתי איזה בחור מה עשית ביער אחה"צ? ר' שלמה שעמד שם נענה: "אתה שואל ברסלב ר מה עשה ליד היער!?!..."

באלול תש"ע עברה הישיבה למקום אחר על יד נהר קטן. כדרכם של אנ"ש כשמוגיע אלול כל ישותם הולך סביב "אומן ראש השנה". ור' שלמה וכן שאר הבחורים שוחחו ודיברו סיפורים ושיחות מעניין הנסיעה לצדיק וכו'.

בתוך כך שאלתי את עצמי מדוע איני יכול לנסוע לרבי שלי בירושלים?! שמעתי סיפור שאיזה בחור מאנ"ש התפלל 40 יום רצוף להגיע לאומן ואכן זכה להגיע, איך? אביו היה בבית חולים לפני 10 שנה, והם נשארו חייבים לו כסף ועכשיו החליטו לתת לו \$ 3,000 כך היה לו כסף ברווח עבור 2 כרטיסים וכל שאר ההוצאות. בכן אמרתי לעצמי אעשה אף אני התבודדות ואולי בזה אוכל להגיע לרבי בירושלים. הלכתי כל יום סביב הנהר - כדי לסובבו כולו היה אורך כשעה. אולם לא עשיתי זאת אלא מפני שר' אהרן הגדול מקרלין כותב בסדר היום שלו "ולא יפחות משעה התבודדות בכל יום". את ההתבודדות התחלתי בתודה להקב"ה שהוא שלח ר' נחמן מברסלב ולימד אותנו איך לעשות התבודדות...

ואז בלילה אחת חלמתי חלום: רציתי ליכנס אל האדמו"ר מקרלין, ואמר לי אל תיכנס בלי רשות, ואני דחקתי עצמי ונכנסתי שלש פעמים בלי רשות עד שנתן לי סתירה ואמר לי מחוצף. למחרת התקשרתי לראש החבורה ואמרתי לו החלום, אמר לי אולי זה מפני שהרבי אמר לך 3 פעמים לצאת מהישיבה ולא יצאת. אמרתי זאת לר' שלמה והוא נענה בצעקה: "הוא מפתח מהעליה הגדולה שהנך יכול להגיע אליה כאן בישיבתנו - - -"

כוס תנחומין

בצער רב ובכאב גדול משתתפים אנו יחד עם כלל חסידי ברסלב באבל הכבד, על האבידה הגדולה של אחד המיוחד באנ"ש, איש האשכולות, היה דבוק בכל נימי נפשו ברכיה"ק אור האורות ותלמידיו הק', מגדולי מעתיקי השמועה בחן שהוצק בשפתותיו, להעביר ולהנחיל המורשה מדורות עברו כמסירתם ונתינתם בבחינת 'מעשה אבות סימן לבנים', ענוותן ושפל ברך, צהלתו על פניו משמח אלקים ואנשים, גריס באורייתא תדירא, בתפילותיו הזכות והנעימות עורר לבבות לאבינו שבשמים,

הרה"ח רבי **נחמן ישראל בורשטיין** זצ"ל

מחשובי משפיעי אנשי שלומינו

ובזאת שולחים אנו תנחומינו הכנים לבנו יקירו, מייסד ומקים חבורותינו הק' ונושא בעול קיומה כל הימים

הרה"ח ר' **אליעזר ליפא בורשטיין** שליט"א

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד

בהמשך הליכה בדרכיו בהפצת המעיינות חוצה תנוחמו, ונזכה במהרה בימינו לתחיית המתים וביאת גוא"צ אמן

המשתתפים בצער

איחוד האברכים הצעירים

חבורות האברכים

ומקבלין דין מן דין

מכתבים מאברכים לקבל את הנקודה שיש בחברנו

ז' אדר יום הילולא דמשה רעיא מהימנא זיע"א תשע"ב

לכבוד חברי היקר ידידי בלב ונפש האברך היקר המאיר פנים לכל אדם החוסה בצל הצח של אדמו"ר הנגמ"ה זיע"א ה"ה ר' ... ני"ו לעד

בקרוב עלינו ימי הפורים הקדושים רציתי לכתוב לך כמה דיבורי התעוררות והתחזקות כהכנה לימים נשגבים האלו.

וראשית כל אני רוצה להודות לך על הלימוד הנפלא שאנו זוכים ב"ה בכל יום ללמוד בצוותא ליקוטי הלכות, כל יום דף אחרי דף, ובתוך כך אנו זוכים לשיחת חברים, דיבורים מהרבי ומהתכלית ומעבודת ה' וכו', איך מוז דיר זאגן אז איך בין זאך זייער מוחיה פון דעם, אשרינו! מה טוב חלקינו שיש לנו כזה ירושה, כאלו אוצרות, כזה ליקוטי הלכות, אשר אין בכל העולם כאלו דיבורים, אין בעולם כולו כאלו התחזקות, אין! אין! וברוך ה' שאנו זכינו לידע מכזה רבי ותלמיד שהשאירו לנו ספרים ועצות כאלו, ומוהרנ"ת בעצמו אמר על הליקוטי הלכות שזה ה"גן עדן" בעצמו. אשרינו שאנו זוכים לטייל כל יום ב"גן עדן" עלי אדמות, אה!! כזה חיות, כזה אור, כאלו מוחין... עם דיבור אחד מליקו"ה יכולים לעבור את כל העולם הזה בשלום ולחיות חיים טובים באמת כרצונו יתברך, וידוע מה שאמר ראב"ן זצ"ל בשם אביו ר"נ טולטשינער זצ"ל כי "בימים האלו שעובר על כל אחד מה שעובר מחוייבים ללמוד ביותר ספרי מוהרנ"ת", כי בספריו

מונחים דעת רביה"ק, ומבואר יותר לעובדא ולמעשה, איך לקיימם בפשיטות, ובפרט ההתחזקות של מוהרנ"ת זה ממש דרכי חיים איך להתמודד עם כל הירידות והנפילות, ואיך לקום מכל נפילה ונפילה ומה עושים כשנמצאים בירידה, כל מיני עצות ודרכים שונים; לא לעזוב את הרצון, להמשיך להתפלל יהיה איך שיהיה וכו' וכו', עד שאי אפשר ל"התחמק"... אין כבר תירוצים, מוכרחים להיות ערליכער איד.

חברי היקר! עכשיו מגיעים ובאים ימי הפורים הקדושים אשר מאיר בהם כזה אור אשר אין דוגמתם בכל ימות השנה, ואז מאיר הארת שער החמישים שהוא אור של משיח, אור של לעתיד לבוא, אור הצדיק האמת, ואפשר לזכות על ידי האור הזה לדברים גדולים מאוד, אבל כידוע הכלל שכדי לקבל האור צריך כלים, והכלים הוא התפלה והבקשה לזכות לזה האור, וכן ראו אצל אנשי שלומינו בכל הדורות שהתכוונו והכינו את נפשם לפני כל חג וחג בתפלה ובקשה, הן בליקוטי תפלות כל התפילות שיש על אותו החג, והן בהתבודדות התחנונו ובקשו מה' שיזכו לקבל את האור המאיר באותו החג, ובפרט בפורים תלוי הכל בצעקה לפני זה, כידוע מאמר מוהרנ"ת שאם צועקים מ' יום לפני פורים "הצילני מקליפת המן עמלק" יכולים לזכות לראות את מרדכי במגילה שזה

מרמז על מדריגה גבוהה מאוד, וכן רואים שמוהרנ"ת עשה תפלה מיוחדת על פורים (כמדומה לי שאין עוד תפלה שזה רק על חג מסויים) ושמעתי על ר' שמואל שפירא זצ"ל שפעם שמעו אותו ב"פעלד" לצעוק בקולות את התפלה הזאת תפלה ל"ז ח"ב ואז היה חושך וראו איך שר' שמואל היה יודע התפלה בע"פ, וזה מחמת שמיד אחרי חנוכה כבר היה אומר התפלה הזאת ולכן זה היה שגור על פיו, אשרי לו.

אבל כדי לידע על מה לבקש ועל מה להתפלל מוכרחים ללמוד הליקוטי הלכות שמדבר מפורים, ולפחות ללמוד ב"אוצר היראה" אות "פורים" ואז יכולים לשפוך את הלב לה' שנוכח לכל האורות והענינים שמוהרנ"ת כותב על פורים.

ובאמת יש לנו הרבה הלכות בליקו"ה על פורים, אבל הלכה אחת יש שר' לוי יצחק בנדר זצ"ל אמר על זה שמוהרנ"ת השאיר לנו מתנה לפורים, והוא נמצא בליקו"ה חלק ה' ה' ה' "בכור בהמה טהורה" הלכה ד' ובאותו הלכה בסעיף ט"ז כותב ר' נתן דיבורים נפלאים ממש ביטול הבחירה ובאמצע הסעיף הוא כותב: "שזה שאמרה אסתר למרדכי ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת ודרשו חז"ל שלא כדת של תורה, כי אני יודע בעצמי שע"פ דת של תורה ודאי איני ראוי לבוא לפני המלך להתפלל לפניו כפי מה שאני יודע חטאי ועוונותי, אך אעפ"כ אבוא לפניו שלא כדת, וכאשר אבדתי אבדתי, היינו אם ח"ו אינו לרצון תפילות והתבודדותי עתה לפני מרדכי קלקולי כאשר אבדתי - ע"י מעשי הרעים - אבדתי, ויעשה עמי השי"ת מה שיעשה, אני תמיד אייחל ואצעק להשי"ת אולי ירחם, ואז חמל השי"ת על מרדכי ועמו ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב, זה סוד ההארה וההתקרבות מהשי"ת שמגיע לפעמים להאדם הנמוך מאד שאעפ"כ השי"ת שולח לו התקרבות מרחוק בסוד הושטת שרביט הזהב" עכ"ל

איי! איי! היקר! כמה אנו יכולים להתחזק מכאלו דיבורים שזה מרמז על כל אחד ואחד מאיתנו כל אחד איפה שהוא נמצא בעבודת ה' בתורה בתפילה בקדושה בשבירת התאוות וכו' כו' לא משנה, כמה שנהיה רחוק מהשי"ת צריכים אנו לצעוק בקול גדול מאד וכאשר אבדתי אבדתי, יעשה עמי ה' מה שיעשה ואני תמיד אייחל ואצעק לה' אולי ירחם אולי ירחם, אני על משמרת אעמודה, אין לי לאן לברוח "אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך", אי אפשר לברוח מהשי"ת, בכל מקום ה' נמצא, אפילו במדריגות הכי נמוכות, כמו שאמר רבינו שצריך לכסוף להכי גבוה ולא ליפול מהכי נמוך, ובשיחה הזאת מקופל כל ההתחזקות של הרבי.

טייערער ... ני"ו! מיר דארפן טאנצן פאר שמחה שיש לנו כזה צדיק שבכחו הגדול אנו בטוחים שבסוף יהיה טוב, ובסוף הוא יתקן אותנו ואת כל הבריאה כולה, ואנחנו צריכים רק לשמוע אליו ולקיים עצותיו ואז יהיה לנו טוב כל ימי חיינו אמן.

כתבתי לך מכתב אפילו שאנחנו לא רחוקים וברוך ה' מדברים הרבה, אבל בכל זאת כשכותבים, לפעמים יוצא יותר דיבורים, וגם אפשר להתחזק עם זה תמיד אפילו אחרי הרבה זמן.

חברי היקר! תחזיק עצמך ברבי בחזק, חזק ואמץ בעבודתך און האב א פריילאכן פורים, און א לוסטיגן תמיד. חזק!!!

חברך הדורש שלומך תמיד

"מימי הנחל"

מוסרי המעשיות

רמזים ומוסרי השכל היוצאים מסיפורי מעשיות

יחיאל מיכל הלוי חזן

מעשה י' מבערגיר ועני

בעמודי בשערי מעשה י' שהיא 'עמוק עמוק מי ימצאנו', רציתי להזכיר את מה שכתבתי כבר בפעם הראשון שאין אני בא לדרוש את עומק השגת המעשיות כי דברים אלו עומדים ברום עולם, ואני בארץ ומתחת, וגם רמזים אין אני יכול לרמוז כי הדברים עמוקים מני ים, וכל הרואה סיפור זה נשתומם ונבהל ונשאף פליאה אל מה ירמוזון דברים נפלאים אלו, ובוודאי שתלמידי חכמים גדולים ובפרט יודעי חן מבינים יותר ויותר מאיש פשוט, כל מיני רמזים אל מה מכוון כל דבר, זה להקב"ה זה לשכינה וזה לישראל וזה למשיח וכו' וכו' אבל אני הדל אין בכוחי לחשוב כלל אל מה ירמוזון, אבל כבר כתב מוהרנ"ט בהקדמה לסיפ"מ וז"ל: וכן ברוב המעשיות נמצא מהם בבאור דברי חכמה ומוסר מלבד הנסתר בהם.

וע"כ אין אני בא במאמר זה לנסות ולהסביר ולרמוז על מה סובב כל המהלך של הבערגיר ובנו, והעני עם בתו, אלא כאמור וכשם המאמר "מוסרי המעשיות" הנני משתדל למצוא קצת דברי מוסר וחכמה שאפשר ללמוד מזה מוסר השכל ועצות לעבודת ה' מתוך לשון הסיפורי מעשיות.

ויהי היום ונסעה אשת הבערגיר עם עגלות צב לטייל, ולקחה עמה רעותיה ולקחה גם אשת העני עמה ונסעו על הטיול, והנה עבר איש חיל, אדון (שקורין יעדניראל) עם החיל שלו ופנו אל הצד מן הדרך בשבילו, ועבר החיל וירא שנוסעים נשים וצווה שיוציאו אחת מן הנשים שנסעו לטייל, והלכו והוציאו את אשת העני וחטפו אותה בתוך העגלת צב של היעדניראל ונסעו עמה.

אצל דינה כתוב (בראשית ל"ד א') ותצא דינה בת לאה וכו' וירא אותה שכם בן חמור החוי נשיא הארץ ויקח אותה וכו', ופרש"י: בת לאה ולא בת יעקב? אלא על שם יציאתה נקראת בת לאה שאף היא יצאנית היתה שנאמר ותצא לאה לקראתו. וכן אנו רואים בחומש במדבר (כ"ה א') על הפסוק וישב ישראל בשטים ויחל העם לזנות אל בנות מואב, מפרש האור החיים הקדוש: ונראה לפרש שהכתוב יעיד סיבת הזנות, שהיתה לפי שיצאו העם לטייל חוץ למחנה ישראל ושם נמצאו בנות מואב, והוא אומרו וישב ישראל בשטים, פירוש במקום שהיו מטיילים בו חוץ למחניהם, ושטים הוא לשון טיולים כדרך אומרו "שטו העם" ופירש רש"י שם וז"ל אין שיט אלא לשון טיול, וזה סיבת ויחל העם לזנות, עכ"ל. ובחומש דברים (כ"ב כ"ג) כי יהיה נערה בתולה מארשה לאיש ומצאה איש בעיר וגו', פירש"י: פירצה קוראה לגנב, הא אילו ישבה בביתה לא אירע לה.

וע"כ מי האיש הירא והחרד לקדושת צאצאיו בפרט בנותיו שצריכים שמירה יתירה כמו שכתוב במדרש רבה עה"פ יברך ה' וישמרך: יברך בבנים וישמרך בבנות, ילמד את בני ביתו לקיים כל כבודה בת מלך פנימה שלא תטיילנה בשווקים וברחובות ואז ידעת כי שלום אהלך ואשרי יושבי ביתך.

והבערגיר הנ"ל בשכר שעשה דבר כזה וגם עמד בנסיון עמה נפקד ונולד לו באותה שנה בן זכר, והיא גם היא אשת העני הנ"ל, בשכר שעמדה בנסיון כזה עם היעדניראל וגם עמו, זכתה גם כן וילדה נקבה. בספר המידות (ישועה ט"ו) כשאדם בא לאיזה נסיון, ידע, כשיעמוד בזה הנסיון שהקב"ה יעשה לו נס. עוד שם (ניאוף כ') כל הבא דבר עבירה לידו ואינו עושה, עושים לו נס.

ועל הים היה רוצח, והרוצח שמע שנמצא יפת תואר כוז בעולם וחשב לתפסה... והלך הרוצח וקנה סחורות רבות מאוד מאוד ריבוי מופלג מאוד, גם עשה ציפורים של זהב והיו נעשים באמנות שנדמה שהם חיים ממש... ונסע הרוצח עם כל הנ"ל למדינה שהיתה שם בת הקיסר הנ"ל, ובא אל העיר שהיתה שם ועמד עם

שבת תשע"ד

ספינתו בים ושלשל האנקירש ועכבה (שקרוין גיאנקירט) ודימה עצמו לסוחר גדול, והיו נכנסים ובאים שם לקנות אצלו סחורות רבות יקרות ועמד שם איזה זמן רבע שנה ויותר...

כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו, היצר הרע מניח את כל העולם ונטפל לצדיקים ולתלמידיהם, ועושה תחבולי תחבולות ימים ושנים בהתגברות נוראה ואיומה, ע"מ לתפוס ברשתו את הגדולים במעלה וזהו צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו ודרשוהו חז"ל (סוכה נב): על היצה"ר, אבל השי"ת רגלי חסידיו ישמור והם זוכין להתגבר ולכבוש את יצרם ולהיות שליטין ביצרם, וה' לא יעזבנו בידו, ולבסוף מתהפך הכל לטובה ודייקא ע"י היצה"ר זוכין להתקרב להשי"ת (עי' ליקו"מ תנינא מ"ט). וגם כאן, דייקא ע"י הרוצח הגיעה לשם ומצאה שם את חתנה וכתב ידה וכו'.

ואחר שנלקחה בת הקיסר מן הקיסר כנ"ל, היתה הקיסרית מקוננת ומכה ראשה בכותל על אבידת בתה, והיתה מצערת בדברים מאוד את הקיסר שעל ידי גסותו איבד את הבחור הנ"ל ועתה איבד בתם... וכן אח"כ כשהקיסר כבר נשלח ובא למדבר אשר ישב שם בן הבערגיר ובת הקיסר, ופגשם שם וכו', סיפר ואמר בן הבערגיר על הקיסר: בשביל אכזריותו וגדלותו שלו איבד את עצמו ואת בתו ואני נשלחתי לכאן.

הגסות רוח - הגדלות, הפילה את הקיסר מרום המעלות עד למטה למטה עד ששלחוהו לגמרי, ומסופר שם שבן הבערגיר קרא עליו שהוא רוצח, כי באמת הקיסר הזה שהוא היה העני מתחילה לכאורה הרי הוא כפוי טובה, כי הבערגיר הרי מסר נפשו בשבילו להחזיר לו את אשתו (וכן תמיד מתחילה דאג למחסורם) וא"כ בשביל זה לבד היה צריך לגמור השידוך כמו שנדבר מתחילה. וגם שהרי אשתו הבטיחה ונשבעה שכל טובה ומזלה היא נותנת לבערגיר. אבל הוא לא רצה בשידוך זה, כי זה לא התאים לו לפי גאוותו וגבהותו שכבר נעשה קיסר - להשתדך עם בערגיר, ולא זכר שלפני תקופה קצרה היה עני ואביון מתאוה לשולחנם של אחרים. ומה שקראו הבן בערגיר בשם רוצח הוא כי הרי בתחילה מסופר שרצה להורגו, ורואים מכאן את רעת הגאווה שיכולין להיות קיסר על כל העולם, אבל אם הקיסר מתגאה ואינו הולך ביושר, כ"ש כשהולך באכזריות וגסות ורציחה לבסוף מפסיד הכל, והנמשל מובן מאליו על עבודת ה'!

והבחור הנ"ל היה דרכו לילך בכל יום ועשה לו סימן בשלשה אילנות, כי היה שם אלפי אלפים אילנות וביקש שם הכתב הנ"ל (היינו בשלשה אילנות מהם) ועשה בהם סימן כדי שלמחר לא יצטרך לבדוק ולחפש באלו השלשה אילנות, כולי האי ואולי ימצא אותו הכתב הנ"ל. (ר' לוי"צ זצ"ל היה מרמז בזה על הג' תפלות שצריך להיות בהתחדשות כל יום)

במדרש (ויק"ר פ"ט) ... מי שטיפש אומר מי יכול ללמוד את התורה כולה? נזיקין שלושים פרקים כלים שלושים פרקים, מי שפיקח מהו אומר: הרניי שונה שתי הלכות היום שתי הלכות למחר עד שאני שונה כל התורה כולה. עוד שם (דב"ר פ"ח) ראמות לאויל חכמות (משלי כ"ד) רבנן אמרי, הטיפש הזה נכנס לביהמ"ד ורואה אותן עוסקים בתורה, והוא אומר להן היאך אדם לומד תורה תחילה? אומרים לו תחילה קורא במגילה ואח"כ בספר תורה ואח"כ גנביאים ואח"כ בכתובים, משהוא גומר את המקרא שונה את התלמוד ואח"כ בהלכות ואח"כ באגדות, כיון ששומע כך אומר בלבו אימתי אני לומד כל זאת? וחוזר מן השער שנאמר בשער לא יפתח פיהו, א"ר ינאי משל למה הדבר דומה לכיכר שהיה תלוי באויר, טיפש אומר מי יוכל להביאו, ופיקח אומר לא אחד תלה אותו? מביא סולם או קנה ומוריד אותו, כך כל מי שהוא טיפש אומר אימתי אקרא כל התורה, ומי שהוא פיקח מהו עושה שונה פרק אחד בכל יום עד שמסיים כל התורה כולה. יזכנו השי"ת במהרה לגמור הטוב של המעשה בביתא גוא"צ בבאכ"ר.

ל אות ו' איתא: כל אחד כפי מה דמשער בלביה גדולת הבורא יתברך ויחודו ואחדותו ית"ש, ראוי לו לשמוח מאד בכל מצוה ומצוה שעושה, שזוכה לעשת רצון השי"ת הבורא היחיד הקדמון הנצחי יתברך שמו לנצח. ע"כ.

ג. ענין נוסף מבואר בשער רוח הקודש לרבינו האריז"ל וז"ל: הנה צריך האדם בעת קיומו כל מצוה ומצוה, או בהתעסקו בתורה, או כשמתפלל התפילה, להיותו שמוח וטוב לב, יותר מכאשר מרויח או מוצא אלף אלפים דינרי זהב, וכו'. וזהו פירוש הפסוק (דברים כ"ח, מ"ז) תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, פירוש תשמח יותר מכאשר תרויח רוב כל ממון שבעולם, וזה 'מרוב כל' פירוש יותר מכאשר הוא רב כל וכו'. ע"כ. ובלקוטי הלכות נפילת אפים (ה"ד ד) כתב: כי עיקר השמחה הוא שמחת המצוות בחינת פקודי ה' ישרים משמחי לב (תהלים י"ט, ט), ומי שמאמין בהשי"ת ובתורתו הקדושה בתמימות ובפשיטות כמו שכל ישראל מאמינים, בודאי אין שמחה בעולם כמו שמחת עשיית המצוות, שאנו זוכין לעשות נחת רוח ליוצרנו ובוראנו יתברך, ואנו קונים לנו חיי עולם לעולמי עד ולנצח נצחים ע"י חוטי הציצית שקונים אותו בעד גדול אחד, ואנו נכללים ע"י באור האין סוף, היש שמחה גדולה מזו, וכו'. כמה וכמה יש לנו לשמוח בכל עת, ובפרט כשאנו מגיעים לעשות איזה מצוה, אשר אנו זוכים ברגע קלה של עשיית המצוה להיות נכללים בהשי"ת באור האין סוף ברוך הוא, ואנו קונים לנו חיי עולם לעד ולנצח ע"י כל מצוה ומצוה, שרובם ככולם קלים לעשותם ונעימים מאד, כמו שכתוב (משלי ג', י"ז) דרכיה דרכי נועם וכו'. ואין להאריך בזה לאחינו בני ישראל מאמינים בני מאמינים, כי החכם יבין מדעתו כמה יש לו לשמוח בשעת עשיית כל מצוה ומצוה. עכ"ל. עוד כתב שם (אות יד), כי בודאי אם היו רואים אור המצוה בשרשה, שהיא מאירה בכל העולמות, והיא תכלית כל התענוגים שבעולם ולמעלה מכל התענוגים, למעלה מכל הטובות וההצלחות וכו' וכו', בודאי מי פתי יסור הנה, שלא ירצה לקבל טוב נפלא ונצחי כזה, בפרט שיכולין לקנותו בדמים קלים, לזכות בעד גדול אחד לקנות ציצית לטליתו אשר כל העולם אינו יכול לקבל אור הציצית, כי שער מצוה בהאי עלמא ליכא (קידושין ל"ט:), כי אור כל מצוה ומצוה נעלה ונשגב מאד מאד, אשרי הזוכה לעשותם בשמחה כראוי לנו לשמוח אשר זיכה אותנו משה רבינו ע"ה להצלה אמיתית ונצחית כזאת, וראוי לנו לומר אשרינו מה טוב חלקנו וכו' אשרינו וכו' בכל יום ויום בשמחה רבה נפלאה עד אין קץ ותכלית, כי אנו זוכין להאמין בו יתברך ובמשה עבדו ובתורתו ובמצותיו הקדושים ולשמוח בהם ע"י האמונה לבד, ועי"ז נזכה אחר כך למה שנוכח כל אחד לפי מדרגתו. עכ"ל.

ד. ובפלא יועץ (ערך מצות) איתא: והאיש אשר הוא יהודי ומאמין בה' שמשלם שכר טוב לשומרי מצותיו, ועונש רע ומר לעוברי מצותיו, ראוי לו להיות רץ למצוה וטורח אחריה להשיגה בכל כוחו ובכל נפשו ובכל מאוודו, יותר ויותר ממי שטורח להרויח אלף אלפים דינרי זהב, ויותר ויותר מהרץ אחר החיים, כי רב מאד מתן שכרן של מצוות. צא ולמד שבשביל שתי ריצות שרץ אברהם אבינו דכתיב וירץ לקראתם (בראשית י"ח, ב'), ואל הבקר רץ אברהם (שם, ז'), בשביל זה בלבד הקב"ה אינו יכול לזוז מישראל, דכתיב (שה"ש ז', ו') מלך אסור ברהטים, וכמו שאמרו רז"ל במדרש (תנחומא תצוה, ו'), ובשביל מצות כבוד אב שעשה עשו הרשע זכה לו ולדורותיו עד ביאת משיחנו (עי' ילקוט תהלים רמז תת"ח), וכן ישמעאל בשביל המילה (עי' זוה"ק יתרו פ"א), וכן נבוכדנצר הרשע בשביל ארבע פסיעות שפסע לכבוד המקום, זכה לכבוד גדול שמלך בכיפה, כמו שאמרו רז"ל (סנהדרין צ"א, ו'), וכהנה רבות. והכל הבל וריק נגד מתן שכרן של מצוות לעתיד לבוא, שהוא תענוג שאין אדם יכול להבין ולשער בהיותו בעוה"ז עד שאמרו (אבות פ"ד מ"ז) יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה, אף אם יהיה מלך על כל הארץ. וכל קבל דנא, קשה עונשן של עבירות וביטול מצוות, ואין הקב"ה מקפח שכר כל מצוה אפילו על שיחה נאה ועל מחשבה טובה, ע"כ.

ה. וסגולת עשיית המצוות בשמחה הוא נפלא, ונראה מזה גדול מעלת

בהתקרב לנו הימים אשר נהפכו מיגון לשמחה (אסתר ט כב), ונצטוונו מחכמינו ז"ל (תענית כט). להרבות בשמחה וכלשון קודשם משנכנס אדר מרבין בשמחה, ואחר שרבינו הק' רבי נחמן בן שמחה אמר 'מצוה גדולה להיות תמיד בשמחה' (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סי' כד), והזהיר מאד להיות בשמחה תמיד, והרבה מאד לדבר עמנו מענין שמחה, כמבואר בספה"ק, אך יותר מזה הרבה לדבר עמנו בעל פה, והזהיר מאד בכמה אזהרות כמה וכמה פעמים להיות אך שמוח תמיד (שיחות הר"ן יט), ובפרט בימים האלה אשר נזכרים ונעשים (אסתר ט כח), ומקדימים הזכירה להעשייה למחות את זכרו של עמלק (מגילה ל), וזה נעשה ע"י שמחה, וכמבואר בהפתיחה לחלק ששון ושמחה לראבר"ן זצ"ל בספרו כוכבי אור, אשר שמחה אותיות שְׂמֻחָה כי ע"י שמחה זוכין למחות את זכר עמלק, ע"כ יש לנו להתחדש בשמחה לעסוק בעבודת השמחה, אשר לזכות לשמחה זה קשה וכבד להאדם לזכות לזה יותר משאר כל העבודות (שיחות הר"ן כ), והמרה שחורה והעצבות מתגבר על האדם יותר מן הכל, וקשה לשברה יותר מכל המדות, ומזקת להאדם מאד יותר מזה. וכל עיקר התרחקות כל אדם מהשי"ת היא רק מחמת עצבות ומרה שחורה (חיי מוהר"ן תקצג), ובפרט מאחר שכל ההתחלות הוא מפורים (עיין ליקוטי מוהר"ן ח"ב סי' עד, ליקוטי הלכות הל' ברכת הריח ה"ד אות כה), ותיכף כשאדם רוצה לזכות לנשגב בעבודתו יתברך, אזי תיכף היא עבירה גדולה כשיש לו עצבות ח"ו, כי עצבות היא סטרא אחרא (זוהר ח"א ע"א), והשי"ת שונא אותו (לשון ליקוטי מוהר"ן ח"ב סי' מ"ח), נשגב לעצמינו לימוד הגדול הזה, כדי שנוכח להתעורר מחדש להשתדל בעבודת השמחה, כדי שנוכח להיות שמחים תמיד, וטוב לנו כל הימים.

הנה עבודת השמחה נחלקת לכמה שרשים וענפים, ובעזהשי"ת נשתדל לפרט כמה מהם, אם כי בודאי לא נקיף כל סוגיא זו בשלימותה, אבל נשתדל לנגוע בהיסודות, ואידך זיל גמור.

קיום המצוות בשמחה

א. מצינו אשר עסק התורה והמצוות צריך להיות בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, והוא מצוה בפני עצמו לעשות המצוות בשמחה וכמבואר הרבה בספרים הק', וברמב"ם (הלכות לולב פ"ח ה"ט) איתא: השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה, ובאהבת האל שצוה בהן, עבודה גדולה היא, וכו'. ע"כ. ובכד הקמח [לרבינו בחיי זצ"ל] (ערך שמחה) איתא: עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה וכו' (תהילים ק ב), השמחה הזאת היא מצוה מן התורה, נצטוה אדם עליה כי היא עבודה גמורה לשי"ת, חשובה יותר מן המצוה. וכו' ועל זה הזכיר דוד בכאן עבדו את ה' בשמחה, ביאר כי השמחה שלימות העבודה וכו'. ע"כ.

ב. וביאור הדבר בסיבת חיוב השמחה בעת קיום המצוות מבואר בארחות צדיקים (שער השמחה) וז"ל: ובעת שיעשה המצוות ישמח בלבו על שזכה להיות עבד למלך עליון, אשר בני מעלה ישתחוו לו. ע"כ. ובמסילת ישרים (פרק י"ט) איתא: השמחה והוא עיקר גדול בעבודה, והוא מה שדוד מזהיר ואומר (תהילים ק', ב') עבדו את ה' בשמחה בואו לפניו ברננה, וכו'. אמרו במדרש (ילקוט תהלים רמז תתנ"ד) אמר רבי אייבו, כשתהיה עומד לפני להתפלל, יהא לבך שמוח עליך שאתה מתפלל לאלהים שאין כיוצא בו, כי זאת היא השמחה האמתית, שיהיה לבו של אדם עליו על שהוא זוכה לעבוד לפני אדון יתברך שאין כמוהו, ולעסוק בתורתו ובמצותיו שהם השלימות האמתי והיקר הנצחי. ע"כ. ובקיצור ליקוטי מוהר"ן (סי'

כיום המצות בשמחה, ובארחות צדיקים (שער השמחה) איתא: וכל העושה המצוות בשמחה, יש לו שכר אף ידות יותר ממי שהמצוות עליו למשא. ע"כ. ובלקוטי עצות (ערך שמחה אות ט) איתא: ע"י שמחת המצוה, נשלם הקדושה ומעלה החיות והקדושה שבקליפות, וע"כ כשעושה המצוה בשמחה, מעלה השכינה מבין הקליפות. ע"כ. ובספר חרדים [תנאים לקיום המצוות] איתא: התנאי הרביעי, השמחה הגדולה במצוה, דכל מצוה ומצוה שתזדמן לו, דורנא הוא דשדיר ליה קודב"ה, ולפי רוב השמחה יגדל שכרו. וכן גילה הרב החסיד המקובל מהר"ר יצחק אשכנזי זצ"ל לאיש סודו, שכל מה שהשיג שנפתחו לו שערי החכמה ורוח הקודש, בשכר שהיה שמח בעשיית כל מצוה שמחה גדולה לאין תכלית וכו' ע"כ.

שמחה בכל נקודה טובה

א. והנה אף אם אמור יאמר היצה"ר בלבו של האדם, איך אתה רוצה לשמוח עם עשיית המצוות, הלא מכיר אני אותך וכוונתך, האיך שכל מעשיך אינם לשם שמים ומלא פניות מחשבות זרות וכל מעשיך אינם אלא בדיעבד שבדיעבד, וע"כ ולשמחה מה זו עושה בעת שאתה עוסק ומקיים מצוות ה', תענה ליצר: כי איך שהוא הלא מזרע ישראל אנכי ובודאי בפנימיות נפשי רצוני לעשות רצון הבורא ית"ש בלב שלם, אם כי לבוש שק ובגדים צואים מכסים על זוהר נשמותי, וזה גורם לי שיש ברוחי רמיה, עכ"ז חלק קטן כנקודה

קטנה של מעט רצון טוב יש בי אשר בו כוונתי לשמים, ובזה אני גורם נחת רוח ליוצרי ובוראי, ובזה אני שמח, וכמו שהזהיר אותנו רבינו הק' בתורה אזמרה (ליקוטי מוהר"ן סי' רפב) וז"ל: ואף שכשמתחיל להסתכל באותו הדבר הטוב הוא רואה שהוא ג"כ מלא פצעים ואין בו מתום, היינו שרואה שגם המצוה והדבר שבקדושה שזכה לעשות, הוא ג"כ מלא פניות ומחשבות זרות ופגמים הרבה, עכ"ז איך אפשר שלא יהיה באותה המצוה והדבר שבקדושה איזה מעט טוב, כי עכ"פ איך שהוא, עכ"פ היה איזה נקודה טובה בהמצוה והדבר טוב שעשה, ע"כ. ובלקוטי תפילות (תפילה ז) איתא, ואם גם המצוות בעצמן שאנו עושין הם מלאים פסולת, פניות ומחשבות זרות ובלבולים, ועדיין לא עשינו מעולם שום מצוה בשלמות, אעפ"כ אי אפשר שלא יהיה בהם איזה נקודות טובות. כי בכל מצוה ומצוה שזכינו כל אחד ואחד

לעשות לפעמים הן ציצית או תפלין, או קבלת שבתות וימים טובים, או איזה צדקה וגמילות חסד, והרחקות מאכלות אסורות, וכו' וכו', בודאי יש בכל מצוה ומעשה טובה איזה נקודה טובה, עכ"פ. וע"י אלו הנקודות טובות ראוי לנו לשמוח כל ימינו לעולם, אפלו בעוצם גריעותינו, מה שזכינו לגרום נחת רוח לפניך באיזה נקודות טובות שזכינו כל ימי חיינו. ע"כ. עו"ש (ח"ב תפילה י) איתא, ואם אין אנו זוכים לקיים שום מצוה בשלימות הראוי, ולא לדבר שום דיבור דקדושה בכונה הראויה, כי כל מעשינו ותפלותינו ועסק תורתנו מעורבב ומבולבל בפסולת הרבה, עכ"ז, עכ"פ, יש בהם כמה וכמה נקודות טובות. כי אתה יודע תעלומות שאפילו הגרוע והפחות שבישראל, אעפ"כ פנימיות כונתו בכל מעשיו הטובים הוא לשמך לבד באמת, ואפלו פושעי ישראל מלאים מצוות כרמון, ואתה מתפאר ומשתעשע מאד עם כל תנועה טובה של הפחות שבישראל. ע"כ.

ב. וכן בעת שהיצר הרע יבלבל דעת האדם ויעלה על מחשבתו מעשיו הרעים, ובפרט אם יש להאדם ח"ו הרבה מהם, והלב יודע מרת נפשו אשר כולנו אין פנינו יפות כלל (לשון ליקוטי מוהר"ן ח"ב סי' לט), וזה יגרום לו שלא יוכל לעשות המצוות או להתפלל בשמחה, על זה כבר הזהירנו רבינו הק' (ליקוטי מוהר"ן סי' רפב), שיוזכר לעצמו אשר איך שהוא שאע"פ שיודע בעצמו שיש לו מעשים רעים וחטאים הרבה מאד והוא רחוק מאד מאד מהשי"ת, הלא בודאי עשה איזה טוב בימינו, ויחיה וישמח את עצמו בזה. כי בודאי ראוי להאדם להגדיל שמחתו מאד בכל נקודה ונקודה טובה מקדושת ישראל

שמוצא בעצמו עדיין, כי זה צריכין לדעת כי נקודה ונקודה מקדושת ישראל שיש להפחות שבפחותים שבישראל, אין כל העולם כולו כדאי לסבול תוקף עוצם השמחה שיזכה לעתיד. (ליקוטי הלכות הלכות ברכות הראיה ה"ה אות כ), ונקודה אחת, של מצוה קלה, של הקל שבקלים, אין כל העולם כדאי לה (שם, הלכות עירובי תחומין ה"ו אות ג). וכל מה שזוכה האדם לאיזה מצוה ולאיזה נקודה טובה, בודאי אינו נאבד לעולם. ועל זה תיקנו לנו לומר בנשמת 'אילו פינו מלא שירה' וכו', כי אין כל העולם כולו עם כל תאותיו ויסוריו והבליו כדאי כנגד נקודה אחת של מצוה אחת שכל אחד מישראל זוכה בכל יום. וצריכין להרגיל את עצמו שבכל מה שיעבור עליו, יהיה איך שיהיה, יזכיר את עצמו בכל עת הטובות והנפלאות שעשה השי"ת עמו עד הנה (שם, יו"ד הלכות כלאי בהמה ה"ד אות ט). וכל זה יִשְׁמַח לב כל איש מישראל שיוכל לעשות המצוות או להתפלל וללמוד בשמחה ובטוב לבב.

להפוך היגון ואנחה לשמחה

א. ואדברא אם מעשיו אינם כהוגן, ראוי לו לשמוח בכל מצוה שאכן זוכה לעשות, אשר על אף שיצרו מתגבר עליו כמו שמתגבר, מכל מקום לא הצליח הבעל דבר להתגבר עליו מכל וכל, וזוכה לעשות רצון הבורא במעט או הרבה, וזה שמחה נפלאה, וכמו שמבואר באריכות בליקוטי הלכות (אבהע"ז הל' פר"ו ה"ג אות א, ג) וז"ל, הכלל שצריך האדם להיות בשמחה תמיד, ולהתגבר

בשמחה כ"כ עד שיחטוף את היגון והאנחה שהם כל המרה שחורה והעצבות, יחטוף אותם ויכניסם לתוך השמחה בעל כרחם, עד שיהפוך היגון ואנחה לשמחה, כי דייקא ע"י מה שהבעל דבר מכניס בלבו יגון ואנחה ומרה שחורה, ע"י דייקא יהיה שמח מאד, כי יאמר בלבו אע"פ שאני רחוק כ"כ מהשי"ת, אעפ"כ אני מזרע ישראל, ולא עשני גוי, ואני זוכה בכל יום לקיים כמה מצוות ציצית ותפילין וכמה ברכות ודיבורים קדושים בתפילה ובתורה שאני זוכה לומר בכל יום ויום, ואדברא זהו עיקר שמחתי שמרוחק כמוני יזכה ג"כ להניח תפילין בכל יום שהם כתרי דמלכא וכו', וכיוצא בזה בשאר המצוות שכל ישראל מקיימין בכל יום. ומי שמתגבר את עצמו עד שבא לשמחה כזאת, עד שמהפך כל היגון לשמחה הוא דבר גדול מאוד, ורק זהו עיקר מצוות השמחה להיות שמח כ"כ עד שיהפוך היגון ואנחה לשמחה, ומה נעשה יחודים גדולים ושעשועים גדולים מאד מאד למלא למעלה בכל העולמות, כאשר הבננו מתוך דברי רבינו ז"ל בשעה שזכינו לשמוע החידוש הנפלא והנורא הזה, גודל הפלגת מעלת זאת הבחינה כשזוכין לשמחה כזאת עד שמהפך המרה שחורה וכל היגון ואנחה לשמחה וכו'. ע"כ.

ב. ובליקוטי הלכות הלכות ברכת הודאה (ה"ו אות י"ד) איתא: הכלל, שעיקר כל הגלויות שעיקרם גלות הנפש כידוע, העיקר הוא העצבות שמתגבר בכל פעם על נפש הישראלי. ובפרט כל זמן שלא נזדכך עדיין והוא חותר לשוב, ונעשה עמו מה שנעשה שמתגרה בו הבעל דבר מאד, ועיקר התגרותו הוא בענין העצבות, וצריך כל אחד לחפש ולבקש כל מיני עצות לשמח את עצמו בכל מה דאפשר וכו', ובפרט בשבת ויום טוב ובכל יום קודם התפילה, שאז צריכים להתגבר ביותר להתפלל בשמחה, ולקבל שבת ויום טוב בשמחה גדולה עד שימשיך השמחה של שבת לשבת ימי החול וכו', ולעשות כל המצוות בשמחה, שבזה אנו עוסקין בתורה הזאת שגילה לנו בחסדו כל מה שהאדם זוכה ע"י עשיית המצוה בשמחה, שעיקר כל העלויות מדרגא לדרגא ומעולם לעולם עד כתר עליון עד אין סוף, הכל ע"י שמחת המצוה, שע"י עולין מהיכלי התמורות מעמקי הקליפות בבחי' קטורת, ועולין וכו' עד שזוכין לתשעה היכלין דלאו אינון נהורין וכו' וכו' (עי' זוה"ק נח ס"ה).

וכבר כתבנו שכונתו הקדושה היתה על כל אחד מישראל אפילו על הגרוע שבגרועים וכו', כי כל אחד בכל מקום שהוא כל זמן ששם ישראל נקרא עליו ועוסק באיזה מצוה, כגון בבוקר שמתעטף בציצית, יש בכחו לשמח נפשו מתוך עוצם ריחוקו וכו' שעבר עליו עד אותה השעה. כי הלא אחר כל אלה אעפ"כ אני זוכה עתה ברגע זאת להתעטף בציצית, שסוף כל סוף לא ישאר ממני כי אם זאת התורה והמצוות שאני חוטף בכל יום. וכל אחד מישראל בפרט מי שיש לו ריח תורה ומסתכל בספרים קדושים, יכול להבין מרחוק עוצם נוראות נפלאות קדושות של כל מצוה, כגון ציצית, כמה וכמה הפליגו רבותינו ז"ל בזכות מצוות ציצית כמו שמובא בגמרא ומדרשים וכו', וכן בכל המצוות. וע"כ צריך להזכיר את עצמו עוצם מעלת המצוה שעולה עד אין סוף, ולשמח נפשו בזה הרבה, עד שכל מה שירצו הסטרא אחרא והבעל דבר לבלבלו בעצבות הרבה מריבו פגמו ורובי דאגותיו וכו', אדרבא, ע"כ כל זה ישמח נפשו ביותר ויותר, כי אעפ"כ אני מתעטף בציצית, וכמה גבר עלינו חסדו שגם אנכי אחר כל מה שעשיתי עתה אני מתעטף בציצית, וכן תתעטף נפשי ורוחי ונשמתי באור הציצית וכו'. ע"כ.

השמחה של שלא עשני גוי

א. עבודה נוספת בעבודת השמחה, הוא השמחה של שלא עשני גוי, וביסוד שורש העבודה (שער ב' פ"ד) איתא: ובברכת שלא עשני גוי, וכו'. יתן האדם אל לבו גודל השמחה והחדוה, במה שיצר וברא אותו היוצר והבורא יתברך ויתעלה בתוך עדת בני ישראל עם קדוש הישראלי, ולא יצר וברא אותו בין עם מן העמים, והיה עובד ומשתחוה לפסל ומסכה, לבול עץ יסגוד, ולא היה יודע כלל מהבורא ומאלהותו יתברך ויתעלה זכרו לעד. גם לא היה יודע כלל מתורתו הקדושה והתמימה ומגבורותיו ונפלאותיו וחכמתו הנפלאה, שאנחנו עם קדוש יודעים מתורתו הקדושה שנתן לנו ולא לעם אחר – כ"כ תגדל שמחתו, עד שכמעט תתבטל מציאותו הגשמי מרוב התשוקה וההתלהבות מאהבה באלהותו, יתברך ויתעלה זכרו לעד. ואיך לא יבער לב האדם ממש כאש בוערה, בברכתו ברכה זו מרוב החדוה והשמחה, ויתן שבח והודאה עצומה במחשבתו על זה להשם יתעלה מתוך עומקא

דליבא, על שבחר אותו בחלקו ובגורלו הקדוש בעם קדוש הישראלי, ולהדבק באלהותו ובמלכותו ואדנותו, יתעלה ויתרומם זכרו לעד. ובודאי שאף בשאר שעות היום, אף לא בעת אמירת הברכה זו, ראוי וישר לכל מי אשר בשם ישראל יכנה לשום על לבו דבר זה ולשמח שמחה עצומה לאין ערך, ולתן שבח והודיה עצומה בלבו ובמחשבתו להשם יתעלה על זה. ובודאי עבודת הלב של כונה זו רצויה היא לפני הבורא יתברך ויתעלה מכל העבודות שאנחנו עם קדוש עובדים אותו יתברך שמו, כי כונה ושמחה זו כולל כל האמונה הקדושה ע"כ.

ב. ובקיצור ליקוטי מוהר"ן (ח"ב סי' י אות ה) איתא: יש לו לשמח במה שזכה להיות מזרע ישראל שלא עשהו גוי, וזאת השמחה היא בודאי שמחה נפלאה בלי שיעור ואין בה שום בלבול, מאחר שהוא מעשה ה' יתברך בעצמו, כי בכל הדברים יכול הבעל דבר לערב בהם עצבות ומרה שחורה [היינו בכל המצוות ומעשים טובים שאדם עושה. הוספת המעתיק]. אבל בשמחה הזאת שלא עשהו גוי בזה אין שום בלבול מאחר שהוא מעשה ה' יתברך בעצמו, כי עכ"פ איך שהוא זה בעצמו שזכה להיות מזרע ישראל ולא נברא גוי הוא שמחה גדולה עד אין סוף, וראוי לאדם לשמח בזה כל ימיו תמיד בכל מה שיעבור עליו, ויהיה רגיל לומר בפיו ובלבו בשמחה, ברוך אלקינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים, ונתן לנו תורת אמת וכו', וקדשנו במצוותיו וקירבנו לעבודתו,

ונקרא שמו הגדול והקדוש עלינו וכו'. ע"כ. וברסיסי לילה [לרצה"כ מלובלין] (אות נ"ג) איתא: זהו השמחה תמידית שיש לאיש הישראלי, מה שנוצר יהודי וניטע תוך מטע ה' להתפאר זרע יעקב, דו שמוחה שאין עצב עמה, ואין שום דבר החוצץ ומעכב בעד שמחה זו, מה שזכה להיות לו חלק באלהים חיים. ואפילו נשתקע במקום שנשתקע והגדיל עוונות לאין שיעור, עדיין לא ניתק וניכרת דביקות שורשו במקורה, שהוא דבר שאי אפשר בורע יעקב אבינו ע"ה, שהיתה מטתו שלמה ולא ידח ממנו נדח. ע"כ.

ג. ואם יאמר האדם אכן האמת הוא שאני מזרע ישראל, אבל היות שמעשי אינם כהוגן אז לשאול ארד, ומה בצע במה שנבראתי לזרע ישראל, הלא אדרבא, ענש אענש על כל חטא ופשע. על זה נשיב לו: כי אפילו צדקו דברך ומעשיך הרעים עלו למעלה מראש וע"כ לשאול תרד, עכ"ז כפי התכלית האחרון שיזכה כל אחד, בודאי טוב יותר מה שנברא, וזה נאמר אפילו על הפושע שבפושעים שאין פושע יותר ממנו, כי גם אצלו (ברכות ס:) 'כל מה דעביד רחמנא' - להוריד נשמתו לזה העולם - 'לטובתו' הבלתי תכלית - 'עביד' ועשה כל זה. כי גם כל העונשים מרים ומרורים שלו שיצטרך לסבול עד אשר יזדכך, אף על שיהיו קשים וגרועים מכולם, כאין יהיו נחשבים נגד העונג אשר יזכה גם הוא, גם אם לא עשה בזה העולם רק מצוה אחת. כי העונשים גם אצלו יהיו מוגבלים, ותקות חוט זוהר אין סוף בדעת למעלה מדעת, ובעונג למעלה מעונג, אשר תזכה נשמת כל אחד מישראל גם ע"י מצוה אחת יהיה עד בלתי תכלית וגבול. והדבר המוגבל אף אם הוא גדול כמו שהוא גדול, נגד הדבר שאינו מוגבל כאין וכאפס ממש הוא נחשב. וכו'. (לשון ראבר"ן ששון ושמחה הגהה ג), ובליקוטי תורה [להתניא זצ"ל] (שה"ש ד' ד"ה שחורה) איתא: הנה בחינת העולם הבא גן עדן העליון הוא תענוג הנשמות מהשגת אלקות, תענוג נפלא עד אין קץ ואין תכלית בלי שיעור וגבול. ולכן אמרו על אלישע - אחר מוטב דלידייניה וליתי לעלמא דאתי (חגיגה ט"ו:), כי כדאי כל יסורי גיהנם שנים עשר חודש בכדי לקבל אחר כך קורת רוח ותענוג העולם הבא, לפי שתענוג הזה אין לו קץ וגבול, ואין לשער ולערוך נגדו כל יסורי גיהנם. כי אילו היה איזה שיעור וגבול לתענוג הזה היה שייך איזה משקל ופולס לחשוב כמה יסורים נגד התענוג, מה שאין כן באמת הוא בלי שיעור וגבול, לכן אין ערוך אליו כלל וכלל ומוטב דלידייניה כו'. ע"כ.

ד. ובסגולת המושמח עצמו בזה שלא עשני גוי, מבואר בליקוטי הלכות הלכות שבת (ה"ה אות ט"ו) וז"ל: כי כל הבטחונות וכל התקוות וכל הישועות, כל מה שאנו מקווים ומחכים ומצפים לישועה עדיין בגשמייות ורוחניות, הכל הוא מה שאנו בטוחים בשם ה', שלא יעזוב אותנו לעולם בעבור שמו הגדול, כמו שכתוב (שמואל א', י"ב, כ"ב) כי לא יטוש ה' את עמו בעבור שמו הגדול, ומשם כל השמחות, כי בו ישמח לבנו כי בשם קדשו בטחנו (תהלים ל"ג, כ"א) וכמובן ומבואר בדברי רז"ל, שעיקר התחזקות של כל אדם, שאיך שהוא איך שהוא, צריך להתחזק את עצמו לבל יפול יותר ח"ו, ועיקר ההתחזקות הוא ע"י השם, היינו ע"י שם ה' וכו', וכמבואר בכמ"מ שעיקר ההתחזקות והשמחה הוא מה שזכינו שלא עשני גוי והבדילנו מן התועים וכו', היינו מה שעדיין שם ישראל נקרא עליו, ובה יכול לחזק את עצמו אפילו הקל שבקלים והגרוע שבגרועים, אפילו פושעי ישראל כל זמן ששם ישראל נקרא עליו, יכול לחזק את עצמו ולהחיות את עצמו בזה, שעכ"פ עדיין שם ישראל נקרא עליו, שהוא שם ה' כי שמו משותף בשמנו (ירושלמי תענית יא). וכו'. כי עלינו לשבח לאדון הכל לתת גדולה ליוצר בראשית וכו', אשר נצלנו מופח יוקשים הללו [של האפיקורסים], ומאחר ששם ישראל שהוא שם ה' נקרא עלינו עדיין, אנו מחויבים לשמח כל ימינו לעולם, כי עדיין יש לנו תקוה לכל הישועות ולכל הטובות כנ"ל. כי כל הדאגות והעצבות נמשך מהחטאים

והעוונות בבחי' (תהלים ל"ח י"ח) אדאג מחטאתי, אבל תיכף כשזוכרים בשם ה' ומחיו את עצמו בזה ששם ה' עדיין נקרא עליו, מאחר שנקרא עכ"פ בשם ישראל כנ"ל, ע"י זוכין למחילת עוונות. כי משם ה' משם נמשך מחילה וסליחה וכפרה לכל העוונות כמו שכתוב (שם ע"ט, ט) וכפר על חטאתינו למען שמך, וכמו שכתוב (שמות ל"ג, י"ט) אני אעביר כל טובי על פניך וקראתי בשם ה' לפניך, בשם ה' דייקא, ע"י וחנותי את אשר אחון וכו', כי כל ה"ג מדות של רחמים שמשם כל הסליחות והכפרות כולם הם משם ה', כמו שכתוב (שם ל"ד, ה') ויקרא בשם ה', ויעבור ה' על פניו ויקרא, ה' אל רחום וחנון וכו' נושא עוון ופשע וכו'. וכו'. ע"כ.

הנה עד כאן כתבנו בחלקי השמחה בעניני רוחניות, חובתה, מעלתה, וסגולתה, עכשיו נעתיק מדברי רבותינו בענין שמחה על עניני מאורעות בגשמיות, כי טבע האדם למשוך עצמו למרה שחורה ועצבות מחמת פגעי ומקרי הזמן, וכל אדם מלא יסורים, ע"כ צריך להכריח את עצמו בכח גדול להיות בשמחה תמיד ולשמח את עצמו בכל אשר יוכל (לשון בליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן כד).

א. בליקוטי מוהר"ן (תורה ס"ה אות ג') איתא: כי אפילו כל הצרות והיסורין והרעות העוברים על האדם ח"ו, אם יסתכל על התכלית בודאי אינם רעות כלל רק טובות גדולות, כי בודאי כל היסורין באים בכונה מהש"ת לטובתו, אם להזכירו שישב בתשובה, אם למרק עוונותיו, ואם כן היסורין הם טובות גדולות, כי כוונת הש"ת הוא בודאי רק לטובה, נמצא שבכל הרעות והיסורין שיש לאדם ח"ו, אם יסתכל על התכלית היינו כוונת הש"ת, לא יהיה לו יסורין כלל, רק אדרבא יתמלא שמחה, מגדל רוב הטובה שיסתכל בתכלית היסורין הללו. ע"כ.

ב. ובספר ארחות צדיקים (שער השמחה) איתא: במידת השמחה תלויה מצות עשה שיעדיק כל מאורעותיו, שנאמר (דברים ח', ה') וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלקיך מיסרך, וכו'. וכל זה תלוי במידת השמחה, שהוא שמח בחלקו שחלק לו האל יתברך וכו'. ומהו גדר האמונה, איזה דבר מביא אדם לידי אמונה שלימה, הוא שלא יתנועע מדבר רע, שיקבל כל הבא עליו בשמחה, וזה דומה לעבד שמכיר אדוניו שהוא נדיב ורחמן ומשלם לעושי רצונו ושלוחותו שכר גדול, ובעוד שיכביד על משרתיו עבודה קשה הוא מטיב להם טובות גדולות ומגדלם ומנשאם, והיו אנשי עצתו ואוכלים על שולחנו, ומרכיבם במרכבת המשנה אשר לו, ומפקידם על ארצו, אין ספק שזה העבד היודע ומכיר זאת באדוניו, שיעזוב כל מה שבעולם ויעשה רצון אדוניו בשמחה, ואף אם העבודה קשה עליו מאד, בזכרו הטובה אשר תגיע אליו בגלל העבודה הזאת, אבל העבד הרואה שאדוניו מקפח שכר עבדיו, ויודע בלבו שאדוניו כלי [פי' קמצן], וטרחו יותר גדול משכרו, אין זה העבד טורח לאדוניו כי אם בעצבון, כן הוא הענין הזה, המאמין אמונה שלימה ביוצרו שהוא מטיב ומרחם יותר מכל מרחם, ושהוא דיין אמת וכל מה שעושה לו הכל הוא לטובתו וליתן לו שכר גדול על כל מה שסובל לשמו הגדול, ועל כל העבודה והשירות שיעשה לשם שמים ישיג לו נעימות גדולה בעולם הנעים, כענין שמצינו בנבוכדנצר, עבור שפסע שלוש פסיעות לכבוד האל יתברך זכה לגדולה וכבוד (עי' סנהדרין צ"ו), וכענין שמצינו בעשיו, עבור שנוהר בכבוד אביו זכה לגדולה בעוה"ז הוא זרעו אחריו (עיין תנחומא קדושים, ט"ז), וכן רבים, אין ספק בהיות אדם מאמין בכל זה בלב שלם, ודאי ישמח בכל דיני ה' יתברך, כי מי לא ישמח כשנטילים ממנו פרוטות נחושות ונותנים לו תמורתן כיכר זהב. ע"כ.

ג. ובחיי מוהר"ן (אות תקצ"ג) איתא: צריכין לראות לשמח את עצמו בכל הכוחות בכל מה דאפשר, אפילו בעת שצר להאדם ודחוק לו מאד בגשמיות וברוחניות, הן בפרנסת הנפש הן בפרנסת הגוף, אעפ"כ צריך לראות לבטוח בה' תמיד שסוף כל סוף לא יעזוב ה' אותנו לנצח חלילה, ולשמח את עצמו בכל מה דאפשר. מכל שכן כשהש"ת מרחיב לו בעת צרתו ודחוק קצת ויש לו איזה נייחא בעלמא, בודאי צריך להיות בשמחה תמיד ולהגדיל השמחה ביותר. ע"כ.

ד. והנה לסיים מעין הפתיחה, כי אנו עומדים לפני ימי הפורים, ורבינו מבאר בליקוטי מוהר"ן (סימן י') אשר קליפת המן ועמלק הוא הגאון, וכמו שהרחיב בזה מוהר"ן זצ"ל בליקוטי הלכות (הלכות תפילין הלכה ו' אות כג) וז"ל, וזה בחינת פורים שהוא להכניע ולהפיל את המן הרשע ימ"ש, כי המן בחינת גאות, כי היה מתגאה מאד ורצה שהכל יכרעו וישתחוו לו ובשביל זה התקנא במרדכי וע"כ עשה עצמו עבודה זרה, כי גאות הוא עבודה זרה. וע"כ ביקש להשמיד להרוג ולאבד וכו', כי עיקר סטרא דמוותא נמשך מגאות, וכו' עיי"ש באריכות, ובפורים מכניעים הגאות עיי"ש אות כ"ח. וזה ענין גדול השמחה בפורים בכלל וצריכין להמשיך שמחה זו לכל השנה, אשר דייקא ע"י ענוה זוכין לשמחה וכמו שכתוב בליקוטי הלכות (הלכות הודאה הלכה ו' אות ל) וז"ל, עיקר שלמות השמחה משיגין הצדיקים והם ממשיכין השמחה עלינו, וכל שמחתם של הצדיקים הוא ע"י קטנות ושפלות וענוה דייקא, בבחי' ויספו ענוים בה' שמחה, ואביוני אדם בקדוש ישראל יגילו, כי העכו"ם והרשעים הכרוכים אחר העוה"ז כל שמחתם היא רק ע"י גאון וגדלות, והיינו כשמשיגין איזה עשירות או כבוד וגדלה הם מתנשאים בעצמן ושמחים בזה. וע"כ באמת אין שמחתם שמחה כלל, כי שמחתם מעורבת תמיד בבחי' לשחוק אמרתי מהולל ולשמחה מה זו עושה, כי באמת בעסקי עוה"ז אין שום שמחה כלל, וע"כ נקרא כל שמחתם שחוק הכסיל שהיא עצבות ומרה שחורה כמו שאיתא בזהר ומובא בהתורה צוית צדק (בסימן כג), כי אחרית שמחה תוגה, כי מאחר שכל שמחתו הוא תאוות עוה"ז שמתגאה בעשרו וכיוצא, בודאי אין זה שמחה כלל. כי זה ידוע לכל שאין שום אדם ממלא תאוותו בעשרו כי אין אדם מת ודאי תאוותו בידו. וכל מה שיש לו יותר חסר לו יותר בפרט שע"פ רוב מתנהג בגדולות עד שעתה חסר לו יותר באמת מבתחלה לפי הנהגתו עתה. וכן בכל התאוות בפרט שמוכרח למות ולא במותו יקח הכל. וכן כל מה שיש לו גדולה וכבוד יותר הוא מתגאה בעצמו עד שחסר לו כל הכבוד וההתנשאות של כל העולם ומתקנא באחרים שיש לו גדולה וכבוד וכו' כידוע כל זה. וע"כ ע"י גדלות וגאון אין שום שמחה כלל רק שנדמה שהם שמחים, אבל באמת כל שמחתם נהפכת ליגון בבחי' ואחרית שמחה תוגה וכו"ל. אבל שמחת הצדיקים שהיא שמחת ישראל הוא ע"י קטנות דייקא שהם קטנים בעיניהם כ"כ שכל מה שמקבלים מהש"ת הם שמחים בו, ואפילו כשיש להם יסורים ועניות ח"ו הם שמחים ביסורים ומכל שכן כשמשיפיע להם איזה טובה הם מקבלים בשמחה ומודים לה' יתברך בין בטיבו בין בעקו ח"ו כמו שכתוב בה' אהלל דבר באלקים אהלל דבר, ואינם מתגאים להתאוות בכל פעם יותר רק הם שמחים בחלקם כי יודעים שגם זה המעט הוא חסד חנם מאתו יתברך, וכל שמחתם היא שמחה נצחית שממשיכין על עצמם שמחת המצוות שהיא שמחה אמיתית הקימת לנצח, וכל מה שהם קטנים בעיניהם יותר ויודעים שפלותם ביותר כמה וכמה פגמו וכו', הם מתגברים ע"י יותר לשמוח בשמחת המצוה, על שאעפ"כ הוא זוכה לעשות מצוה שזהו בחינת ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה. ע"כ.

ה. ע"כ שמח תשמח ריעים אהובים, בגילה רינה דיצה וחדוה, ושישו ושימחו תמיד על טוב חלקינו ונעים גורלינו ויופי ירושתנו, וכמובן כי הרבה תפילה צריכין להתפלל על זה שאכן נזכה לשמחת הלב, וכן שנוכה לעלות במדריגות השמחה, כי כמובן גם בשמחה יש מדריגות על גבי מדריגות, ומשל פשוט יש על זה, כי אינו דומה השמחה שיש לאדם במאה כסף לבין השמחה שיש לו אלף כסף, ולרבה כסף צרופ, וכן המצות ומעשים טובים, והשמחה של שלא עשני גוי, יש אחד שמח בזה כמו עשר כסף, ויש מאה, ויש כמיליון, וכן הלאה, ובליקוטי הלכות (הלכות ברכת הודאה הלכה ו' אות סח) איתא וז"ל, ע"כ מי שרוצה להשתדל בתיקון אחריתו, צריך לצעוק בכל יום בפרט בחצות לילה על עוונותיו שמעכבין בנין בית המקדש, ועיקר הצעקה והבכיה על עיכוב ומניעת השמחה כמו שכתוב שבת משוש לבנו וכו'. וצריכין לצעוק ולהתפלל עד שירחם ה' יתברך עלינו וינחמנו מעצבון לבנו וישמחנו ביצועתו במה שכבר זכינו לקבל התורה ולהתקרב לצדיקי אמת ולשמוח בכל נקודות התורה והמצוות שזכינו כבר בחסדו ונפלאותיו הרבים, והעיקר ביסוד האמונה. וכו' ע"כ. ונזכה על ידי ההתחדשות השמחה בימי השמחה הבעל"ט להמשיך שמחה זו על כל השנה, עדי נזכה לצאת מן הגלות ויתקיים בנו הקרא כי בשמחה תצאו, אמן.

בית הגזים

השיר מבאר כל סיפור המגילה, ע"פ סדר הא"ב.

בלשון אידיש

תורגם וחורז ללשה"ק ע"י: קהל"ת בן שלמה

אונזערע עלטערן האבן זיך פארציטן גרויסע ניסים געשעהן, און זיי האבן אין אלע זייערע שונאים אגרויסע נקמה געזעהן:

פזמון: אצינד דארף מען פריילאך זיין, אצינד דארף מען טרינקען וויין. אצינד דארף מען טרינקען וויין, ביזן ווייסן טאג אריין:

בגתן ותרש צוויי באדינער, זיי האבן געבראכן איין עצה צו טויטן דעם מלך אחשוורוש און דאס פארשטייט נישט קיינער. אבער מרדכי היהודי האט געהאט אין זייער לשון א ידיעה, און דאס איז געווען צו דער מכה א רפואה:

גרויס איז המן הרשע געווארן ביי מלך אחשוורוש און האט אנגעהויבן צו באגליקן, גייט מרדכי פאר אים פריער און וויל זיך צו אים נישט בוקן. אזוי איז המן הרשע פארשטערט געווארן זיין גדולה, האט אים מרדכי געזאגט שיים דיך אפילו:

די דעה איז ביי המן הרשע געבליבן אלע אידן מאכן צו פארלירן, און האט אויף זיי ארויס געשיקט שלעכטע פאפירן. אבער דער נארישער המן הרשע האט זיך נישט באקלערט, אז דער אידישער גאט קען מאכן אלץ פארקערט:

המן הרשע האט געוואלט מיט זיין צארן אלע אידן מאכן צו פארלענדן, מיט דער מיט האט ער זיך געוואלט היילן אלע זיינע וואונדן. האבן אלע אידן געקלאגט און געוויינט, אבער דער אידישער גאט האט אבער נישט אזוי געמיינט:

וער קען נאך אזוי ווי אונזער גאט האט געטאן באווייזן, וואס ער האט פון אונז מבטל געווען אלע שלעכטע אוקאזן, טאקע נאר אויף השם יתברך אליין האבן מיר געהאט א סמיכה, און אויף אסתר המלכה וואס קומט ארויס פון די זרע מלוכה:

זי גייט אסתר המלכה צום מלך און טוט זיך שרעקן, אזוי האט דער מלך אחשוורוש געטאן (צארעס) די גאלדענע רוט אויסשטרעקן. איז געקומען א מלאך און האט די רוט לאנג געמאכט, אזוי ווי אין דער גמרא ווערט געבראכט:

חסדים פון השם יתברך איז גאר נישט איבער צו דערציילן, כאטש אסתר המלכה האט געטאן דעם זאקאן פיילין, פון דעסטוועגן איז דער מלך אחשוורוש געווארן צו איר איבערגעבעטן. און איז געגאנגען אויף דער סעודה וואס זי האט געטאן צו אים אנגרייטן:

טראכט אסתר המלכה איין עצה און פאלט אויף א סברה, עס איז פאראנען כמה וכמה דעות אין דער גמרא, איטליכער דעה זאגט זיך איר מיין, קומט אליהו הנביא און זאגט אז אסתר המלכה האט אלע כוונות מכוון געווען:

יאגט המן הרשע אויף דער סעודה מיט אפרייליך הארץ, אידישע פנימ'ער זענען כשולי קדרה געווארן שווארץ. דער מלך אחשוורוש האט נישט געקענט שלאפן א גאנצע נאכט, א חידוש איז אים געווען וואס אסתר המלכה האט המן הרשע אויף דער סעודה געבראכט:

כבוד האט המן הרשע געהאט בעת ער איז אויף דער סעודה געווען, כעס וכאב האט ער געליטן בעת ער האט מרדכי'ן דערזעהן. האבן איין עצה געגעבן זיינע ליב האבער מיט זיין ווייב זרש, ער זאל מאכן מרדכי'ן איין תליה און זאל זיך אנפרעגן ביי מלכות אחשוורוש:

לעצט ווי דער המן הרשע האט זיך געטאן שארפן זיינע ציין, מען האט געליינט פאר מלך אחשוורוש וואס אמאל איז געווען. ווי אזוי מרדכי היהודי איז אים געשטאנען אין זיינעם גויט, און האט אים מציל געווען פון דעם טויט:

מען טראכט ביים מלך וואס זאל מען מרדכי'ן טוהן, מיט דער מינוט קומט המן הרשע צו פליען. האט איהם דער מלך געזאגט וואס זאל איך אזא מענטשן געבן, וואס איך וויל אים אויפהויבן:

שיר לפורים

מנגוני הרה"ח ר' נתן בייטלמאכער זצ"ל,

בנו של החסיד ר' פנחס יהושע מתלמידי מוהרנ"ת זצוק"ל

~ נעתק מכת"י הרה"ח ר' שמואל הורוויץ זצ"ל ~

(ראה בספרו "ימי שמואל" פרק קע"ו)

התודה לר' שלמה יהודה ב"ר א. ויצהנדר שהמציא לנו שיר זה

אבותינו ראו נסים גדולים בזמניהם, וראו נקמה גדולה בשונאיהם.

פזמון: בכן צריכים בשמחה להיות, בכן צריכים יין לשותות, בכן צריכים יין לשותות עד ימונו האחרון עלי אדמות.

בגתן ותרש שני השומרים, טיכסו עצה להרוג את המלך אחשוורוש ולא יודע לעולמים, אולם מרדכי ידע את לשונם, ובזה היתה רפואה למכתם.

גדולה וכבוד נחל המן בבית המלך אחשוורוש, אולם מרדכי אינו רוצה לו להשתחוות, ובכך נתקלקל להמן גדולתו, כאר בכל עת הזכיר לו מרדכי את בושותו.

דעה והחלטה נשאר אצל המן לאבד את כל היהודים, והוציא עליהם מכתבים רעים, אולם המן הרשע הטיפש לא עלתה בדעתו, כי אלקי ישראל בכחו להפוך כל זממו.

המן הרשע כבעסו רצה לעשות מכל היהודים כליה, ובזה להביא למכאוביו רוויה, נתכנסו היודים בצעקה ובכיות, ואלקי ישראל סיכל את העלילות.

ומי צור זולתי אלקינו שהראה זאת, כאשר ביטל מעלינו כל הגזירות, כי רק על ד' לבדו שמנו בטחונות, ובזכות אסתר המלכה שהיא מזרע המלכות.

זוחלת ופוחדת מן המלך הולכת אסתר אליו, או אז הושיט לה המלך את שרביט הזהב, ובא מלאך ואת השרביט האריך הרבה, כמו שמבואר בגמרא.

חסדי השי"ת בלתי אפשרי לתאר, אע"פ שאסתר המלכה שמרה עצמה מיחוסה לדבר, מכל מקום נתהפך אליה אחשוורוש וסלחה, ואף הלך לסעודה שהיא הכינה.

טכסיסים רבים טמנה אסתר בזו הסעודה, כאשר נמנו בזה כמה דעות בגמרא, כל אחת מפרטת טעמה ונימוקה, ואליהו הנביא אומר כי את כולם אסתר המלכה כיוונה.

יזדרז המן לסעודה בלב שמח, אלם פני היהודים כשולי קדירה נהפך, גם המלך אחשוורוש לא היה יכול לישון כל הלילה, תמיה גדולה היתה לו מודע קראה אסתר את המן לסעודה.

כבוד גדול נחל המן עת חזר מהסעודה, אולם כל תוחלתו נכזבה כאשר את מרדכי ראה, יעצוהו זרש וכל אוהביו עצה טובה, להתיעץ עם המלך אחשוורוש לתלות את מרדכי על התליה.

לעומתו כאשר המן החל להתרברב בהישגיו, קראו בלילה בעבור המלך מספר הזכרונות אשר לפניו, כיצד עמד מרדכי היהודי לצד ובעת צרה, והציל אותו ממות בטוחה.

מה יעשו למרדכי - החלו לטכס ביניהם, באותו רגע בא המן וניצב בפניהם, שאלו המלך מה אעשה לאיש הבה לי עצה, אשר לנשאו ולכדו אני רוצה.

נ ארט זיך המן הרשע אין זיינעם הארצן און טוט זיך מיינען, האט ער געזאגט נאמען זאל נעמען דעם מלכות פערד און די קרוין און מען זאל אים באקרוינען. האט דער מלך צו אים געזאגט ער זאל פון מרדכי היהודי קיין זאך ניט פארבויגן, אזוי איז אים פינצטער געווארן פאר די אויגן:

ס אדום מרדכי רבינו נאלאשייט און פר...רסקו..קאז וואליט, סטאפייע סאקי און סין המן באני פאליט (דברי המן ברוסית). האט אסתר המלכה צו גענומען אלע בעדער פון שטאט, האט המן הרשע געמוזט ווערן אליין א בעדער און הייצן די באד:

ע ר פירט מרדכי'ן אויף דעם פערד און אליין גייט ער צו פוס, עגמת נפש האט ער גענוג ווארן עס איז דאך זייער מיאוס. האבן אלע אידן געהאט א נחמה, וואס זיי האבן געהאט אין זייער שונא א גרויסע נקמה:

פ ירט המן הרשע מרדכי'ן אויף דעם פערד, שטייט זיין טאכטער פון ווייטנס און מיינט עס איז פארקערט. אויף זיין מפלה דארף זי זיך זיין טועה, און האט אויף אים ארויף געווארפן א טאפ מיט צואה:

צ ום הויז קומט המן הרשע מיט איין איינגעבויגענעם קאפ, צרות האט ער פון דעם טאפ. האט אסתר המלכה אים געשיקט רופן ער זאל גיך אויף דער סעודה גיין, און ער האט אפילו קיין צייט ניט געהאט אפצוואשן דעם קאפ ריין:

ק ומט המן הרשע אויף דער סעודה מיטן קאפ איינגעבויגן, האט דער מלך אחשוורוש אנגעהויבן אסתר המלכה צו פרעגן. אסתר המלכה וואס זאל איך דיר געבן, האט זי אים געזאגט שיינק מיר מיין לעבן:

ר עיינטי המלכה ווער קען זיך דיר שלעכטס טאן דערוועגן, האט זי אים געזאגט האט דער המן הרשע וואס ער זיצט אקעגן. איז דער מלך אחשוורוש געגאנגען אין וויינגארטן שפאנצירן מחמת עס האט אים געטאן פארדריסן, האט ער געזעהן אז מען האקט די בעסטע צווייגן פון דעם סאד און מען זאגט אז המן האט געהייסן:

ש ייט. שייט. ווי המן הרשע איז געווען מרדכי'ן דער גרעסטער שונא מיטן גרעסטן פיינד, שלום ושלום איז צווישן זיי געווארן און המן איז געווארן מרדכי'ן דער גרעסטער פריינד. א ראיא וועל איך אייך אויסבריינגען, אז המן הרשע האט זיך געלאזט פאר מרדכי'ן אויפהיינגען:

ת מיד האבן מיר אידן געהאט אויף זיך גרויסע שלעק און גרויסע צרות, היינט האפן מיר אז השם יתברך זאל אונז אויסלייזן פון דעם גלות:

נ דבר המן בלבו הרי בודאי לכבודי נתכוונו, ציוה שיקחו את סוס המלכות ובכתר המלך יכתירוהו, אמר לו המלך מהר עשה כן למרדכי היהודי דבר אל תפל, ולהמן הרשע לבו בקרבו נפל.

ס לח נא - מבקש המן - מרדכי רבינו והתלבש בגדי מלכות, ענהו איך אוכל וזה כמה ימים אני בשך ותענית, מיד ציוותה אסתר המלכה לסגור את כל בתי המרחצאות בעיר, והמן בעצמו הוצרך להיות ספר ורוחץ כבהיותו צעיר.

ע ל הסוס מרדכי רוכב והמן בעצמו הולך ברגלו, מלא צער ועגמת נפש מרוב בזיונו, וכל בני ישראל ניחמו עצמם בשמחה, כאשר ראו בשונאיהם נקמה.

פ וסע המן הרשע ומנהיג את מרדכי, אולם בתו הרואה אותם מרחוק סוברת כי ההיפך הוא בודאי, ובאשר כי מפלתו כבר מתקרבת, השליכה עליו עציץ מלא טינפות.

צ ועד לו המן אל ביתו בראש מורכן, צרות רבות סבבוהו ונודף צחן, ואל הסעודה ממחרת אותו אסתר שיבוא, עד שאפילו זמן לנקות ראשו כראוי אין לו.

ק ומתו וגאוותו נשברו לגמרי בסעודה, כאשר המלך שאל את המלכה, מה שאלתך וינתן לך במתנה, ענתה איני מבקש כי אם חיי בחנינה.

ר עיינתי המלכה - שאל המלך - מי הוא זה ואיזהו אשר לך אורב, ענתה: המן הרשע היושב למולך איש צר ואויב, ויצא המלך אל הגינה לשכך כעסו כי רבה, והנה רואה בני המן כורתים את העצים המשובחים באמנם כי כך המן אותם ציווה.

ש ירו הריעו כי המן הרשע שונא הגדול של מרדכי, נעשה לחברו הטוב ביותר ועשו ביניהם שלום ושלום, ואם ראיא אתם מבקשים, הנה המן הניח עצמו להיתלות עבור מרדכי על העץ חמישים.

ת מיד סבנו אנו היהודים צרות רבות, ועכשיו הננו מלאים תקווה שהשי"ת יגאלנו במהרה אל ציון לעלות.

פרפרת נאה

לקשר מעשה התם עם פורים

יהודה צבי ברוין

אי' בליקוטי הלכות פורים א' ועוד כמ"פ שהמעשה של המגילה הוא בחי' סיפורי מעשיות של שנים קדמוניות וכו', ובלמודי מעשה ט' מחכם ותם שנאמרה סמוך לפורים ואי' בסופו ש' שבע יפול צדיק וקס' ס"ת עמל"ק, אמרתי אעלה בתמר לכתוב את אשר התחדש לי בזה בפסוקי המעשה הנורא של מגלת אסתר. ותמאן המלכה ושתי לבוא בדבר המלך אשר ביד הסריסים. הנה המלך הוא מלכו של עולם, צוה לשבעת הסריסים אלו הצדיקים כמב' בזה"ק על הסריסים אשר ישמרו את שבתותי דמסרסי גרמיהון וכו', להביא את ושתי המלכה לפני המלך ותמאן לבוא, ואי' בדברי חז"ל שפרחה לה צרעת או זנב, וע"כ מיאנה לבוא.

ויבואר ע"פ דברי רבינו הק' בסיפורי מעשיות (שכל קריאת המגילה הוא בחי' סיפורי מעשיות משנים קדמוניות כנ"ל, ובודאי כל הסיפורי מעשיות נרמזין במעשה קדושה זאת) מעשה ט' מחכם ותם, שהחכם כשבאו אליו לקרוא לו בשם המלך השיב מי אנכי שהמלך צריך אותי, עד שכפר בעיקר ר"ל, אבל התם בתמימותו שאל רק בלי ליצנות ומיד רץ והלביש עצמו ולא היה לו אפילו פנאי להשיב לאשתו אלא רץ בשמחה ואמר המלך שלח בשבילי וכו', כמב' שם. וכן לענינו המלך הוא מלכו של עולם שלח ביד צדיקיו שבעת הסריסים בשבעה משיבי טעם להביא את ושתי אליו, אך הוא הלכה בדרך החכם, ואמרה איך יקבלני המלך בפנים מצורעת כשלג, והיינו בחי' העונות שהם כנגע צרעת, ובבחי' זנב שאינו בבחי' ראש אלא טינף עצמו וכו', וע"כ לא רצתה לבוא. ויקצוף המלך וגו', כי כל אחד אע"פ שהוא רחוק כמו שהוא רחוק ר"ל, יש לו תקוה ע"י שישולח לו המלך מלכו של עולם את צדיקיו להאיר בו ולקרבו, אבל זה שהולך עם חכמות הוא גרוע ביותר כי ח"ו אין לו תקוה, כי אינו מוכן לשמוע לצדיקים שאומרים שגם הוא עם צרעתו וזנבו טוב ויפה ומקובל בעיני השי"ת אם רק יהא מוכן לבוא אל המלך, ואין מחיצה של ברזל מפסקת וכו'.

ולא על המלך לבדו עותה כי על כל השרים ועל כל העמים כי יצא דבר המלכה על כל הנשים להבזות וגו', הנשים המה ג' בחי' של רחוקים כמב' בדברי רבינו ז"ל בתורה נ"ו שיש שגשו וקפצו ממקומו של עולם ויש ששכחו וגשו ויש שנשתה גבורתם, ועתה כל הבחי' של נשים אשר מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים להביאם לפני מלכו של עולם לא יהיה להם ח"ו תקוה כי יאמרו כדברי החכם וכדברי ושתי הדומה לו מי אנכי שהמלך רוצה בי.

ומלכותה יתן המלך לרעותה הטובה ממנה, היא אסתר אשר היתה באמנה עם הצדיק, ואת מאמר מרדכי אסתר עושה, שמוכנת לשמוע בקול הצדיק שאומר לה לבוא אל המלך אע"פ שנתרחקה ממנו כ"כ עד שלא נקראה זה שלשים יום, וכאשר אז אמר לה מרדכי אם החרש תחרישי וגו' לעת כזאת הגעת למלכות, שכל הגעתה למלכות בהריגת ושתי היתה על זה שהיא אכן מוכנת לבוא לפני המלך איך שנראית, ואם לא את ובית אביך תאבדו, וממתי מגיע לה עונש כה גדול אלא כנ"ל דאי לאו הכי שוב אין תקוה ר"ל, ואכן בזה היה כל הנס.

"אתה בן אדם"

שיר התעוררות באידיש שהיו שרים אנ"ש באומן מתוך כיסופין להשי"ת בשדות וביערות וכדו'
הביאו העובד הנודע ר' הירש לייב ליפל ז"ל

השיר נמשך על כל סדר הא"ב ואצל אנ"ש לפני המלחמה הי"ד נגנו את השיר עד הסוף, ובעו"ה נאבד מאות כ'.
וכהיום זכינו שהוקם עולה של ניגון זה והושלם מחדש השיר מאות כ',
ע"י אחד מוותיקי אנ"ש נעים זמירות ישראל הרה"ח ר' נחמן ישראל בורשטין ז"ל.

התודה והברכה להנהלת בית מדרשנו הגדול מא"ש תשוח"ח

אתה בן אדם בארעכן זיך דאך, וועסט דאך דארפן
אפגעבן א' דין וחשבון אויף יעדין טאג פון דער וואך,
נעבאך נעבאך וואס וועסטו הענטפערן פאר דעהם וואס איז
למעלה ממך.

במקור לא טבלת לטהר את הנפש, ורוח הטומאה האט
דיר אריין גיווארפן במצולת טיט ורפש, נעבאך נעבאך
וואס וועסטו הענטפערן פאר דעם בורא רוח ונפש,

גחל נובע מקור חכמה, האסטע נישט גיפאלקט זיינע
טייערע עצות, און דורך דעם ביסטו מזלזל במצוות,
נעבאך נעבאך מיט וואס וועסטו זיך שטארקן בקיום התורה
והמצוות,

דור מרע ועשה טוב, לא הבחנת בין רע לטוב, גיאי
אין פעלד הניעור בלילה-שרייא אין בעט לשומע
תפילה, טאטע טאטע רחם עלי והצילני מכל המדות רעות
שבעולם,

הורה נא בארעכין זיך פארט, און רעד צי השי"ת אויך
עפעס אגיט ווארט, נעבאך נעבאך הייב האן צו זארגין
אז דיין נשמה דארטין זאל האבין אגיטן הארט,

ותחונן פה נתת ליצרך, לקטרג למעלה על רוע מעשיך,
נעבאך נעבאך וואס וועסטו הענטפערן לפני יוצרך
ובוראך,

זדקה וחסד לא עשית, נישט קיין צדקה און נישט קיין
חסד, נעבאך נעבאך איך תעמוד נשמתך לפני המנהג
עולמו בחסד,

חימת חצות לא התעוררת, על מטתך ישנת כל הלילה,
ולא קיימת קומי רוני בלילה, נעבאך נעבאך וואס
וועסטו הענטפערן פאר דעם נותן זמירות בלילה,

טצונו של מקום לא קיימת, בקול ה' אלוקיך לא שמעת, כי
בשרירות לבך הלכת, נעבאך נעבאך וויא אזוי וועט די
נשמה אויסהאלטין העונשים הקשים שגרמת,

ימחה והתחזקות התעוררות והתחדשות, האסטע זיאי
נישט אייגענאקין לקבל אורות הצחצחות, נעבאך
נעבאך שטארק זיך מיט אלע כוחות צו דינען דעם אלוקי
הרוחות,

תורה ותפילה דאווינען און לערנען און דאווינען, זאלסטע
פון ערשט-אָן זיך אנהייבן צוא באנייען. דעמאלט וועט
דיר ווערין ליכטיג און דיין מוח וועט אנהייבן שיינען.

אתה בן אדם בארעכן זיך דאך, וועסט דאך דארפן
אפגעבן א' דין וחשבון אויף יעדין טאג פון דער וואך,
נעבאך נעבאך וואס וועסטו הענטפערן פאר דעהם וואס איז
למעלה ממך.

במסתרים תבכה נפשי, ולבי נשפך כמים, נעבאך נעבאך
וואס וועסטו הענטפערן פארן יוצר ארץ ושמים

גמרא ומשניות לא למדת, נישט קיין גמרא און נישט קיין
משניות, נעבאך נעבאך פון וואנעט וועט דיין נשמה
נעמען איר הייליגער חיות.

דברת דברים בטלים, אין דברים בטלים האסטו גיגעבן
דיין מיה, און דעם בעל דבר אויך דערצונעבאך נעבאך
טוי שוין תשובה איידער די פינסטערניש דעקט דיר צו,

הרהרת הרהורים רעים, און דורך דעם ביסטו גיקומען
צוי חטאים, נעבאך נעבאך וואס וועסטו הענטפערן
פארן יוצר ארץ ושמים,

ואכלת ושבעת, ולא דקדקת בברכה, און האסט נישט
גימאכט בכוונה א' ברכה, נעבאך נעבאך וואס וועסטו
הענטפערן פאר דעם אלקי המערכה,

זלזלת בגופך ונשמתך, און האסט זי נישט גיהאלטן ביוקר,
נעבאך נעבאך וואס וועסטו הענטפערן פארן יוצר ערב
ובוקר,

חמול על נפשך העלובה, האב רחמנות אויף דיין נפש
העלובה, נעבאך נעבאך זעה דוא זאלסט נישט קומען
צו קיין בושא וכלימה.

טמאת ולא טהרת, ותרי"ג מצוות לא שמרת, נעבאך
נעבאך וואס וועסטו הענטפערן פאר דעם וואס איז
למעלה ולמטה.

יה יודע תעלומות, האב אויף מיר נישט קיין תרעומות,
נעבאך נעבאך וואס זאלן מיר טהאן אז דאס האט גיקומען
צולעב דעם אורך הגלות.

כבוד מיט אלע תאוות האט זיך דיר פארגליסט, דו
האסט אוועק גיגעבן כל יגיעך אויף וויסט אין פיסט,
נעבאך נעבאך עד מתי וועסטו פאר בריינגען דיינע יארין
אימזיסט,

ליקוטי מוהר"ן האסטע נישט גילערנט, דעריבער
האסטע דעם אוהב צדיקים פיל דער צערינט, נעבאך

קדושת מרדכי ואסתר – לעומת קליפת המן עמלק

חיים גבריאל אייזנבאך

ידוע אמרת מוהרנ"ת לר' עוזר תלמידו שהיה מתמיד גדול בעבודת ה': "עוזר! עדיין איני נהנה ממך, רק כשאראה שאתה נופל ותחזיק עצמך אז אהנה ממך!"

ויש להבין מה רוצים מאיתנו שניפול ח"ו, שנתרחק ח"ו, הרי כל בר דעת מבין שהעיקר הוא לעבוד את ה' ולהיות קרוב אליו כל הימים וזה התכלית באמת.

ונראה לומר כי זה סוד ימי הפורים הבעל"ט, ואמרת גם להעמים בזה כוונת דברי רביה"ק ב"חיי מוהר"ן" (סעיף צ') וז"ל: "בפורים נודע לי נפלאות, ענה רביז"ל ואמר אורייתא שמא דקודשא בריך הוא סתים וגליא, בתחילה התורה מגלה פניה אל האדם ואח"כ נסתרת" עכ"ל.

כי הנה במגילה רואים דבר נפלא, שבתחילה ושתי מלכה ובגלל שלא רצתה לבוא לסעודה הרגו אותה וחפשו מלכה חדשה עד שמצאו את אסתר, והביאו אותה אל בית המלך ותישא חן וחסד בעיני כל רואיה, בקיצור הכל הלך כשורה, גם ויבהל את תמרוקיה שמהירו את הכל כדי שתקבל מה שיותר מוקדם. ובסוף כשהיו צריכים אותה באמת בבית המלך אחר גזירת המן וכמו שמרדכי הצדיק אמר לה 'לעת כזאת הגעת למלכות' אז דייקא נסגר הכל ולא רק עכשיו אלא 'לא

נקראתי לבוא אל המלך זה שלושים יום' בקיצור הכל חשוך עד כדי כך שכניסתה למלך היה בגדר פיקוח נפש כמו שאמרה 'וכאשר אבדתי אבדתי' והדבר מתמיה מאד. ועוד יותר קשה איך החזיקה מעמד, הרי כשלא רצתה (קודם הגזירה) הכל הלך דפק וכשכבר כן רצתה הכל נסגר והכל נחשך.

על זה אומר לנו רבינו "כי מתחילה היו כל ההתחלות מפסח (שאו היה אתערותא דלתתא) ועכשיו..." ואמר ר' נתן "ועכשיו כל ההתחלות מפורים". היינו, רביה"ק בא לגלות לנו: ועכשיו כל ההתחלות - כלומר כל התחלה בעבודת ה' קודם שתיכנס קודם שתעשה משהו יש להתבונן במעשה הפורים לראות את השתלשלות הענינים שם, שיש בקי ברצוא ובשוב, ולא הכל הולך כשורה אלא עובר ועובר עד שזוכים לעבוד את ה' באמת ובתמימות.

אולם איך באמת אפשר לעמוד ולהתקיים בתנאים כאלו, על זה גילה לנו תלמידו הקדוש והנורא מורינו ר' נתן זיע"א "אז מען שרייט 40 טעג פאר פורים הצילני מקליפת המן עמלק אפשר ליכות לראות את מרדכי

במגילה". שהרי רביה"ק אומר (תורה קי"א תנינא) שע"י תפלה אפשר ליכות לכל טוב לתורה ולכל העבודות ולכל הטובות שבעולם, ור' נתן בא להוריד את זה יותר לעניינינו. כי כאשר נדייק בלשונו נראה כי בהמן עמלק אמר 'הצילני מקליפת' ובמרדכי ואסתר אמר 'זכני לקדושת' והדבר פלא מה נפק"מ בין זה לזה, ואפשר שהיא גופא בא ר' נתן ללמד אותנו, דע לך כי כדי להיכנס לעבודת ה' ע"י הדרך של פורים שזה ההתחלה צריכים קודם לצעוק ארבעים יום רבוש"ע הצילני מעמלק! ומהו עמלק? עמלק אינו כי אם רק קליפה שהתלבשה עלי, אבל אני בעצמי תוך תוכי האמת האמיתי שבתוכי נקיה וקדושה, ורצונה רק לעשות רצונך, וכל מה שעבר ושעובר עלי אינו ממני בעצמי אלא מהקליפה שהכנסתי סביבתי כמו שכתוב סביב רשעים יתהלכון, ואם כן בכוחי עדיין לשוב אל ה' כי עדיין לא נהפכתי למהות המן עמלק ח"ו אלא אני עדיין עבד ה', ואם כן כל מה שפגמתי לא פגמתי אלא להשי"ת שהוא הבעל הבית וכמו שכתוב 'לך לבדך חטאתי', וא"כ בדרך התשובה אין אני צריך לשאול את המן עמלק אלא את השי"ת, ואם השי"ת אמר לי ע"י הצדיקים האמיתיים שאין שום יאוש בעולם כלל אז אין שום יאוש! עוד שייך שאני יבוא למדריגה של 'כמוני ממש', עוד באפשרותי להיות "א גוטער איד אזוי ווי איך מיין - יהודי כשר כמו שרביה"ק התכוון".

עמלק אינו כי אם רק קליפה שהתלבשה עלי, אבל אני בעצמי תוך תוכי האמת האמיתי שבתוכי נקיה וקדושה, ורצונה רק לעשות רצונך, וכו' ואם כן בכוחי עדיין לשוב אל ה' כי עדיין לא נהפכתי למהות המן עמלק ח"ו אלא אני עדיין עבד ה'

וא"כ זכני לקדושת מרדכי ואסתר, אם אני כבר יודע שהמן עמלק הוא רק קליפה רחם עלי שאוכל לגלות באמת את קדושת מרדכי ואסתר שזה כבר עצם מרדכי - עצם הצדיקים, ועי"ז אזכה לגלות את המרדכי ואסתר שבתוכי, ואז אוכל להתקרב אליך אפילו עד כדי מסירות נפש, וכמו שרביה"ק כותב בחיי מוהר"ן שם "ומי שהוא בעל נפש הוא מסבב ומחזר אחריה ומוסר נפשו עליה ויש לו געגועים גדולים והשתוקקות נמרץ במסירות נפש" עכ"ל, כי לא אירדם ולא אתייאש לעולם, כי מה שעוד יעבור עלי ואיפה שהמן עמלק ימ"ש יתגבר עלי אדע שזה רק לבוש אבל נשמותי עדיין טהורה וזכה ובוכה ומתחננת להוריד את הלבוש, וא"כ אצטק ואזעק עד שאזכה "שתתגלה התורה אלי" כלשון רבינו שם בחיי"מ, ואז כשהתורה מאירה פניה כבר אמר רבינו (שיחה"ר י"ז) "כשהתורה מראה אהבה לאחד אז אין רוצה כלל עולם הבא רק שרוצה את התורה בעצמה".

וזה השמחה האמיתית בחודש אדר שבו נזכה בעזה"י בכח הצדיק ל'ונהפוך הוא' שהיהודים ישלטו בשונאיהם שנעשה מרד ובגידיה בממלכת המן עמלק ונחזיר את המלוכה והשלטון לעצמינו לנהוג בדרכי תחבולות הצדיק, "און ווען דער מלך מאכט א באל איז בוודאי זייער פריילאך בפרט היינט וואס ער האט האפגיגעבן די מלוכה פארן זון באם לעבן איז בוודאי גיעווען זייער א גרוסע שמחה!" (לשון רבינו בתחילת המעשה של ה'ז' בעטלער'ס) אכ"ר.

"ולא ידע איש את קבורתו"

דברי האב"ע שהוא נקבר בראש הפסגה וכלשונו: "והנה דבר ברור, כי במקום שמות משה שם קבורתו" וצ"ע.

ובאמת שבמדרשי חז"ל מצאנו שהיו כמה פעמים שניסו לחפש ואף לחפור את הר נבו לגלות את מקום הקבר, ובכל פעם בדרך נס לא גילו זאת, וכך מספרת הגמ' (סוטה יד.): "וכבר שלחה מלכות הרשעה אצל גסטרא של בית פעור: הראנו היכן משה קבור? עמדו למעלה נדמה להם למטה, למטה - נדמה להם למעלה, נחלקו לשתי כיתות, אותן שעומדים למעלה נדמה להן למטה, למטה - נדמה להן למעלה, לקיים מה שנאמר: ולא ידע איש את קבורתו". סיפור זה מופיע בנוסח אחר באוצר המדרשים על אדריינוס המלך, שלאחר שהחריב את ביתר פתח כמה קברי צדיקים בארץ ישראל ולא שבעה רוחו עד שהחליט לחפש ולפתוח גם את קבר משה רבינו "ויעל אדריינוס, ישחקו עצמותיו... הלך משם אל ארץ מואב למצוא קברו של משה ראש לכל הנביאים, וצוה לחפור שם, והיו רואים מקום קברו למטה ירדו והיו רואים מקומו למעלה מהם, מיד חלקו לשני חלקים וחפרו חציים למעלה וחציים למטה, אלו שהיו חופרים למעלה היו אומרים למטה תמצא אותו, ואלו שלמטה היו אומרים למעלה תמצא אותו, עד שיגעו ומתו. והיינו דכתיב ולא ידע איש את קבורתו". מעניין לגלות כי רבותינו הראשונים לכתחילה אומרים כעין דבר זה, חלקם אמרו שקברו למעלה וחלקם אמרו למטה וכפי שהבאנו לעיל מהספורנו והאב"ע.

טעם ההסתרה

מצאנו בחז"ל ובספריה"ק כמה טעמים מדוע נסתר מאתנו מקום הציון הקדוש של משה רבינו, ונעתיק חלק מהם:

(א) "מפני שגלוי וידוע לפני הקב"ה שעתיד בית המקדש ליחרב ולהגלות את ישראל מארצם, שמוא יבואו לקבורתו של משה באותה שעה, ויעמדו בבכיה ויתחננו למשה ויאמרו לו: משה רבנו עמוד בתפילה בעדינו, ועומד משה ומבטל את הגזירה (של הגלות והחורבן) מפני שחביבים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם. שכן אתה מוצא בשעה שהיו ישראל במדבר וסרחו במעשיהם ועשו עגל, קצף הקב"ה על ישראל ואמר למשה הרף ממני ואשמידם. כמה צדיקים היו באותו הדור וכמה חסידים: משה ואהרן ויהושע אלדד ומידד וע' זקנים ושאר חכמים ותלמידים ולא עשה בשבילם ולא ביטל את הגזירה אלא בשביל משה" (סוטה יד בהגהות הב"ח). גאון עוזנו מוהרנ"ת מעתיק ענין זה בהקדמתו לתיקון הכללי ומוסיף בזה

והלכנו - זה בית המקדש), וכו', ויאמר ה' אלי רב לך אל תוסף צַבֵּר אֵלַי עוד בַּצֵּבֵר הַזֶּה: עֲלֵה רֹאשׁ הַפִּסְגָּה וְשֵׂא עֵינֶיךָ יָמָה וצִפְנָה וְתִימְנָה וּמִזְרְחָה וְרָאָה בְּעֵינֶיךָ כִּי לֹא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה". לאור זאת חייבים לומר כי מדובר בראיה בדרך נס, משום שבצד המזרחי של הר הבית מתנוסס לו הר הזיתים ומפריד בין מקום המקדש להר נבו והוא גבוה 50 מטר מהר הבית, במרחק של כחצי ק"מ ממנו. ואילו הר נבו נמצא במרחק של 45 ק"מ מזרחה משם. אם נחשב זאת היטב נמצא שאם משה רבינו רצה לראות מהר נבו את הר הבית היה צריך להגביה עד לגובה 4500 מטר, ואין כאן המקום להאריך בחשבון זה... עם זאת יש להוסיף שגם הרמב"ן עצמו כבר מתייחס לאפשרות זו לגבי ראיית העיר יריחו: "ויזכיר בקעת יריחו - בעבור היותה בקעה עמוקה ולא היתה נראית מראש ההר, אבל הראהו במעשה נס".

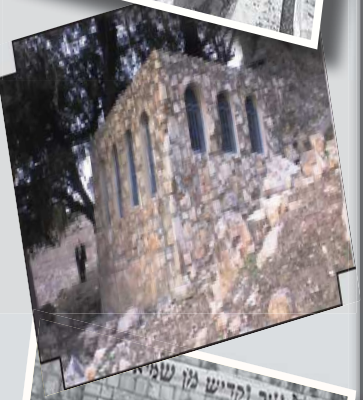
במסכת סוטה (יג:) מסופר על ההסתלקות: "א"ר יהודה: אילמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו, היכן משה מת? בחלקו של ראובן, דכתיב: ויעל משה מערבות מואב אל הר נבו, ונבו בחלקו של ראובן קיימא, וכו', והיכן משה קבור? בחלקו של גד, דכתיב: וירא ראשית לו וגו', ומחלקו של ראובן עד חלקו של גד כמה הוי? ארבעה מילין, אותן ארבעה מילין מי הוליכו? מלמד, שהיה משה מוטל בכנפי שכינה, ומלאכי השרת אומרים וכו'". כלומר, משה רבינו נקבר במרחק של ארבעה מילין (4-ק"מ) מהמקום בו נפטר. ולכאורה צ"ע

לקראת ז' אדר, יומא דהילולא דמשה רעיא מהימנא, הגנו מקדישים את היריעה לברר היכן נמצא קברו של משה רבינו, שקדושתו נשגבה מביתנו, והוא אחד מעשרה דברים שנבראו בערב שבת בין השמשות. מובן וברור שאין אנו יודעים בדיוק היכן מקום קבורתו, וכפי שהעידה התורה "ולא ידע איש את קבורתו עד היום הזה", בכל זאת יש ענין לדעת היכן הוא "הר נבו" עליו עלה משה רבינו ושם הסתלק בנשיקה, והיכן הוא "ויקבור אותו בגי מול בית פעור", אשר כפי שחז"ל אומרים התורה הציבה "סימן בתוך סימן" לרמז היכן מקום קברו של משה, ואף על פי כן בדרך פלא "ולא ידע איש את קבורתו". אם נרצה להקיף נושא זה מכל עבריו ועל פי כל ספרי הקודש המתייחסים לנושא, היינו צריכים לחבר ספר שלם על כך, וזאת מחמת האריכות והמראי מקומות הרבים הפזורים בכל ספרי חז"ל, הראשונים והאחרונים, לרבות בספרי הקבלה. אי לכך נגענו רק בקצה המזלג והבאנו כמה נקודות שעשויות להוסיף ידיעות מרתקות לקהל הקוראים.

ויקבור אותו בגי

ראשית דברנו עלינו לברר כיצד היה סדר הסתלקות משה, והיכן אנו צריכים לשער את מקום קבורתו. בתורה (דברים לד) נאמר כ: "ויעל משה מערבת מואב אל הר נבו ראש הפסגה אשר על פני יריחו ויראה ה' את כל הארץ את הגלעד עד דן: ואת כל נפתלי ואת ארך אפרים ומנשה ואת כל ארך יהודה עד הים האחרון: ואת הנגב ואת הפקר בקעת יריחו עיר התמרים עד צער: ויאמר ה' אליו זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר לזרעך אתננה ה'ראיתך בעיניך ושמע לא תעבר: וימת שם משה עבד ה' בארץ מואב על פי ה': ויקבור אותו בגי בארץ מואב מול בית פעור ולא ידע איש את קבורתו עד היום הזה". כלומר, משה עלה בציווי ה' לפסגת הר נבו, שם ראה את כל ארץ ישראל עד הים התיכון, כולל הרי הגולן והגליל, חברון ויריחו, ושם בראש ההר נפטר בנשיקה (ע"פ רש"י) ואח"כ נקבר ע"י השי"ת "בגי" מול בית פעור. ונחלקו הראשונים האם "בגי" הכוונה בבקעה למרגלות ההר, (זו דעת רוב הראשונים, ראה ספורנו ורמב"ן), או שהכוונה בראש הפסגה שגם היא מכונה "בגי" (ראה בפירוש האב"ע ועוד).

על המקומות שראה משה יש להוסיף גם את ירושלים ובית המקדש כפי שמופיע בתחילת פרשת ואתחנן: "אָעֲבֹרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בָּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַיַּבָּנִן, (פירש"י), ההר הטוב הזה - זו ירושלים:

לקדושים אשר בארץ

בחיבת ירושלים מביא גם בשם הגלילות א"י כי יש הר גבוה ששמו נבו ועיר סמוכה לו שג"כ נקראת נבו, ו"אין רחוק מהר נבו" יש ב' הרים, האחד היה בית עכו"ם בעל פעור והוא חרב, והשני הוא ההר בו הקריב בלעם את הקרבנות מול בית פעור. ולפי"ז משמע יותר ש"בגיא" הכוונה על ראש ההר מול ההר של בית פעור.

אם לא די בספק באשר למיקום הקבר בשטח הר נבו, בא האדמת קודש וטוען כי כל הזיהוי הזה בטעות גמורה יסודו, והוא נקבע ע"י החוקרים "יען

כי החוקרים ההם לא נהנו מהמאור שבתלמוד המאיר לעולמי עד, להודיע שהמרחק מראש הר נבו למקום קבורת משה בצמצום ארבעה מילין".

האדמת קודש חולק בתוקף ובחריפות על הזיהוי הנ"ל, וטוען שהר נבו האמיתי הוא הר "זבד" ("קוסיב" בערבית) הנמצא

12 ק"מ צפונה יותר בגובה של 835 מטר, ומביא הוכחה וסימן מובהק שזהו הר נבו: כי כתוב בתורה "על פני יריחו", והר זה מקביל נוכח יריחו בדיוק ובצמצום. כמו כן הוא מוכיח מדברי הגמ' הנ"ל שהוא קבור בנחלת גד במרחק ארבע מילין מבית פעור הנמצא בנחלת ראובן ולפי

חשבונותיו זה בדיוק לפי השערתו. לדעתו משה קבור בגיא ממש דהיינו בבקעה למרגלות הר זבד הנקראת "ואדי קיפרי", ומאריך בכמה וכמה ראיות, וכן בהשמטות בסוף הספר. אם כך יש לנו עוד נדבך ב"לא ידע איש את קבורתו" שכן אפילו המקום של הר נבו עצמו שנוי במחלוקת.

תפילה בימינו בקבר משה רבינו

עם חתימת הסכם השלום בין המדינה לממלכת ירדן בשנת תשנ"ד, יזם הרה"ח ר' אבינעם לוי שליט"א נסיעה מיוחדת לירדן, בה התפללו הנוסעים בהר נבו והעתירו ברחמים למען הגאולה השלימה, כשהוא מצטט את מאמר הזה"ק (שמות דף ה') שקדושת

הלשון: "מכל זה מובן אשר להיות על קברם ממש מועיל ביותר ויותר מלהזכיר זכותם לבד ולבלי להיות על קברם ממש, כי גם להזכיר זכותם לבד ג"כ גדול מאד מאד ומועיל מאד מאד – אבל להיות על קברם ממש, זאת מועיל ביותר ויותר בלי שיעור, כמובן ממאמרי חז"ל בדבר כלב, ורחל אמנו, וממאמר חז"ל מהסתרת קברו של משה רבינו ע"ה, והבן. כן נזכה לילך ולהשתטח על קברי הצדיקים ולהרבות בעתה ולשפוך לבנו כמים נוכח פני ה', אז בוודאי בהם עולם ונושע אכ"ר".

ב) מחמת נוראות קדושת ציונו: "אמר רבי שמעון בן יוחי שאם ינקב נקב מקבורתו של משה אין כל העולם כולו יכול לעמוד באורה, וכו'". (פסיקתא רבתי)

ג) "כדי שלא יהו ישראל הולכין ומניחין שם בית המקדש ומזבחים ומקטרים שם. (פסיקתא זוטרתא, דברים סח.)

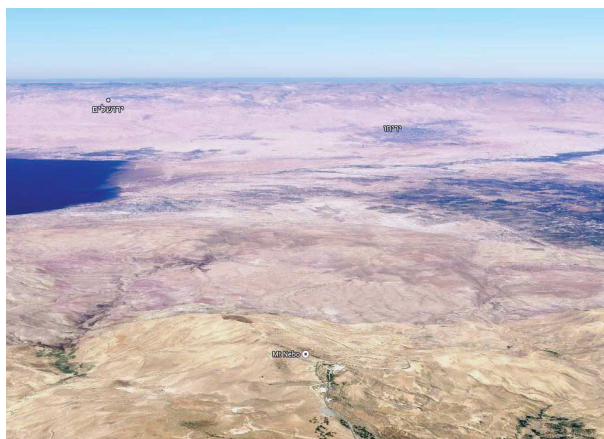
ד) "כדי שלא יטמאו אומות העולם את קברו בפסיליהם ובתועבותיהם" (שם). וכפי שאכן ראינו בהרבה קברי צדיקים רח"ל.

זיהוי המקום כיום

ברוב ספרי המסעות וחוקרי הארץ מציינים את ההר

"ג'בל נעבא" (ג'בל פירושו 'הר') המצוי מזרחית לקצה הצפוני של ים המלח, כהר נבו בו הסתלק משה ובקרבתו נקבר. מדובר בהר השוכן במערב ירדן, כ-7 ק"מ מערבית לעיר מידבא. פסגתו נישאת לגובה של 817 מטר מעל פני הים. משם אפשר לראות (ביום בהיר) אפילו את ים כנרת וים התיכון וכמובן ים המלח וחלקים נרחבים מארץ ישראל.

וכך כותב בסדר הדורות בשם גלילות ארץ ישראל, "באתי לק"ק נבו ונגד העיר הר גדול וגבוה וחלק מאד, אי אפשר לעלות עליו, הוא הר נבו ועליו מת משה רבינו ואין יודעין מקום קבורתו". אולי משמע מדבריו גם שהיה שם יישוב יהודי וקהילת קודש.

צילום אוויר מעל הר נבו, משמאל קצהו הצפוני של ים המלח, ברקע יריחו והרי ירושלים ובאופק הים התיכון

הר נבו ממעוף הציפור

קבר הצדיק מתפשטת עד שלשה פרסאות סמוך לקבר, (כ12 ק"מ), כך שכל שטח ההר הוא בוודאי בתוך המרחק הזה. מאז היו עוד מספר קבוצות שנסעו למקום, בפרט אלו שנסעו לקבר אהרן הכהן בהר ההר ובדרך העפילו גם למרומי הר נבו. למאמר זה מצורפת תמונה מביקור של קבוצת חסידי ברסלב בשנת תשנ"ט, בליווי שוטרים ירדניים חמושים, כשהם משקיפים לעבר שטח ארץ ישראל. יש לציין כי גם בספר דברי יצחק להמקובל רבי יצחק כדורי כתב שיש ענין ללכת להתפלל בהר נבו והמהדיר שם מציין שהוא כפי המקובל עד היום צפונית לים המלח וצופה על פני יריחו.

האמת היא שגם אנו תושבי ארץ ישראל יכולים לזכות להשתטחות מסויימת על קבר משה רבינו בהר נבו, אם נצליח להגיע קרוב לשפת נהר הירדן בין העיר יריחו להר נבו, היכן שכיום שוכן מחנה צבאי בשם "מחנה נבו" (ראה תמונה בכביש 'עוקף יריחו'). וזאת לאור דברי המדרש (פתיחתא דאיכא רבה דף ו' ע"ב): "אמר הקב"ה ליירמיהו... לך וקרא לאברהם ליצחק וליעקב ומשה מקבריהם שהם יודעים לבכות, אמר לפניו: רבש"ע איני יודע היכן משה קבור? אמר לו הקב"ה לך והרם קולך וקרא 'בן עמרם! בן עמרם! עמוד וראה צאנך שבלעום אויבים'. מיד הלך ירמיה למערת המכפלה ואמר לאבות העולם וכו', הניחן ירמיה ועמד על שפת הירדן וקרא: בן עמרם בן עמרם עמוד הגיע זמן שאתה מבוקש לפני הקב"ה". נמצאנו למדים שכאשר ירמיה הנביא חפץ להשתטח על קבר משה רבינו הלך למקום זה. כמו כן הרי התפשטות נשמת הצדיק היא "בכל הרואה" כפי שמבואר בקונטרס ציון המצויינת להרה"ק מטשעהרין.

משה רבינו נקבר במערת המכפלה?

בספר התמונה (מיוחס לתנא רבי נחוניא בן הקנה ומובא בסוף ילקוט ראובני) כתב שהמלאכים העבירו את משה רבינו למערת המכפלה וז"ל (תמונה ג' אות ר' דף ס'): "וה' זוגות נקברו במערה; ג' נגלות וב' נסתרות, הגלולים הם: אברהם ושרה, יצחק ורבקה, יעקב ולאה. והנסתרות הם: אדם וחוה, משה וציפורה, ואע"פ שנאמר במשה "ויקבור אותו בגי", זהו למשל. כי הנה פסוק אחר יש בזה שאמר "ולא ידע איש את קבורתו" (= ולכאורה

נראים הפסוקים סותרים זה את זה) **אלו ואלו דברי אלקים חיים, אמת שלא ידע איש את קבורתו, אבל המלאכים יודעים. והראיה, שהכתוב אומר "כי מנגד תראה את הארץ ושמה לא תבוא", כלומר, לא תבוא בעצמך אלא יביאך במהרה. וזהו למה, ששם נקבר משה על ידי המלאכים.**

רבינו אלעזר מגרמייזא, בספרו "הרוקח" מגלה כי משה הועבר דרך מחילה היוצאת מהר נבו למערת המכפלה, וז"ל: "ה' אמר אלי

קבוצת אנ"ש בליווי משטרת משקיפים מפסגת הר נבו לעבר ארץ ישראל

מחנה נבו, ברקע הר נבו לשיטת האדמת קודש

לא תעבור את הירדן הזה, ולא דרך מחילות, כי הלך דרך מחילות לאמר לאבות העולם. הנך שוכב עם אבותיך וכתוב "לא ידע איש את קבורתו", אלא דרך מחילות בא לשם למערת המכפלה, כי מחילה יוצאת מקברו של משה שהלך לקברי אבות". וכדבריו מצאנו גם במדרש תנאים (דברים לד"א וימת שם משה): "יש אומרים מחילה היתה יוצאת מקבורתו של משה לקבורתו של אבות, נאמר כאן "וימת שם" ולהלן הוא אומר "שמה קברו את אברהם". וכך גם מפורש בספרי (דברים שנז).

ואכן ידוע שלפני רבות בשנים היו נוסעים בז'

אדר למערת המכפלה, וזאת ע"פ המדרשים הנ"ל. אמנם יהודי צפת היו נוהגים לנסוע למירון, משום שרשב"י שורש נשמתו ממושה רבינו, והם מיחידי הדורות, ולאחר פרעות תרפ"ט כשהעיר חברון הפכה למקום מסוכן ליהודים, התחילו גם בני ירושלים לנסוע למירון. וכך כותב הגה"צ המקובל ר' אשר זעליג מרגליות זצ"ל בספרו 'הילולא דרשב"י': "יש יסוד גדול למנהג קדמון שנהגו בצפת ת"ו ביום ז' אדר לסע למירון, וגם אחרון אחרון התחילו לנסוע גם מירושלים רבים תלמידי חכמים חסידים ושלמים ה' עליהם יחיו".

נבי מוסא

בדרך היורדת מירושלים לים המלח, מצד שמאל ישנה פניה למדבר יהודה ול"נבי מוסא", אשר לדברי הערבים מדובר בלא פחות מאשר קברו של משה רבינו... אין כל ספק כי הדבר בטעות יסודו, ישנם כמה השערות כיצד הגיעו הערבים לדמיון פרוע זה, האדמת קודש שקובע כי לא רחוק מכאן היה ההר שבו השליכו את השעיר לעזאזל, טוען: "מדי שנה בשנה ראו פה את דחיפת השעיר, ובשמעם מהיהודים שקורין לזה ההר 'מקום הצוק' חשבו כי במקום הזה קבורת הנביא משה הנקרא אצלם מוסא, וחשבו אודות השעיר הנדחף כי זה קרבן אשר היהודים מקריבין אצל קבר נבי מוסא, וכמנהג הערביים להקריב קרבנות אצל קברי הצדיקים". ישנם הטוענים כי האיסיים שהתגוררו במדבר יהודה בזמן בית שני העריצו מאד את משה רבינו ובחרו לגור בגבעה זו הנמצאת בדיוק מול הר נבו מצד השני של בקעת הירדן ומכאן השם נבי מוסא. אחרים טוענים כי לאחר חורבן בית שני התיישבו באיזור נוצרים מארצות שונות שאחד מהם בשם 'משה' נקבר כאן והערבים חשבו שזהו משה רבינו.

כך או כך, למרבה הצער, בשנים שלפני קום המדינה הציונית נצלו הערבים את התהלוכה המוסלמית הקבועה שלהם, שהיתה יוצאת מדי שנה בחג הפסח בחגיגת א-נבי מוסא לירושלים, והיו פורעים ביהודי ירושלים וגרמו למאורעות דמים רח"ל.

השי"ת יזכנו שבמהרה נזכה לגאולה השלימה ולביטול מלכות הרשע מעלינו ומעל כל עמו ישראל ברחמים, בזכות משה רבינו מהימנא אכ"ר.

נ.ב. חלק מהחומר והתמונות באדיבות ר' ש. פ. והרב אבינעם לוי.

מהנעשה בחבורות האברכים

תפילה בכח

ביום חמשה עשר בשבט התאספו האברכים לתפילת שחרית כותיקין בכח בהיכל בית מדרשינו מא"ש. כהכנה לתפילה השמיע הרה"ח ר' שמעון צבי שפירא שליט"א שיחה בהיכל הכולל על גודל מעלת התפלה, ושכל אחד צריך להרגיש חיות בתפלה ולעשות עסק מהתפלה ולדעת שזה כל תקותינו. אח"כ עלו בצוותא להיכל ביהמ"ד הגדול, להתפלל יחד עם אנ"ש. התפילה היתה בהתעוררות מיוחדת כראוי לאנשי הצדיק. לאחר התפילה הסבו האברכים לסעודת חמשה עשר בהיכל הכולל, במהלך הסעודה נשמעו דיבורים מהרה"ח ר' אפרים נחמן אנשין שליט"א בענין מעלת התפלה יחד עם אנ"ש בבית הכנסת הנקרא ע"ש הצדיק.

סיום מסכת יומא

"נכספתי מאד להמשיך את העולם אל העשיה", אמר והזהיר רביה"ק, א"כ מה נאה היה המראה כאשר כמנין אברכים זכו לסיים מסכתיומא במסגרת "הדף היומי".

החברים הנמנים על חבורת יום שלישי, רצו לשתף את חבריהם בהרגשותיהם הנעלות, הזמינו את כל אברכי החבורה לשוב אתם משוש להשתתף בסעודת מצוה לגמרה של תורה ולחוג את השמחה המשותפת כאחד יחד.

כשלישים אברכים הסבו בליל ג' - ה' אד"א לסעודה חלבית - המרמזת לתורה ככתוב: דבש וחלב תחת לשונך - בבית חברנו ר' חיים צציק הי"ו, אשר אף הוא זכה להיות נמנה בין המסיימים.

במהלך הסעודה למדו את השיחה מחיי מוהר"ן כפי הסדר השבועי, ולאחמ"כ יצאו האברכים בריקודים נלהבים למשך שעה ארוכה, לכבוד חודש שמרבין בו בשמחה - אדר.

ומה גם כי ביום זה מתחילים אנשי שלומנו את ספירת הארבעים יום לפני חג הפורים לצעוק ולזעוק "הצילני מקליפת המן עמלק".

"ליהודים היתה אורה - זו תורה"

תפילה בכח וסעודת פורים קטן

ביום השישי י"ד אדר הראשון - "פורים קטן" התאספו האברכים בשנית לתפלת שחרית בכח.

אולם הפעם הוחלט ע"י ז' טובי העיר שהתפילה עד שמו"ע תיערך בהיכל הכולל, כדי שנוכל להתחיל מוקדם יותר - ארבעים דקות לפני נץ החמה, ומה גם שהתפילה במקום זה תרמה רבות להתעוררות והתלהבות.

וכמעשהו בראשונה - אך ביתר שאת - התקיימה התפילה בהתעוררות מיוחדת ובהתלהבות במתינות גדולה.

קודם התפילה השמיע הרה"ח ר' שמעון שפירא שליט"א שיחה לאברכים בהרחיבו על גודל התיקונים שנעשים ע"י כל חלק וחלק של התפלה; העקידה והקרבות והקטורת וכו' וכו' על פי כתבי האר"י ז"ל.

לאחר התפילה הסבו לסעודה לכבוד היום, ואף יין לא חסר באותו הסעודה לקיים שיטת הפוסקים שצריך לשתות ביום זה כדכתיב "וטוב לב משתה תמיד".

במהלך הסעודה נשא חברינו היקר ר' נחמן דוב היילפרין הי"ו דברים חוצבים להבות אש, עפ"י תורה כ"ט שעיקר שבח הצדיקים הוא שנאמין שכוחו של רבינו הוא גם היום ועוד יותר ויותר, כי הצדיק עולה בכל רגע. וזה היה טעות המן שחשב כי באדר הוא יכול לשלוט על כלל ישראל מחמת שאז מת משה, ולא ידע שבאותו יום נולד וכו' וכו'.

אין זה פלא שאחרי דיבורים נלהבים כאלו יצאו כל הקהל בריקודים סוערים על הספסלים... דקות ארוכות שרו ושמחו על גודל מעלתינו שזכינו להתקרב לרבינו.

ז' אדר - נסיעה למירון

כל ברסלב'ר חסיד יודע לומר משגב גדולת רשב"י באשר נשמתו נאצלה בין אותם נשמת יחידי הדורות, וכאשר הרבה לרמז בקדשו ראב"ן בספרו כוכבי אור על הקשר המיוחד שיש בין רשב"י לנשמת משה רבינו ע"ה. ועל כן נהגו אנ"ש לעלות להתשטח על ציונו הקדוש של רשב"י במירון, ביום גדול זה, להתפלל ולבקש שנזכה להמשיך עלינו קדושת הרועה הנאמן, ללכת בדרכי הצדיקים יחידי הדורות, ובפרט להמשיך

עלינו קדושת רביה"ק הצדיק האמת שבדור הזה, להתקרב ולהתבטל אליו בתמימות ופשיטות.

ואכן בליל שישי - ליל ז' אדר א' יום פטירת משה רעיא מהימנא זיע"א ארגנה איחוד האברכים נסיעה מוזלת למירון במחיר של עשרים ₪ בלבד. וזאת ע"י נדבת אחד הרוצה בעילום שמו. האברכים גמרו שם את כל ספר התהילים בצותא לישועת כלל ישראל.

החבורה בבית שמש

כבר כתבנו בגליון העבר על החבורה החדשה בבית שמש, בשכונת קנה בשם - גבעת ירושלים, כאשר בכל יום שלישי מתאספים האברכים בבית הר"ר ישראל שוורץ הי"ו, וכל שבוע מביאים משפיע אחר להשמיע בפני האברכים שיחה בתורה רביה"ק.

החבורה מצליחה בס"ד למעלה מהמשוער, כאשר החבורה מונה כ - 40 אברכים הצמאים לדבר ה' וצדיקיו, כאשר החבורה תרמה גם הרבה להאחדות והקירבה בין האברכים. בליל שישי האחרון מימי השובבי"ם התאספו האברכים בקבר דן בן יעקב לתפילת ערבית בכח, ואח"כ נשא בפניהם שיחה מיוחדת הרה"ח ר' נתן ברנש"י שפירא, בהרחיבו על יסודות גדולים בעניני קדושת הבית והמסעף. ביום חמישי י"ג אדר א' נסעו האברכים נסיעה לקברי צדיקים להתפלל על ישועת הכלל והפרט, ובלילה ליל י"ד אדר - פורים קטן, נסעו אל ברעם ונכנסו אל מעמקי היער להשתטח על קבר מרדכי ואסתר, אף סעדו שם את לבם באהבה ובאחדות הלבבות.

החבורה מתקיימת בבית הר"ר ישראל שוורץ הי"ו, רח' החיד"א 3 (קומה 2-), כל יום שלישי בשעה 8:00. (סיום בשעה 9:00).

וכאן המקום להודות למארח הנכבד אשר מקדיש את ביתו מידי שבוע בשבוע עבור החבורה, ברכותינו שלוחה אליו שיהיה ביתו בית ועד לחכמים, ויזכה לרוות מלא חפניים נחת דקדושה מכל יו"ח מתוך הרחבת הדעת וסייעתא דשמיא, לראותם הולכים בדרך רביה"ק עד עולם.

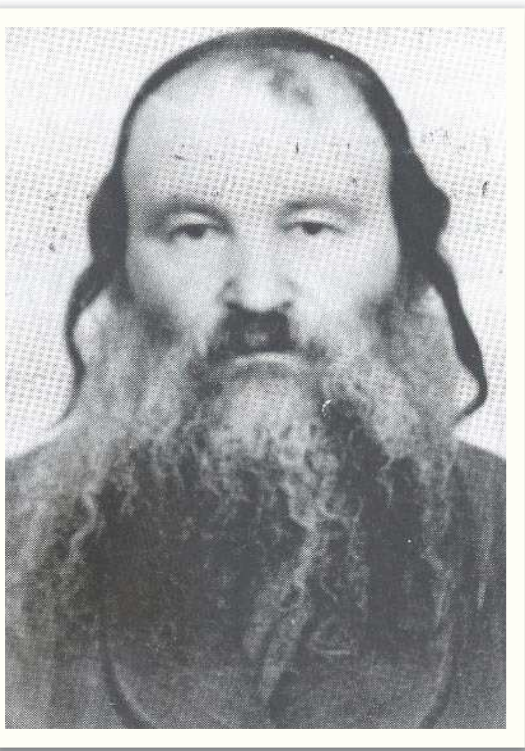
אנשי הצדיק

תולדות ימי חיי אנשי שלומנו

הרב החסיד ר' שמואל הורביץ זצ"ל

מאת נכדו: ר' עמרם יוסף רוזנפלד

בהתקרב יום ההילולא של החסיד המופלא ר' שמואל הורביץ זצ"ל, אמרנו נלכה נא במשעולי חייו הנשגבים ונלקט כמה גרגירים. הן אמת שכל חייו היה מקשה אחת של עבודת ה' ודביקות נפלאה בה' ובצדיקו, אולם נתמקד רק בנקודה אחת והיא: עבודת השמחה וההתחזקות.

רק מן ההכרח לציין שכל זה נבעה מגודל התקשרותו ודביקותו בצדיק, אשר רוב רובי דבריו וציר חייו נסובו תמיד עליה, כי זה עיקר העיקרים ויסוד הכל. כאשר נשאר לנו לפליטה בס"ד שיחה נוראה אשר נשא ביוםא ההילולא של רבינו הק' בהתוועדות אנ"ש בסוכת ביהמ"ד 'אור אברהם' – קטמון, שהוקלט ע"י ר' מנדל סלוביק ז"ל שהיה דוד של הרה"ח היקר מוותיקי וחשובי אנ"ש ר' נחמן בורשטיין זצ"ל שנלב"ע זה עתה, וכן מאמר שהודפס בקובץ אולפן חד"ת ע"י הרה"ח הנ"ל, ובו מבאר גודל ועוצם ענין התקשרות לצדיק שזה יסוד היסודות ויסוד הכל ודבריו בוערים כגחלי אש.

מספרים מקורביו ושומעי לקחו, כי אף פעם לא דיבר על צד השלילי כי אם על הצד חיובי שבכל דבר. וספר המכתבים אשר לו "מכתבי שמואל" – כל כולו מדבר מהתקשרות לצדיק, התחזקות ושמחה, דביקות וכיסופים, געגועים והשתוקקות להשי"ת וצדיקיו.

השמחה והחיות שהיתה לו בעבודת ה' בנעוריו כשהתקרב לדרך רביה"ק מתוארת ביד אמן ביומנו "ימי שמואל" ושם גולל באריכות את החיות והשמחה הנפלאה שהיתה אצל אנ"ש. נציין רק דוגמאות אחדות:

בפרק קס"ט מספר על שיעור קבוע שהיה בביהמ"ד ברסלב בעיר העתיקה כל יום לאחר מעריב, בהשתתפות ר' שלמה וקסלר ר' יעקב פילמר ור' נתן בייטלמכר ועוד, ואחר הלימוד היו מזמרים ורוקדים רקידה במעגל, ור' יעקב היה משורר ניגונים יפים וריקודים יפים. כן מתאר רבות השמחה התמידית הנפלאה ששררה אצל אנ"ש תמיד ובפרט בשבתות וימים טובים, לימים סיפר ר' שמואל הרבה על החיות והשמחה הנפלאה הזו ובמיוחד מציין את החסיד ר' יעקב פילמר שפניו האירו תמיד משמחה ועל ידו נפתח לו אור חדש וחיות חדש בענין רבינו זיע"א, והיה אצלו יקר מכל הון.

עד כדי כך, שבצוואתו ביקש ר' שמואל להיטמן ליד הבארדיטשעבער'ס; ר' יעקב פילמר ור' נפתלי כהן מחמת "שהם היו אנשים שמחים ואני אוהב אותם!"...

מרגלא בפומיה של ר' שמואל: "השבת הוא מכנים אורח גדול והוא מכבד את כולם; כשבא ר"ח הוא נותן לו את כל המוסף ומשייר לעצמו רק כמה קטעים קטנים, כשבא יו"ט נותן לו את כל התפילה ומשייר לעצמו משהו מן המשהו, אולם כשתשעה באב בא לו אצלו הוא דוחהו לגמרי, מפני שהיא מארחת אצלה רק שמחה..."

ובאמת בשבת קודש ראו על ר' שמואל דביקות נוראה ופניו בערו כלפיד אש. ר' חיים זילברמן שליט"א מסמך על כך דברי הרב ר' ברוך'ל שאמר: "כל מקדש שביעי" – כולם מקדשים את יום השביעי, אבל 'כראוי לו' – כל אחד ואחד כפי הראוי לו..."

היה רגיל לפרש הפסוק (תהילים קל"ט כ"ד): "וראה אם דרך עוצב בי ונחני בדרך עולם" דוד המלך מתחנן

לפני השי"ת שיבחן את דרכי עבודתו, ואם דרכו זה אשר הולך בו יש בה מן העצבות, מוטב כי ינחהו בדרכו של עולם הזה – בדרכי מסחר משא ומתן ובלבד לא בדרך זו ח"ו, יען כי עצבות היא סמ"א ואין לך גרוע ממנה גם כשהיא מלוכשת כביכול בעבודת ה'.

מספר ר' מרדכי (ב"ר אהרן) הורביץ ששמע מזקינו ר' שמואל, כי כשהיו בשבי הירדני ערכו אנ"ש סעודת הילולא ביום הילולת רבינו הק', ושם בשבי היו יהודים מכל הסוגים וגם מאחינו הרחוקים, וכולם באו להשתתף בסעודה. ור' שמואל דיבר אז בהתלהבות עצומה איך שהשי"ת אוהב כל יהודי ומחפש רק הטוב בכל יהודי וכו' וכו' וכולם התעוררו מאד, לאחר מכן נערך שמחת בית השואבה בהשתתפות הרבה מיושבי המחנה והיתה שם שמחה עצומה ונפלאה שהרקיעה שחקים. זמן מה לאחר מכן התעורר ויכוח בין החרדים לאחד מהרחוקים ובתוך להט הויכוח התבטא אחד כלפי החילוני "וכי יהודי אתה בכלל?! ענהו הלה בהתרגשות: "וכי איך אתה אומר כך, אהרל"ס טאטע (הוא הרה"ח ר' אהרן ב"ר שמואל שהיה הצעיר מיושבי השבי) אמר שהשי"ת מאד אוהב אותי..."

ואכן בדיבוריו המאירים והמחזקים הצליח להפיח רוח חיים גם ברחוקים, כפי שסיפר הרה"ח ר' דוד שכטר ז"ל שבסעודה שלישית היה יושב לו ר' שמואל בסילודין ואומר תורה והנוכחים מקשיבים, ביניהם היתה קבוצה של חילונים שהיו באים בקביעות לשמוע את דבריו וכולעים בצמא את דיבוריו המחזקים המרעפים טל תחיה בארץ ציה ועיף בלי מים.

ר' שמואל היה אומר: "אם אתה רואה על אחד שאינו בשמחה תדע שעוד לא דרך על מפתנו של רבינו!"

מן העניין לציין כי במכתב שכתב בפרשת שמות לאחד ממקורביו שהיה מלמד תשב"ר, אחר שמבאר ההנהגות הכלליות שאמר רבינו שכל אחד מחויב לקיימם והם: א. ללמוד כל יום שו"ע לדעת את ההלכות היאך להתנהג זהו עיקר התורה, ב. להתבודד בכל יום, ג. להיות ר"ה אצל הצדיק, מסיים כך: "עכשיו ידידי הטוב והיקר, העיקר יותר מהכל צריך להחיות את עצמו ולהיות שמחים בזה שאנחנו יהודים ועם הנקודות טובות שחוטפים ועם הכיסופים, כמו שאומר רבינו מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד, וכמו שמביא ר' נתן בליקו"ה על פרשת השבוע "ויצו פרעה למילדות" וכו' שהצוה"ר מפתה את אלה המלמדים תורה לנפשות ישראל (כל המלמד בן חבירו תורה כאילו ילדו) שיכניסו בהם עצבות, היכן שיש איזה נקודה טובה שנקראת "בן" לדרוס אותה ברגליים להפוך אותה לכלום ולומר שהיא מלאה פניות וכו', וכל

ה'בת' זה נקרא הדברים הלא טובים העבירות 'תחיון' את זה תגדלו, כל זה שבכח העצבות הם ישארו אצלו תמיד כי עיקר שהיצה"ר מתחזק דרכו הוא עצבות, אבל הם לא עשו כך רק "ותחיון את הילדים" הם הרימו אותם ושימוחו אותם ועי"ז נגאלו כמו שכתוב "כי בשמחה תצאון".

במכתב אל ידיד נפשו מקורבו החסיד ר' הערשל וואסילסקי ז"ל כותב: "והנה להתחזק את עצמו בשמחה שהוא רפואה לכל חליי הגוף והנפש, ומה מאד מסוגל לשמחה ולכל טוב סלה שילמוד כבודו וכן כל החברים את התורה בליקו"מ תורה כ"ד אמצעותא דעלמא זה המדרגה שבכל המדרגות שאין למעלה הימנה שיכולים לזכות כל אחד ואחד לעלות עד אין סוף ממש ע"י עשיית המצוות בשמחה, וגם האריז"ל הזהיר מאוד התנאי הראשון לעשות המצוות בשמחה וכל מה שזכה הוא ז"ל רק עי"ז, וללמוד כל יום ויום הלכה הקדושה והנוראה מאד על זה; ליקו"ה או"ח ח"ב הודאה הלכה ו' לא יעבור יום מבלי ללמוד בהלכה הזאת, כי הוא ממש

טעם גן עדן העליון אור הגנון יין המשומר בענביו משישת ימי בראשית, תלמודו הלכה הזאת ותזכו בוודאי לשמחה ולכט"ס".

הרה"ח ר' שמואל משה קרמר שליט"א מספר כי בתחילת התקרותו לקח את דרך רבינו באופן של יראה ומי ששינה לו את כל ההסתכלות על דרך רבינו היה הרה"ח ר'

שבתי ב"ר שמואל הורביץ שלמד יסוד זה מאביו הגדול, אשר דרך רבינו הוא התחזקות התחזקות ושוב התחזקות! ומספר ר' משה שהדבר השפיע עליו כל כך שהרה"ח ר' נתן צבי קעניג זצ"ל שהתכתב אתו (לאחר שרנ"צ עבר להתגורר בב"ב) כתב לו פעם כי מסגנון הכתיבה נראה שעבר עליו שינוי מהותי, כאשר אכן היה כך באמת, כי הצעידה בדרך ההתחזקות והשמחה להיאחז לעובדא ולמעשה בכל נקודה טובה השפיע עלי לטובה, והיה זה ללא ספק שינוי מן הקצה אל הקצה. ומוסיף: אני מתפלל שלא תפסתי קודם שזוהי דרך חיים לצעוד בה, ורק לאחר שיסוד זה עומד על מכונו אפשר לקבל את ההתעוררות ושאר ענייני עבודה, כי היסוד הוא התחזקות, וכמו שכותב מוהרנ"ת בשם רבינו ז"ל למרות שיש ללכת עם כל התורות אבל עם תורה רפ"ב "אזמרה לאלוקי בעודי" יש ללכת בתמידות, כי הכל נמצא שם, הכל תלוי בתורה הזאת. ורואים שמוהרנ"ת ב"עלים לתרופה" אחרי שכותב דברי התעוררות הוא מוסיף והעיקר שכחתי להיות בשמחה תמיד.

במכתביו מזכיר הרבה שהאריז"ל אמר שהשיג הכל רק מחמת שעשה המצוות בשמחה, וכן מזכיר הראשית חכמה שמצוה בשמחה חשובה אלף פעמים מעשיית מצוה שלא בשמחה.

כן היה מספר על החיות הנפלא והשמחה בעבודת ה' שראה אצל אנ"ש דפולין (כשהיה שם בדרכו לאומן), וידוע שהחסיד הקדוש מגדולי אנ"ש דפולין ר' יצחק ברייטער הי"ד דיבר תמיד רק על ההתחזקות ונקודות טובות, וכשהיה ר' שמואל בר"ה בקיבוץ אנ"ש בלובלין כותב ר' שמואל (ימי שמואל פרק קצ"ב) "ומה מאוד נתדבק לבי להם, וכמה לילות לא ישנתי אז מרוב התרגשות". ומספר שם על

החיות שהיה לו מאנ"ש הקדושים דשם, גם מהקיבוץ הק' בלובלין נתרגש מאוד, ובר"ה לאחר התפילה אמר לר' יצחק ברייטער שאפשר שקיבוצי אנ"ש מרומזים בפסוק "כא"ל (א-א) ומן י'רושלים ל'ובלין שהיו שם אז הקיבוצים של אנ"ש) תערוג על אפיקי מים" ענהו ר' יצחק בשנינות: "ואולי מרומז הקיבוצים בפסוק "אל"י למה עזבתני..."

כן מתאר ר' שמואל העבודה והחיות והשמחה ששררה אצל אנ"ש באומן על אף שהיו אז זמנים קשים מאוד מפני גזירת המלכות הרשעה,

ומתאר באריכות השמחות והריקודין ומוצאי ר"ה כל הלילה הריקודים, וצום גדליה הזעקות על הציון הקדוש מי שלא ראה זאת אי אפשר לצייר לו... וסיפר ר' נחמן רוסישער ז"ל שזוכר כי במוצאי ר"ה באומן היו ריקודים כל הלילה ור' שמואל רקד במשך כל הלילה בריקודים נפלאים והרים את הקהל למצב של שמחה עצומה.

ר' שמואל היה רוקד ומשמח בחתונות והיה לו ריקוד מיוחד כזה: היה עולה על השולחן ושואל וכי איך נרקוד?! וסיבב כובעו לצד אחד ואומר: אם נרקוד כך - הרי כך רוקדים אומה פלונית, אח"כ סיבב לצד שני ואומר: ואם נרקוד כך - הרי כך רוקדים אומה פלמונית...

גם היה אומר תמיד "מי לנו כרבינו שהזהיר על גודל מעלת השמחה ולהיפך על גנות העצבות!" וכך כותב במכתב (מכתבי שמואל ל"ו) "כל העוונות הם מחמת העצבות והמרה שחורה, ורבינו אמר על השמחה שהיא 'מצוה גדולה' והיפך על העצבות שהיא 'עבירה גדולה'. ומסיים שם: "ותלמוד היטב התורה הזאת (כ"ד תנינא) שיהא נחקק בלבך ותוכל לחזק עצמך תמיד בזה" ומצטט שם את דברי רבינו כי "עצבות מזיק מאד מאד, ודע שתיכף כשאדם רוצה לכוון בעבודתו יתברך אזי תיכף הוא עבירה גדולה כשיש לו עצבות כי עצבות היא סט"א והשי"ת שונא

"אם אתה רואה על אחד שאינו בשמחה תדע שעוד לא דרך על מפתנו של רבינו!"

אותה" עי"ש היטב. ומצטט שם הרבה מראי מקומות מעלים לתרופה, ומסיים "ועי" בפרט במכתב ת"ה עי"ש הלשון היטב, ואם אמנם הצעקה מעלה גדולה וכו' עכ"ז כשנוטה הצער והצעקה ומ"ש לעצבות ויגונות היא מזקת יותר" עי"ש היטב.

ר' שמואל היה תמיד מלא תודה והודאה להשי"ת והיה אומר בשם מדרש שכמו ששערי דמעות לא ננעלו כך שערי תודה והודאה לא ננעלו ותמיד מתקבלין. במכתבי שמואל מכתב מ' כותב "אבל כשמחזיקים ברבינו הק', איך שעובר ואיך שהולך, כבר צריכים להיות בשמחה, ורק לרקוד כל הזמן מרוב שמחה, כי דעת חסרת מה קנית, דעת קנית מה חסרת, דדא ביה כולא ביה, הבע"ד מכסה את הנקודה שלא יוכלו לשמוח, אבל צריכים להתבונן; יודעים מכזה רבי קדוש! כזה אור שלא היה עדיין בעולם וכמוהו לא יהיה עוד! ואני נקרא מאנשיו!..."

ובמכתב פ"א [שכתב במירון ג' אד"ש תשכ"ה] כותב "עכשיו ימי אדר שמרבין בשמחה, וכעת קרוב לו' אדר פטירת מרע"ה שזכותו עמד להם אז, ופה במירון מתאספים על הציון הק' בהתעוררות גדול, ובוודאי ההכנה הוא על פורים, וקדושת הצדיק מתפשט על כל העולם כולו (וכמובא בליקו"ת תפלה מ"ז ח"ב,

וכעת קרוב לו' אדר פטירת מרע"ה שזכותו עמד להם אז, ופה במירון מתאספים על הציון הק' בהתעוררות גדול, ובוודאי ההכנה הוא על פורים

תפילת ל"ג בעומר עי"ש), ושבתי זה הוא פרשת זכור שחיוב לשמוע מחיית עמלק מ"ע מן התורה, וענין קליפת עמלק הוא העיקר שורש היצה"ר שבאדם, ובזה יש כמה מינים פגה"ב ומחשבות והרהורים וגאות ופניות אשר קרד בדרך בחי' קרי (בחי' יקר וגאוה) פגה"ב רח"ל, והעיקר מכל הוא ויזנב כך כל הנחשלים שמפיל האדם בדעתו ומעציבו, כמובא בדברי רביז"ל שעיקר נשיכת הנחש הוא עצבות

ועצלות, שזה גרוע מהכל, תחילת נפילה ניסה וכו' היאוש קונה, וע"כ להיפך עיקר מחיית עמלק הוא בחי' 'יהושע' "מלא כל הארץ כבודו", שמחה והתחזקות בה' וצדיקים, וזה ענין גדולת קדושת שמחת פורים ושכרותו כמובא הרבה בליקו"ה מזה".

יה"ר שנוכח להתחזק להיות בשמחה תמיד, להמשיך השמחה של פורים על כל השנה כולה, אמנן

פעי"ה ק ירושלים תובב"א
ועש"ק לסדר "תמים תהיה עם ה' אלוך" אלול תשכ"ו לפ"ק

בעל הרחמים והסליחות ייטיב הכתיבה והחתימה
להיקר והנעלה וכו' כבוד הבחור כמו ... נ"י ויפיע ויצליח בדרכי תורה והיראה.
אחדשה"ט כמשפט וכדת.

ראשית הנני מברך אותך שתזכה להכתב בספרן של צדיקים אמיתיים ובראשם אדמו"ר הקדוש והנורא נמ"ח אשר מזכנו
ומביאנו לחיים האמיתיים והנצחיים לנצח נצחים.

היום קבלתי גלויתך לשמחתי. והנה מבין כותלי דבריך נראה כי הנך מאוד כוסף ומשתוקק ללכת בדרכי החיים כאשר הורנו רבינו"ל
שהכיסופים וההשתוקקות להשי"ת הוא יקר מאוד וכבר אמרו בזה"ק לית רעותא טבא דאיתאביד היינו שלא נאבד שום רצון טוב, וכל
הרצונות נתלקטים אחד לאחד עד שעושים פעולות גדולות בהלב והנפש ומוציאים מכח אל הפועל אל העשייה והקיום וזהו יותר חשוב
ונעלה ממה שמקיימים בלי רצונות וכיסופים מקודם. ועיין באריכות מזה בהתורה ל"א ושם תראה נפלאות גדולות ממעלת ההשתוקקות.

אבל דע לך שהרצון צריך להיות באמת ובתמים ולא להטעות את עצמו חלילה לחשוב ולדמות בנפשו כאילו הוא רוצה כי הבע"ד מטעה
את האדם בזה כדי לרמותו בחושבו שכבר יצא ידי חובתו בדמיון רצונו, אולם צריך הרבה להשיג ע"ז ולא להוליך עצמו שולל אחר הרצון
המדומה, והסימן הוא לדעת אם הרצון הוא באמת ובכנות – על זה יוכיח התפלה והבקשה להשי"ת אם האדם מתייחד עם קונו להעתירו
ולהפצירו שיעזור לו ויסייעו לעבדו ית' באמת ובלב שלם ומוציא בפיו השתוקקותו וכיסופיו ומדבר כל זה לפני השי"ת – זהו המבחן
והנסיון של האדם אם הוא חפץ באמת ופיו ולבו שוין להגיע למדרגות קדושות ועליונות כי הדיבור פה הוא כלי השפע להוריד ממרומים
השפעות עליונות של קדושה וטהרה וסייעתא דשמיא לעבודתו ית' כי במחשבה לבד א"א להאדם להגיע לתכלית שלימות רצונו, כי יש
מחשבה דיבור מעשה והדיבור הוא הממוצע בין המחשבה והמעשה והוא מוציא את המחשבה שהוא הרצון כידוע מכח אל הפועל היינו
אל המעשה.

וע"כ הזהירנו מאד רבינו"ל להרבות בפשיטות בלי שום חכמות בדיבורים קדושים של תורה ותפילה והתבודדות ולדבר כ"א עם חבירו
ביראת שמים ולדבר הרבה דיבורי אמונה ובטחון והתחזקות והתעוררות ולדבר הרבה מהתכלית והזכרון של עלמא דאתי כי הדיבור האמת
יש לו כח גדול לעורר את האדם ולהזכירו איזה תפקיד מוטל עליו בזה העולם החושך ולשם מה בא לכאן האם נולד בשביל למות ח"ו? כי
בימי חייו של האדם אם אינו חי עפ"י התורה הק' אזי חייו אינם חיים כמו החיות והבהמות שהם ג"כ חיים אבל אינם יודעים מחייהם ומה
זה חיים, וכבר אחז"ל רשעים בחייהם קרויים מתים מחמת שמנתקים ומכריתים עצמם מחי החיים הנצחיים ואובדים עולמם וחלקם לעתיד
ומאומה לא ישאו בעמלם והיתה יגיעם להבל ולריק השי"ת יצילנו מהם ומהמונם.

וע"כ אחר שהעוה"ז מסוכן מאד והוא גשר צר כמאמרו ז"ל והיצה"ר אורב תמיד ללכדו ברשתו נפש האדם ובפרט של אלו הרוצים
והחפצים באמת – אין עצה כ"א להזכיר א"ע תמיד בדיבורים לפני הבורא מהו התכלית והמטרה בחיים חיותנו מה עלינו לעשות ולפעול
כדי להגיע לתכלית הנרצה כרצונו ית' וכרצון יראיו וכו' ובה שניישב דעתנו מעט מעט נוכל בע"ה להתעורר משנתנו בהבלי העולם
ולהתקומם נגד שונא נפשנו להודפו ולדחותו בשתי ידים ולהתמסר היטב לעסקי עבודתו ית' – אולם עלינו לדעת בדיעה ברורה שמלחמת
היצר הוא תמידי כל ימי היות האדם על פני האדמה והוא הנקרא בספרי מוסר "המלחמה הגדולה" כמאמר החכם לאלכסנדרוס מוקדון
כידוע, אך בדבר זה הוא מובדל משאר מלחמות גשמיות אשר בהם אין נצחון אלא עד תום המלחמה, אבל במלחמת היצר הנצחון הון בכל
עת ובכל שעה שמתגברים עליו, כי אינו מלחמה אחת וארוכה אלא שרשרת של מלחמות זמניות כפי כוחו של האדם לעמוד בנסיון אשר
שולחים עליו מלעילא "ולרגעים תבחננו" שבכל רגע ורגע יש נסיון אחר שהאדם צריך לעמוד בו כפי מקומו ושעתו של האדם וכפי ערכו
ומדרגתו כן ערך נסיונו, ואם זוכה לעמוד בנסיון זה ולהתגבר על היצה"ר אויבו ושונאו שהוא בעל הנסיון הזה אזי הוא עטור נצחון בנקודה
זאת והרג את היצה"ר הזה, עכשיו שהוא עלה לדרגא יותר גבוהה מהנצחון הזה אז יש לעומתו יצה"ר אחר ג"כ יותר גבוה כי זה לעומת זה
עשה האלקים כידוע, וכעת צריך כבר לעמוד בנסיון אחר יותר גבוה הכל לפי ערך גדולת האדם, וגם לזה כוונת חז"ל כל הגדול מחבירו יצור
גדול הימנו וכמובא זאת בהת' ע"ב בליקו"מ עיי"ש.

אך גם זאת צריך לדעת שבכל נקודה ונקודה של מלחמת היצר יש כנגדו גם כלי זיין שבזה ממיית את היצה"ר רק צריכין לאחוז תמיד את
הכלי זיין וכמו שבמלחמה גשמית מוכרח איש הצבא להחזיק תמיד אצלו את הנשק ולהיות תמיד דרוך לקרב ואם מניח לרגע את נשקו הוא
עלול ליהרג באותו רגע, כן הדבר אצלנו כי היצה"ר שוכן תמיד בלב האדם ומצפה לרגע שבו יניח את כלי זיין ואז תופסו ברשתו כל
יקום ממנה, ומחמת שמיד אחרי מלחמה זאת באה מלחמה אחרת צריך לפעמים להחליף את הכ"ז לפי דרישת המצב והשעה,
ובזה גם כן יובן מה שאמר רבינו"ל בהתורה ל"ד מענין הג' נקודות שכל אחד צריך לקשר את לבו להנקודה השייך ללבו "בעת

הזאת עיי"ש, ומבאר בליקו"ה ובפרפראות לחכמה הפירוש של בעת הזאת, אבל לפי דברינו הנ"ל גם כן יתבאר בטוב טעם ודעת התיבות של בעת הזאת, כי לפי הנ"ל כל רגע ושעה, האדם יש לו נסיונות אחרים ללחום אתם וכפי האמור לעיל יש לו מוכן גם כלי זיין נגדם, רק צריכים להפעיל את הכלי זיין הרצוי והמתאים לפי המצב והמקום, וכמו במלחמה גשמית מחליפים את הנשק בהתאם לצורך המצב והמלחמה פעם רובים ופעם רימונים ופעם תותחים ופעם פצצות וכו' וכו', כן הדבר כאן בשעה זו צריכים ללמוד ובשעה זו צריכים להתפלל... לתת צדקה... לגמול חסד... לעשות טובה... לדבר עם חבירו ביר"ש... לומר תהילים... להתבודד... לקום בחצות... לנסוע לצדיקים... מו"מ באמונה... לכבד או"א... להתוועד עם אנ"ש... לדבר מהתכלית... הכל לפי דרישת העת והזמן השייך לו בעת הזאת, ובכל רגע ורגע יש איזה נקודה אשר יכול להתקשר אליה ולהחזיק מעמד נגד היצה"ר הרוצה להפילו שחת ר"ל.

ומזה יש להבין במקצת עד היכן צריכים להיות נזהר בשמירת ערך הזמן לבלי לאבדו בידים ולבלותו בדברים של מה בכך אשר אין בהם שום תועלת להנשמה – ומה מאוד מתקן דברי חכמי המוסר במאמרם "אין אבידה כאבדת הזמן" כי הזמן הקצוב לחיי האדם אינו חוזר אחורנית – ויום המות מתחיל מיום הוולדו, ורביז"ל אומר בתורה קע"ט שכל יום ויום הוא בריאה בפני עצמו ויש לו שפע שלו "כי גם הזמן צריך שפע וחיות מלעילא שיוכל להתקיים ולהוות זמן", ועל כן אם האדם עוסק בעבודה"ש בזה היום אזי הוא מוסיף לו חיות והיום הזה נקרא יום חי (אלעבעדיגער טאג) ומאיר למעלה באור נפלא וחיות גדול (וכמו שמובא בשם תלמידי הבעש"ט זצוק"ל זיע"א עה"פ "יום ליום יביע אומר" שכל יום מתפאר לפני היום הבא לאחריו ראה כמה מצוות עשו ביומו ראה כמה חיות ואור ניתוסף בו, וכך הוא עולה למעלה בשלימות ובתוספות קדושה). אבל אם ח"ו פוגמים בזה היום ר"ל אזי לא די שאינו מוסיף חיות ואור לזה היום אלא אף גם מוציא ממנו עצם חיות והיום נשאר פגר ומת בלי חיות, וע"כ צריכים להיזהר מאוד מאוד בשמירת הזמן ולנצל כל עת ורגע בדברים שבקדושה השייך להם ולא להפסיד באבידה שאינה חוזרת ולא לדחות מיום לחבירו כלל, כי כל יום יש לו עבודה משלו ואיך יוכל להשליך את החסר ליום הבא אחריו והלואי שיפרע בזמנו (עיין בסוף התורה מ"ט).

ובכן צריכים לעשות התחלה חדשה מהיום והלאה כי מאי דהוה הוה והעיקר מעכשיו כמו שאמר רביז"ל, ובפרט בימי אלול הקדושים אשר הם ימי רצון וימינו פשוטה לקבל שבים (וכמו שהעסק והחנות מחכה לקונים כן כביכול מחכה ומצפה לשבים אליו בחי' שובו אלי ואשובה אליכם), וכמו שדברנו במוצש"ק בשם הבני יששכר שחודש אלול עם עשרת ימי תשובה שהם מ' יום מחזיקים תשע מאות ושישים שעות (תתק"ס כמו תתק"ס לוגין שבמקוה) אשר בכל שעה ושעה אפשר לטהר עצמו ולשוב בתשובה שלימה לפני השי"ת כמו במקוה מזה מקוה מטהר את הטמאים בתתק"ס לוגין אף הקב"ה מטהר את ישראל באותם הימים שהם תתק"ס שעות.

אין עצה כ"א להזכיר א"ע תמיד בדיבורים לפני הבורא מהו התכלית והמטרה בחיים חיותנו מה עלינו לעשות ולפעול כדי להגיע לתכלית הנרצה כרצונו ית' וכרצון יראיו

לזאת חביבי היקר, אם באמת חפצך ותשוקת לבבך לקיים הכתוב "וחזקת והיית לאיש" והכתוב "טוב לגבר כי ישא עול מנעוריו" איעצך בתור אוהב נאמן עוזב את דרכי הילדות הבל ותשתדל להשכיח מלבך את העבר, רק חזק ואמץ מכאן והלאה לפתוח דף חדש בפרקי תולדותיך למען תלך בדרך טובים ועשית הישר והטוב בתמימות ופשיטות ותראה לקיים הדברים הפשוטים ג"כ כמו אמירת ספרי רביז"ל אעפ"י שאינך מבין אותם באיזה מקומות כי הם סגולה גדולה לטהרת וזיכרון הנפש וכמו כל דבר גשמי שיש לו סגולה לרפאות איזה דבר אף שלפי דרך הטבע אינו מובן מ"מ כך הטביע הקב"ה בהדבר שיהיה לו סגולה זאת, כך הוא אצל ספרי רביז"ל שיש להם סגולה לריפוי הנפש ולחשק הלימוד ועשיית כל דבר שבקדושה, ותראה גם לומר תהילים בכל יום וליקוטי תפילות ולהרגיל לדבר לפני השי"ת אפילו רק איזה דיבורים באידיש: "רבש"ע האב רחמנות אויף מיר איך וויל באמת זיין אנערליכער איד, העלף מיר איך זאל טאקע קענען אויספירן דאס וואס איך וויל" ועוד דיבורים כאלה כאשר תשאלך נפשך לבקש מאתו יתברך. ותאמין לי שזה יועיל לך הרבה להתחזק בחשק התורה והעבודה כי לאט לאט תתחיל להרגיש מעלת התורה ומצוותיה לא כמצוות אנשים מלומדה או מחמת הכרח.

ומה שרצית לשלוח לך איזה סם וחומר נגד היצה"ר, תדע ידידי שהתרופה הזאת נמצא בבית מרפא של ספרי רביז"ל ומשם תקחנו, ובמשך אמירתך ולימודיך בספרייך הק' תמצא בכל פעם איזה עצה והנהגה טובה אשר בזה תוכל לעמוד נגדו. וכבר אמרו חז"ל בראתי יצה"ר בראתי תורה תבלין, והלימוד התורה הק' בעצמה מגינה ומצילה מהיצה"ר והאור שבה מחזיר למוטב, אך להרגיש את האור וקדושת התורה צריכים גם להתבלין שהם ספרייך הק' ועצותיו. ואם תתמיד בהם בעז"ה תמצא בהם חפץ ותשוקת נפשך.

והנה הרמב"ם ז"ל אומר שאם רוצים להכיר איזה אדם אזי צריכים לראות מי הם חבריו ורעיו, ע"כ תראה מאוד להתחבר עם החברים הטובים ביותר של הישיבה, ואשר ג"כ יש להם בינה והשכל בעסק רביז"ל, ומהם תלמד לעשות ולקיים ושאר העבודות, אך אל תרף מלמודיך ותעשה לך סדר קבוע באופן לימודיך ואז תשכיל בע"ה בכל דרכיך.

ידידך באמת המייעץ לטובתך הנצחיית בגו"ר
והכותב בחפזון מחמת קדושת שבת הממשמש לבא

נחמן

יחדתי עבורך בכתבה אולי יתן השי"ת שתזכה באמת לעלות על במתי התורה והיראה לתפארת הוריק ומשפחתך ויהיה לכולנו נחת רב ממך.

יש לי הרבה להאריך בשבילך ולטייל אתך בדיבורים נאים הנובעים ממקור היראה וכו' אך מוכרחים לצמצם מאפס הפנאי, והלואי שתקבל ברצון דברי המועטים והיה זה שכרי. שבת שלום ומבורך!

מי שכתב את מכתב זה

קולמוסא דאברכיא

אין זה סוד כי גליונו הפופולרי הולך שמעו בכל המדינות, ואף בבבל הרחוקה קוראים בשקיקה רבה את גליונו הנכבד.

לכבוד פורים הבאנו אל בני מערבא שני מכתבים אשר הגיע אלינו משני קוראים נלהבים אשר הביעו את רגשותיהם על גבי הכתב.

המכתבים במקורם נכתבו בלשון לע"ז, ונעזרנו בעזרת האחדשרפנים והפחות לתרגמם כדי שנוכל גם אנו הפשוטי עם להבינם ולהתחזק בהם.

(כמובן שאין מטרתנו בתרגום ללמד את חכמות ולשונות הגויים, אולם ההכרח לא יגונה...)

מכתב מאת ידידנו היקר ר' אלכסנדר מדניפרופטרובסק

מעשה הכתב ותיבותיו באותיות עברי

יא ראד פאלוט'ש'יט קן'די מ'עסעצ

ווא'ש גא'טו הי ט'שטאט היזוט'שע'ניע

הי רא'זגא'ווא'רי היז רא'בי נ'חמנא היז

ב'רצ'לווא הי ס'טא'ריוס הי'טי וו ע'טוי פ'וטי

הי טא'ק'ע י'ידו קא'ן'די ג'אד וו אומן נא

רא'ש הי'שנה ק ר'ע'ב'ע

א'לקסא'נדער היז ד'נייפ'ראפ'עט'ראו'סקא

ס'פ'סיבו ב'אל'שו'יע

Я рад получить каждый месяц ваш газету и читать изучений и разговоры раби Нахмана из Брацлава. И стараюсь идти в этой путей. И также еду каждый год в Умань на Рош Хашана к ребе.

Спасибо большое Александр из Днепропетровска

תרגום המכתב ללשון הקודש

אני שמח לקבל כל חודש את העיתון שלכם וקורא לימודים ושיחות של רבי נחמן מברסלב ומשתדל ללכת בדרך הזו, וגם נוסע כל שנה לראש השנה אצל הרעבע באומן.

אלכסנדר מדניפרופטרובסק

תודה רבה

מכתב מאת ידידנו היקר ר' איסי בר זוטרא מפומבדיתא

אנא חדינא למקרי כל ירחא גליונא דילכו. די מליא בעטין טבין ואורחין טמירין בפולחנא דד' אליבא דרבנא ז"ל די אורחיה מחיין יתן ויהבי לן קיומא בגלותא אריכתא הדא ולא ידענא אי הוינא מתקיים אף יומא חד בלא פתגמוהי קדישין.

יישר חיליכון ואנא בעינא למשקל חולקא בזכותא רבנא הדא ויהיבנא זוזי פורתא בדיל דתתקפון למדבר דעתא דרבנא ז"ל בעלמא

לית אנא יכיל למיהב טפי מהא משום דאנ"ש [אינסי שלמנא] דנהרדעא וסורא לית להו זוזי למנטל למירון ואריכא לי למיגר להו חמרי מטייעא דמתא דירכזון עלייהו וארי פקיד רבנא ז"ל לא למעבד חובין

איסי בר זוטרא

די מכלי צבי כנישתא דאנ"ש בקרתא פומבדיתא

שבת התאחדות והתעלות בצילא דמהימנותא דרשב"י

לכלל חבורת האברכים בארה"ק

שבת ערב ז' אדר - פרשת ויקרא תשע"ד

**התודה והברכה לנדיבים החשובים והיקרים
שהרימו תרומות נכבדות במיוחד להוצאות השבת**

הר"ר נפתלי שטיצר הי"ו	הר"ר משה ברגשטיין הי"ו -
הר"ר שמואל שלמה בלוי הי"ו	פאראקוויי
הר"ר משה ליכטער הי"ו - מאנסי	הר"ר בנימין ווייצהנדלר הי"ו
הר"ר ברוך מרדכי פרנק הי"ו	הר"ר מרדכי גוטליב הי"ו
הר"ר אהרן נתן גרינוואלד הי"ו	הר"ר אברהם וולדיגר הי"ו -
- לונדון	מאנסי
הר"ר מאיר רובינשטיין הי"ו	הר"ר יעקב ירוסלבסקי הי"ו
הר"ר יהושע קעניג הי"ו -	הר"ר יוסף מיינער הי"ו - לייקווד
אוסטרליה	הר"ר יצחק גרינוואלד הי"ו

וכן כל שאר התורמים כל אחד בשמו הטוב יבורך

**ישלם להם השי"ת כפועלם ומעשה ידם ירצה, ויזכו לכל מילי דמיטב בזכות משרע"ה רעיא
מהימנא, ובזכות התנא האלוקי רשב"י, ובזכות רביה"ק הננמ"ח זי"ע**

מזל טוב וגריא יאה

ברוב שמחה וחדוה משגרים אנו בזאת מעומקא דלבא ברכת מזל טוב חמה ולבבית אל קדם
האברך היקר והחשוב, הפועל גדולות ונצורות למען כל קדשי בית רבינו הקדוש, ובמיוחד
מקדיש כל כחו ומרצו למען ניהול והפעלת המפעל הקדוש "מורשת הנחל" ועמוד התווך
בכל פעולותיו הברוכות, ובפרט ידיו רב לו בארגון כל מערך "שבת התאחדות והתעלות" זו
בצילא דרשב"י על הצד היותר טוב, ה"ה

הר"ר אליעזר קירשבוים הי"ו

לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסים בנו היקר והחביב
הבה"ח כמר נחמן נ"י
עב"ג למז"ט בשעטומ"צ

ברכותינו מקרב לב ונפש חפיצה, שהזיווג יעלה יפה יפה, ויזכו לבנות בית נאמן בישראל על
אדני התורה והיראה בדרכו הסלולה של רביה"ק, ויזכה לרוות מלא חפניים נחת דקדושה
ממנו ומכל יו"ח מתוך הרחבת הדעתוסייעתא דשמיא, ובכל אשר יפנה יעשה ויצליח

בזרא עולם בקנין השלם זה הבנין

המברכים מקרב לב

איחוד האברכים הצעירים

חבורות האברכים

ואלה יעמדו על הברכה

שהרימו את נדבת לבם עבור הוצאות הגליון

הר"ר שלמה אהרן ליפשיץ הי"ו
לרגל הולדת הנכד - בן לחתנו
ר' אלעזר מנחם מנדל פיינ הי"ו למז"ט

♦ ♦ ♦

לעי"נ
ר' שלמה בן אסתר נעמי ז"ל
ר' אליהו בן אסתר ז"ל

♦ ♦ ♦

הר"ר אליעזר קירשבוים הי"ו
לרגל אירוסיו בנו כמר נחמן ניי"ו עב"ג
למז"ט בשעטומ"צ

♦ ♦ ♦

הר"ר ישראל נחמן פראנק הי"ו
לכבוד אירוסיו בן ידידו הבה"ח נחמן קירשבוים ניי"ו

♦ ♦ ♦

הר"ר ש. מ. א. הי"ו
לרגל אירוסיו ידידיו:
הבה"ח נחמן קירשבוים ניי"ו והבה"ח נתן גולדפלד ניי"ו
ולהצלחת ישיבת "מאורות נתן"

♦ ♦ ♦

לעי"נ הרה"ח ר' נחמן ישראל
ב"ר משה בורשטין ז"ל

ברכת מזל טוב חמה ולבבית

משגרים אנו בזאת אל קדם חברינו היקרים
בראשונה ידידנו הנכבד מושך בעט סופר מהיר, ומעט
גליונו מידי חודש בחדשו במאמרים מחכימים ונפלאים

הר"ר שמואל מאיר חשין הי"ו
לרגל הולדת התאומים למז"ט

וחברנו היקר

הר"ר שמואל בר"י אנשין הי"ו
המסור בכל לב ונפש למען הצלחת האיחוד בכלל,
וגליונו "מימי הנחל" בפרט

ברכתנו צרופה, יה"ר שיזכה לרוות מלא חפניים נחת
דקדושה מכל יו"ח לראותם הולכים בדרך ישראל סבא
ע"פ דרך רביה"ק ותלמידיו, ויזכה להמשיך בפעולתיו
הברוכות למען כבוד רביז"ל כשאיפותיו מתוך הרחבת
הדעת וסייעתא דשמיא בכל דרכיו. אמן

המברכים

מערכת "מימי הנחל" איחוד האברכים

התורה הזמנית

בחדשי שבט - אדר א'

ממשיכים

תורה כ"ד "אמצעותא דעלמא"

המערכת

ברכת מזל טוב חמה ולבבית לחברי יקרים:

ר' נחמן חשין,
ר' שמעון ברי"נ אנשין,
ר' נתן ברנ"י שפירא,
ר' נפתלי בר"נ שפירא
לנישואיהם בשעטומ"צ

ר' שמואל
מאיר חשין
להולדת
התאומים

ר' חיים גבריאל אייזנבאך,
ר' יוסף קנפלאמכר
ר' בנימין מנדלאיל,
ר' אברהם גלזר
להולדת הבנות

ר' ברוך קנפלא, ר' משה
קליגר, ר' שמואל אנשין, ר' נחמן
הוכברג, ר' חיים גבריאל וולרשטיין,
ר' אברהם בנימין ברנר, ר' יהודה
קאזין, ר' אלעזר מנחם מנדל פיינ
להולדת הבנים